

Maatilojen kehitysnäkymät 2027

Viljatilojen näkymät – VYR

6/2020

Reijo Pirttijärvi



Sisällys

1	Tutkimuksen tausta	3
2	Viljatilojen määrä ja rakenne	7
3	Viljaa myyvien tilojen profiili	12
4	Yrittäjyys ja toimintatavat	27
5	Viljelyyn panostaminen	38
6	Luomutuotanto	60

1

Tutkimuksen tausta



Maatilojen kehitysnäkymät vuoteen 20257

– 4 450 maatilan tulevaisuudensuunnitelmat

- Viesti suoraan maatalousyrittäjiltä päättäjille ja elinkeinolle
- Poikkileikkaus maatilojen nykytilanteesta ja tulevaisuudensuunnitelmista: tilanpidon jatkuminen - toimintastrategiat – valmius/esteet investointeihin ja peltoviljelyyn ja muhin tilan kehittämiseen
- Säännöllisesti toteutettuna nähdään mikä on muuttunut, jolloin voidaan arvioida muutosten merkitystä, nähdään uhat ja mahdollisuudet
- Tutkimus luo pohjan erilaisille skenaarioille, mihin tuotantomääriin ja rakenteeseen päädytään - miten käy kansallisen kilpailukyvyn – miten omavaraisuuden
 - Haastaa päättäjiä ja elinkeinoa miettimään keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi ja toimenpiteiden kohdentamiseksi

Raportin kuvissa on tyypillisesti taustana ”Kauppaviljaa myyvät tilat” (myynti kauppaan tai teollisuuteen) ja niiden peltoala (vilja- ja öljykasviala).

Maatilojen kehitysnäkymät vuoteen 2027



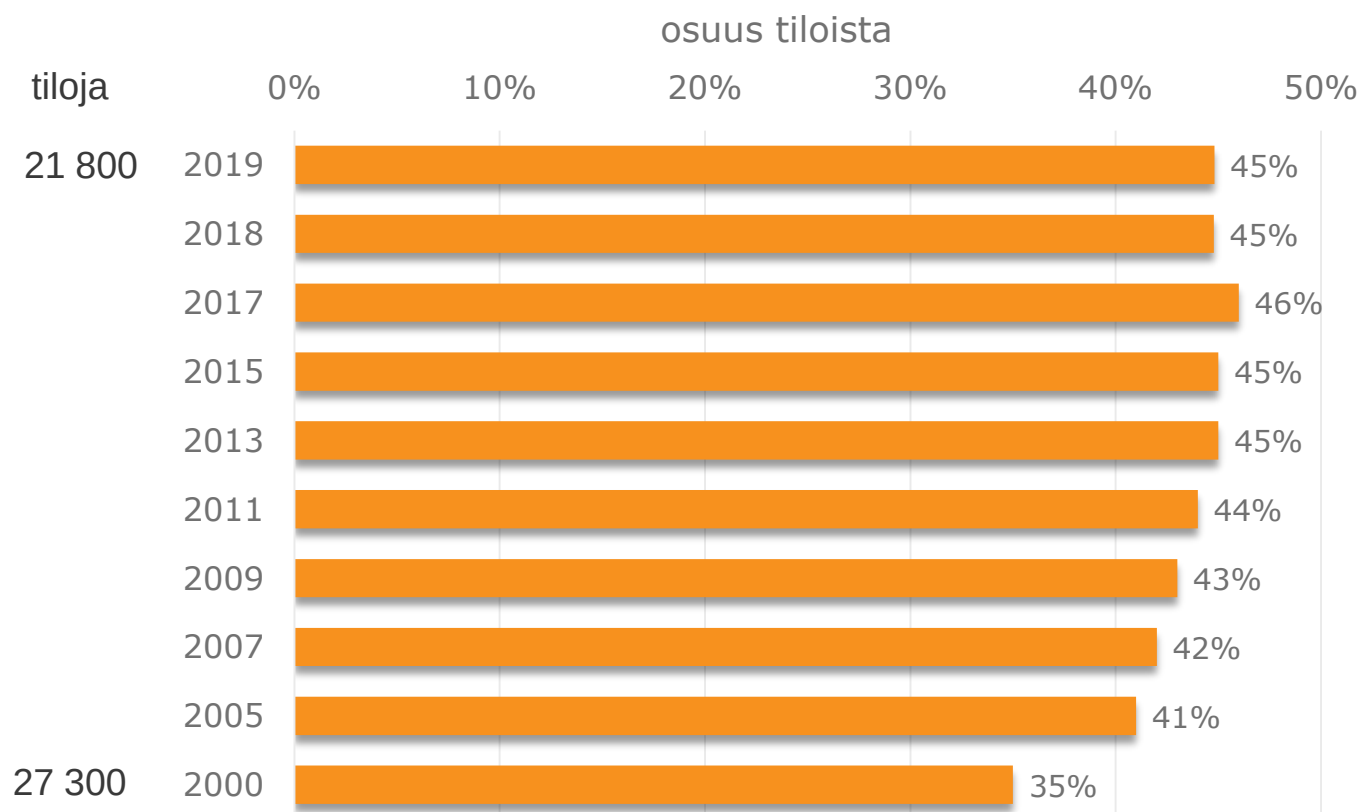
Vastaajamäärä	- Maatilojen kehitysnäkymät 2027 on laaja kaikkia maatiloja koskevaan kyselytutkimus (n=4 457). - Raportissa tuloksia tarkastellaan tuotantosuunnittain, kaikkien maatilojen osalta sekä kaikkien jatkavien maatilojen osalta.
Kohderyhmä ja otanta	- Aktiivimaatilat - Näytelähde: MMM/Mavi maaseutuelinkeinorekisteri - Edustaa kaikkia Suomen maatiloja, myös ruotsinkielisiä tiloja
Tiedonkeräys	- Tammi-helmikuu 2020 - Tiedonkeräysmenetelmä - Nettikysely; kutsun mukana lähetettiin kyselylomake liitteenä, jotta vastauksia pystyi miettimään etukäteen - Lisäksi eräitä kohderyhmiä aktivoitiin vastaamaan puhelinsoitoilla - Vastanneiden kesken arvottiin palkintoja. - Tiedonkeräys ja -käsittely toteutettu SFS-ISO 20252 -standardia noudattaen
Aineiston käsittely	- Koko tutkimusaineisto painotettu vastaamaan kaikkia maatiloja 3-ulotteisella painotusmatriisilla: ELY-keskus, tilamäärä tuotantosuunnittain ja peltola vuoden 2019 tukihaun mukaisilla tiedoille (MMM/MAVI) - Aineisto oikaistiin myös ELY-keskuksittain luomutilojen lukumäärän mukaan. - Kotieläintalouden tuotantosuunnat painotetaan eläinmäärien ja alueiden mukaan

2

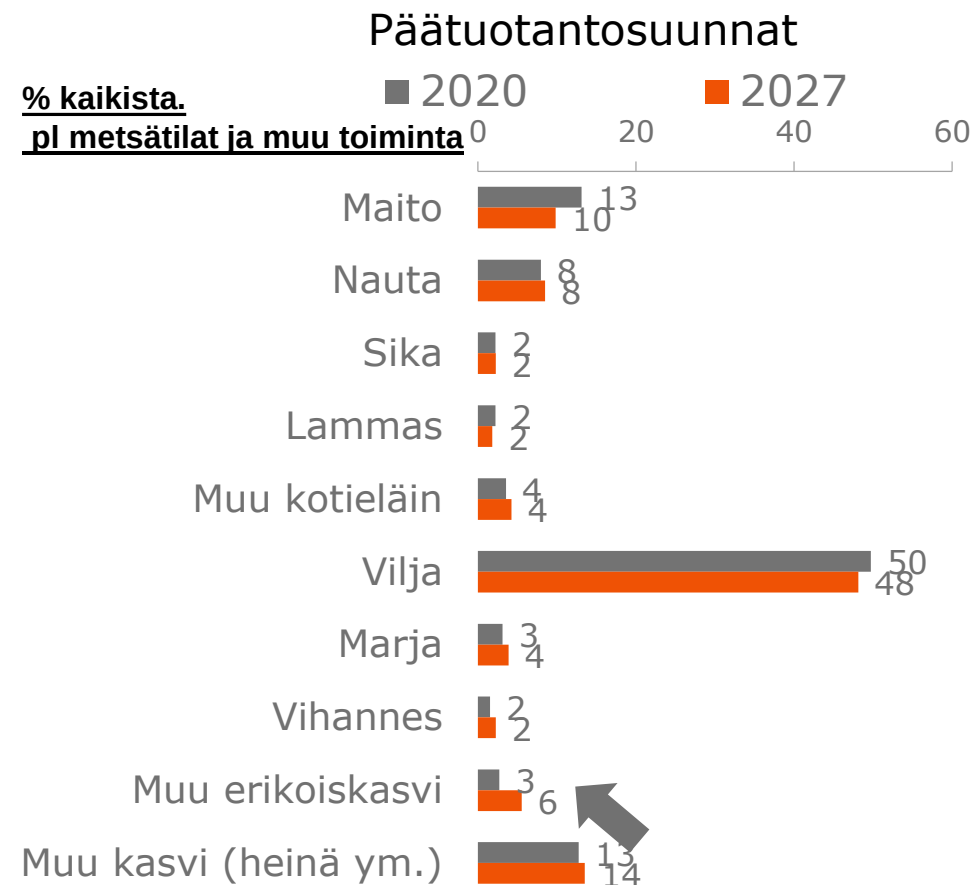
Viljatiilojen määrä ja rakenne



Viljatilojen suhteellinen osuus on kääntymässä laskuun ja erikoiskasvitilojen määrä on nousussa



Lähde: Ruokavirasto



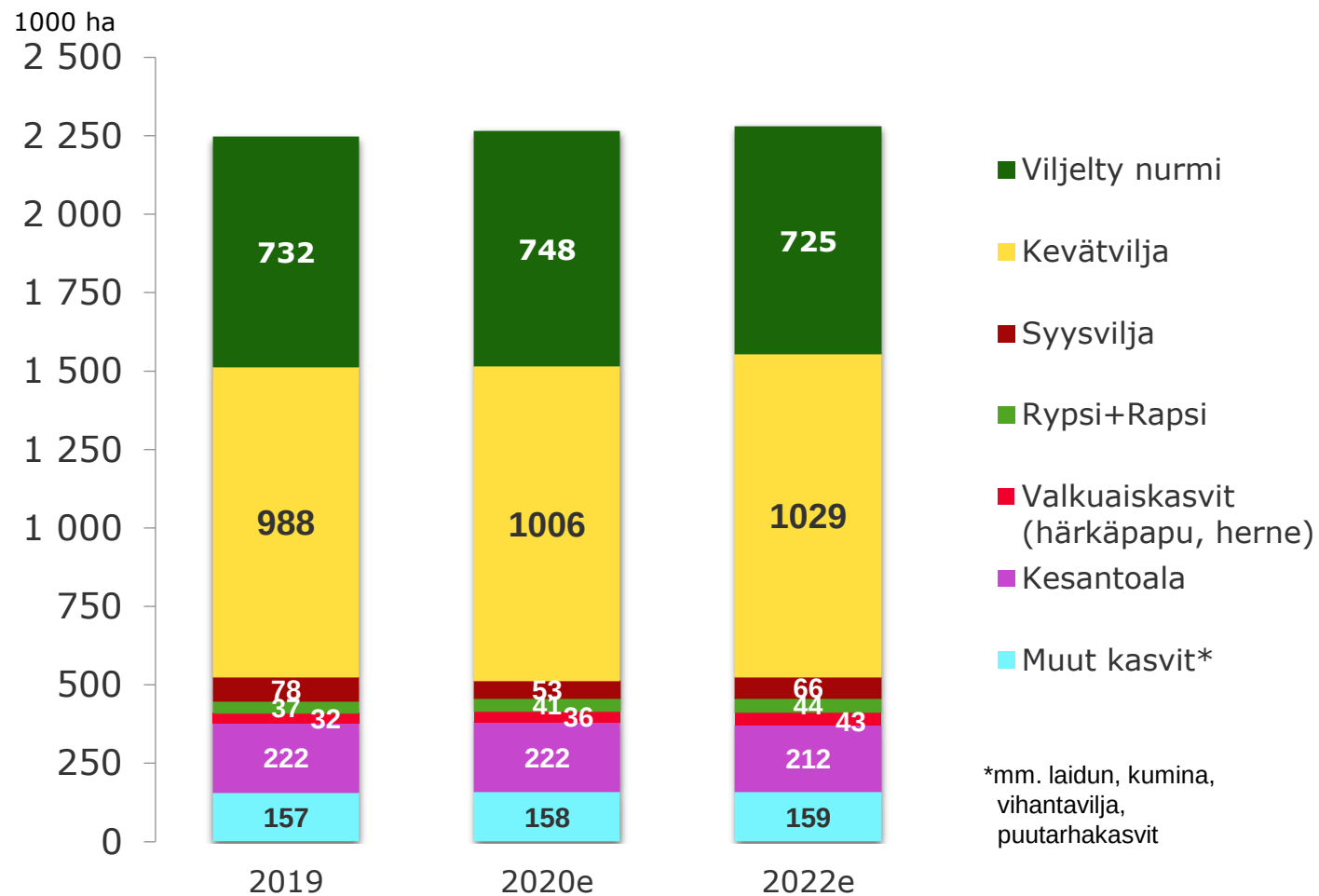
Tutkimuksen mukainen ennuste

Viljatiloilta vajaan 1 milj. ha peltoa vuonna 2019

ELY-keskus	Viljatilat 2019, päätuotantosuunta			Osuus alueen	
	kpl	peltoala, ha	keskikoko, ha	tiloista	peltoalast
Uusimaa	2 089	130 200	62,3	65 %	71 %
Varsinais-Suomi	2 973	153 441	51,6	60 %	52 %
Satakunta	1 688	69 202	41,0	58 %	49 %
Häme	1 835	89 423	48,7	53 %	48 %
Pirkanmaa	2 205	93 115	42,2	57 %	56 %
Kaakkois-Suomi	1 851	87 759	47,4	60 %	63 %
Etelä-Savo	542	16 279	30,0	22 %	22 %
Pohjois-Savo	679	26 907	39,6	20 %	18 %
Pohjois-Karjala	434	18 255	42,1	21 %	21 %
Keski-Suomi	829	31 097	37,5	30 %	33 %
Etelä-Pohjanmaa	3 016	107 815	35,7	55 %	43 %
Pohjanmaa	2 044	74 817	36,6	47 %	38 %
Pohjois-Pohjanmaa	1 446	73 940	51,1	34 %	31 %
Kainuu	48	1 424	29,7	7 %	5 %
Lappi	5	151	30,2	0 %	0 %
Ahvenanmaa	77	2 440	31,7	19 %	17 %
KOKO MAA	21 761	976 266	44,9	45 %	43 %

Lähde: Ruokavirasto, tukea hakeneet tilat 2019

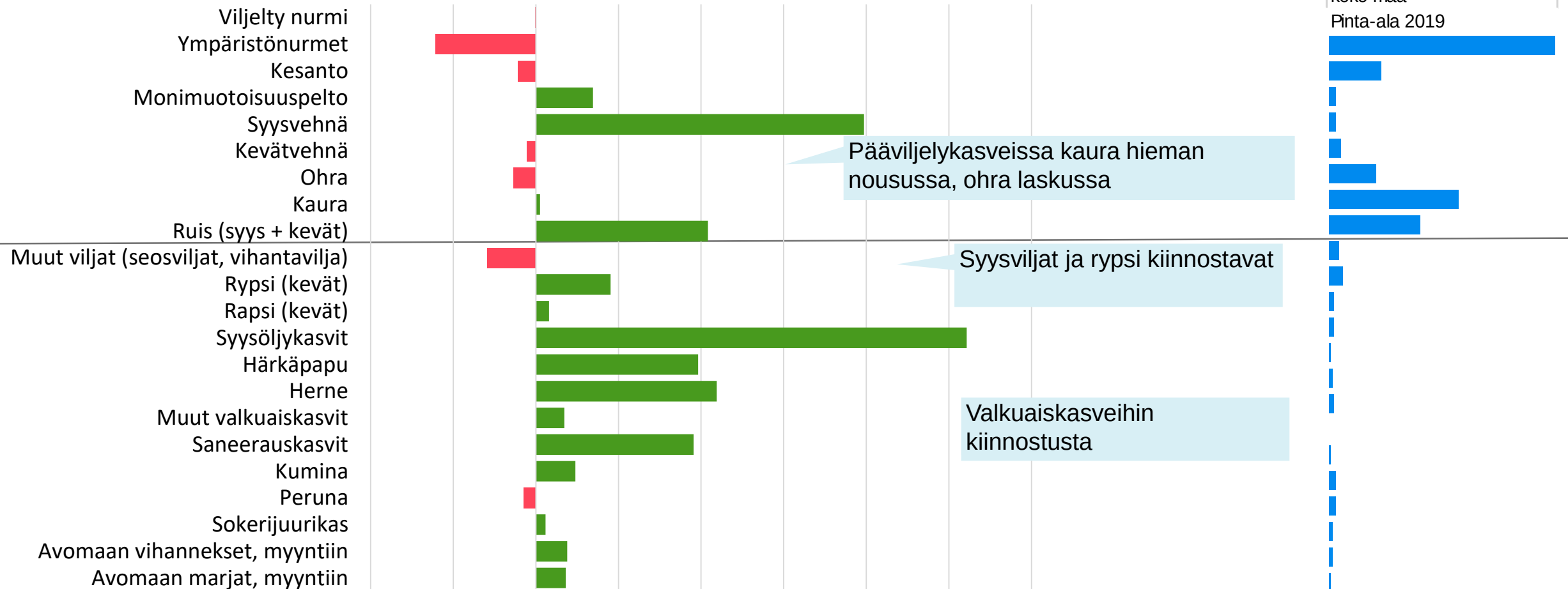
Nurmella alenemaa, erikoiskasveilla nousua pellonkäytössä



Pellonkäytön muutossuunnat 2019→2022; valkuaais- ja erikoiskasvit kiinnostavat

KAIKKI tilat, pellonkäytön muutos 2019→2022 (%)

-20% -10% 0% 10% 20% 30% 40% 50% 60%

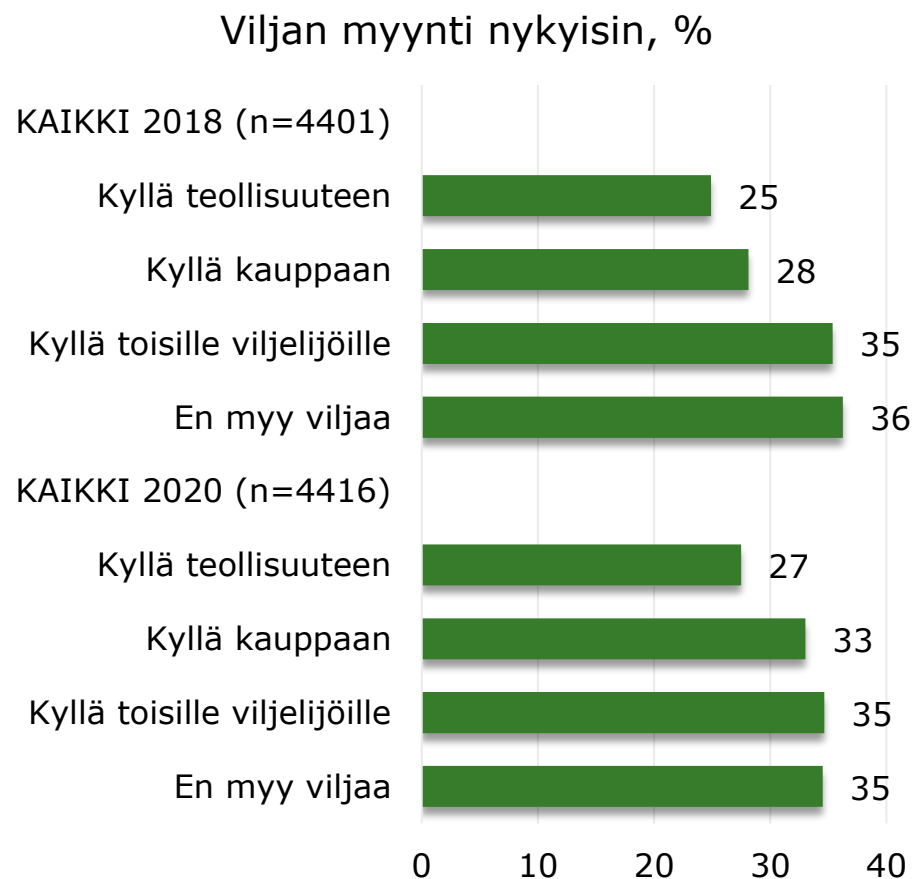
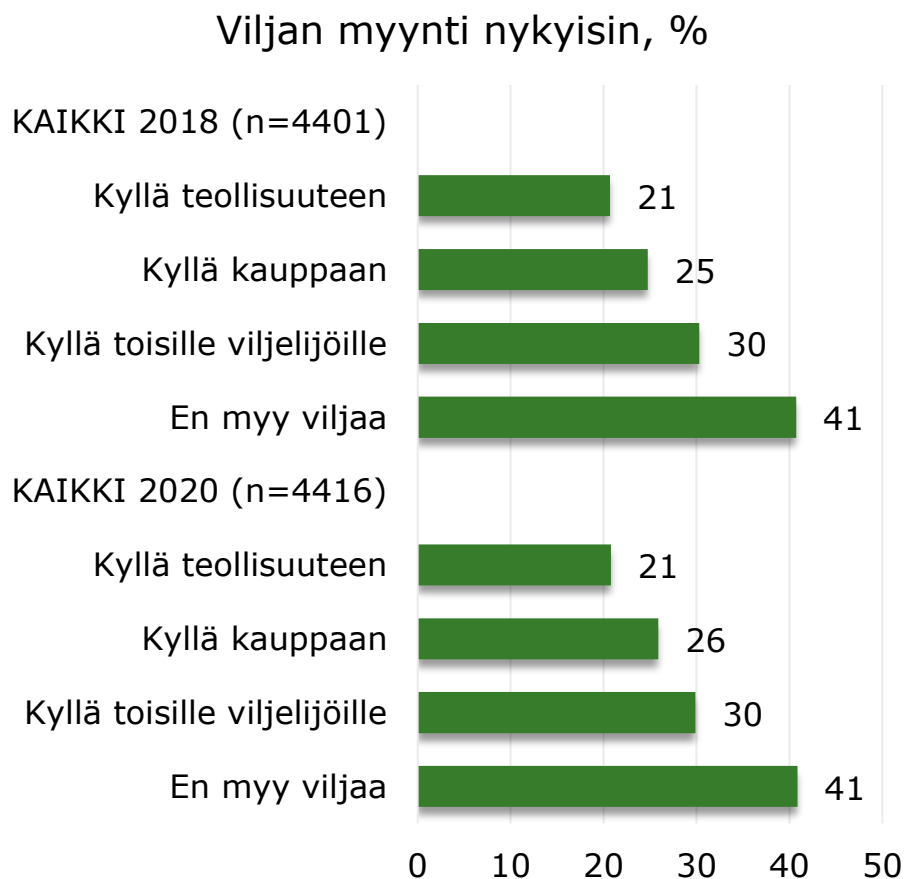


3

Viljaa myyvien tilojen profiili



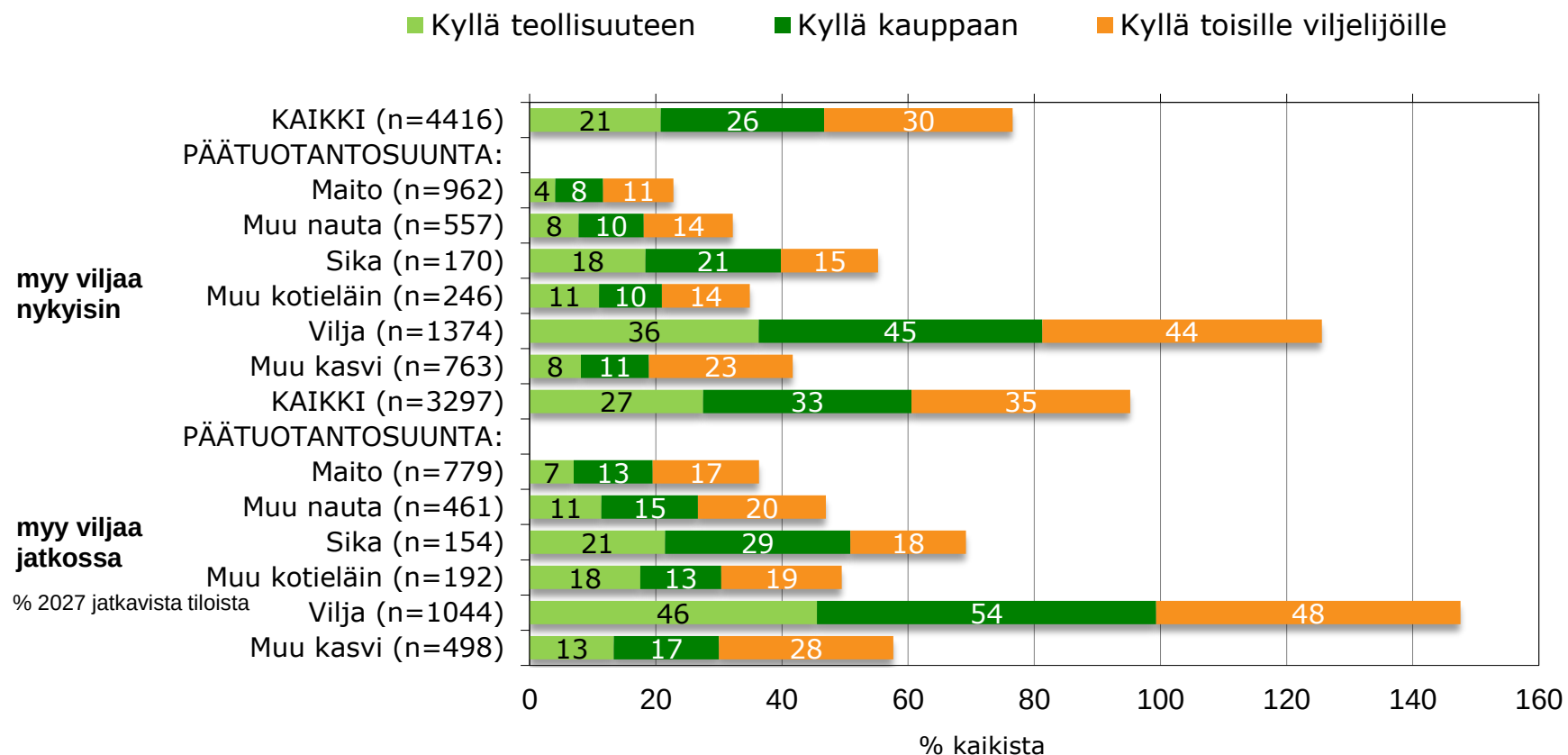
Noin 60 % maataloista myy viljaa ja jatkossa yhä useammalla myyntiaikeita



tuotantoa vähintään 5 vuotta jatkavat tilat

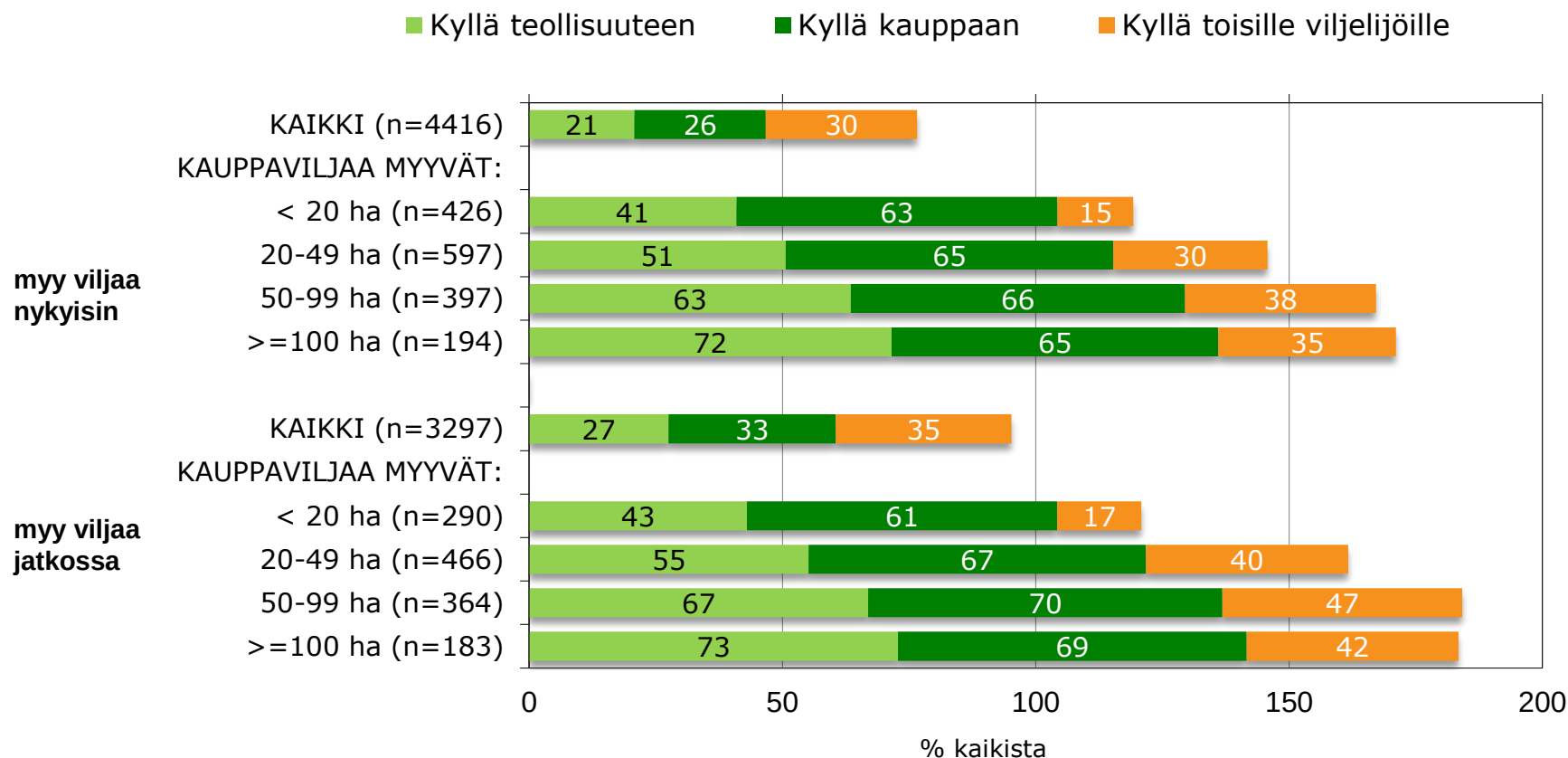
Myös kotieläintiloilla jatkossa lisääntyvää viljan myyntiaietta

Viljamyynni nyt ja jatkossa



Viljan myyminen, kauppaviljaa myyvät tilat

Viljanmyynti nyt ja jatkossa



■ Suuret kauppaviljaa myyvät tilat myyvät jatkossa enemmän myös toisille viljelijöille

Kauppaviljaa myyvien tilojen rakenne v. 2019 peltoalan mukaan

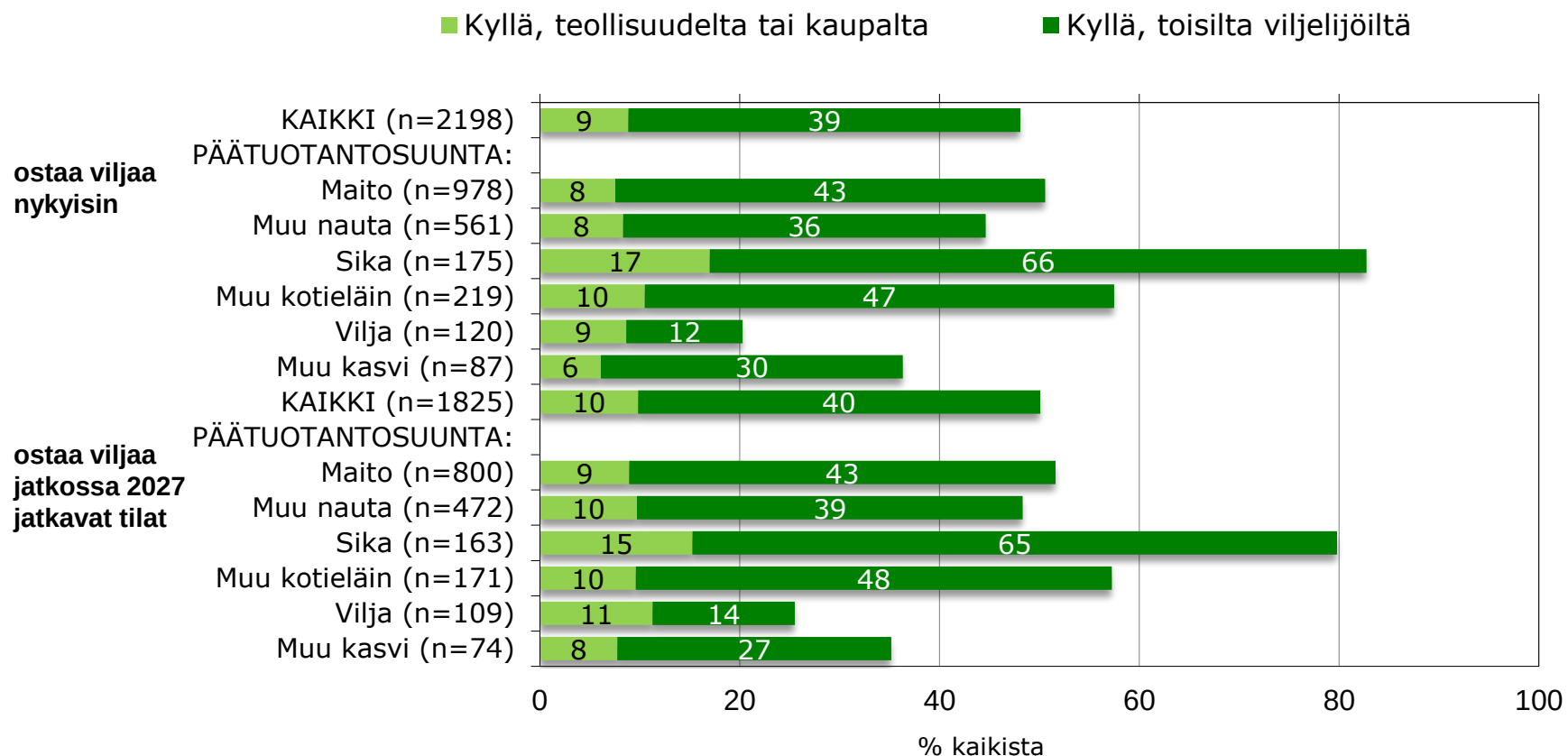
40 % tiloista, 68 % vilja-alasta

Kauppaviljaa myyvät Vilja-ala	Tilalkm.	Osuus tiloista	Vilja+ök-ala, 1000 ha	Osuus Vilja+ök- alasta
< 20 ha	6 220	33 %	70	9 %
20-49 ha	7 130	38 %	220	29 %
50-99 ha	3 960	21 %	260	34 %
>=100 ha	1 450	8 %	220	29 %
Yhteensä	18 760		770	
Osuus tiloista	40 %			
Osuus kokonaisvilja-alasta			68 %	

Yli 50 ha vilja- ja öljykasvialaa omaavilla kauppaviljaa myyvillä tiloilla (n. 5400 tilaa) on noin 480 000 ha vilja- ja öljykasvialaa (42 % koko maan vastaavasta pinta-alasta)

Viljan ostamisessa ei suuria muutoksia lähivuosina

Viljan ostaminen nyt ja jatkossa



Isoilla viljatiloilla erityisesti syysviljojen satotaso selvästi suurempi kuin pienillä viljatiloilla

Kauppaviljaa myyvät; vilja + öljykasviala ja tilan keskimääräinen satotaso, kg/ha

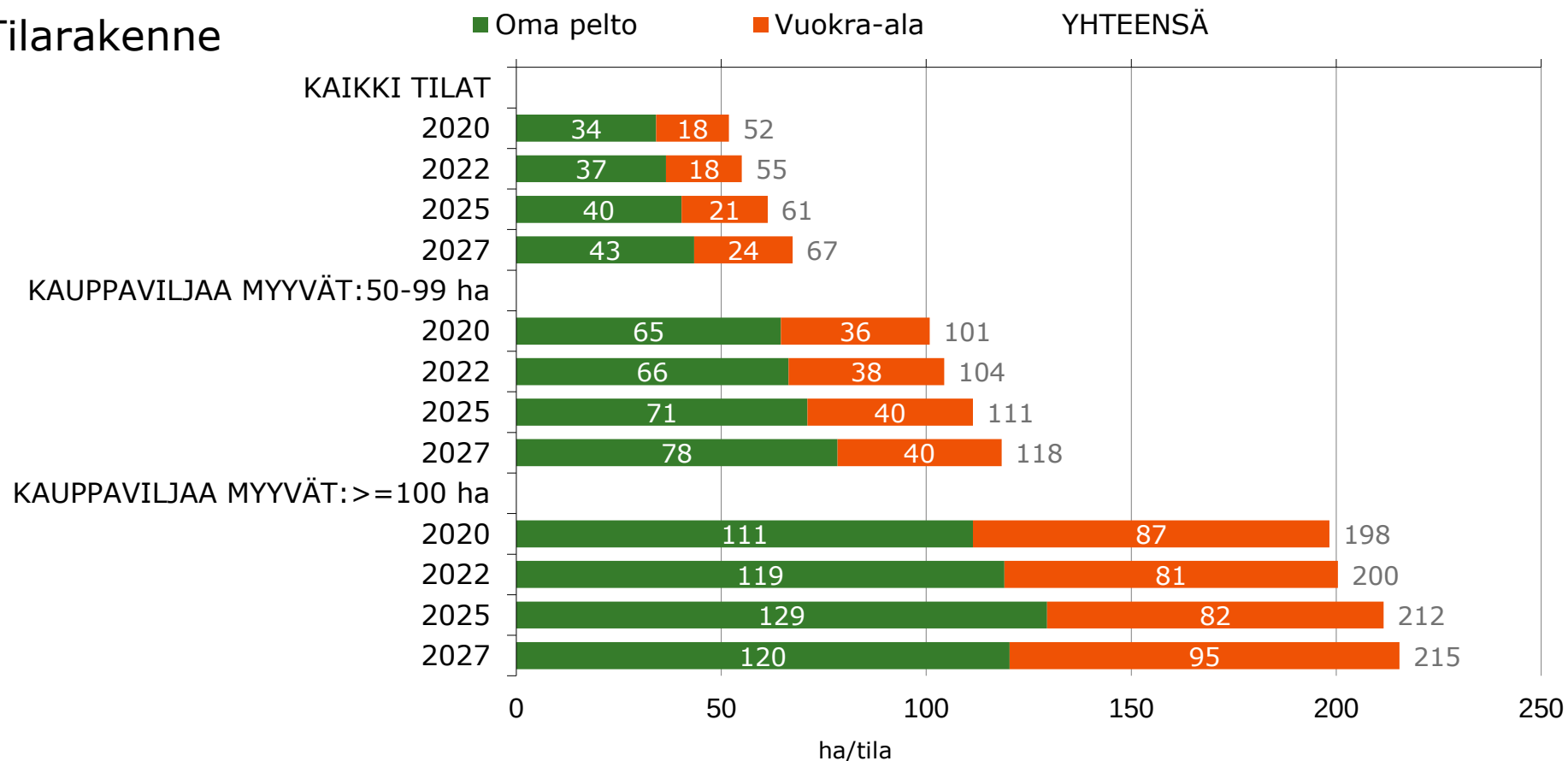
	Kaikki	< 20 ha	20-49 ha	50-99 ha	>=100 ha
Ruis	4 400	3 900	4 300	4 700	5 200
Syysvehnä	5 300	4 700	5 100	5 500	5 500
Kevätvehnä	4 400	4 000	4 200	4 500	4 800
Ohra	4 200	3 900	4 400	4 400	4 700
Kaura	4 000	3 700	4 200	4 500	4 800
Rypsi	1 400	1 400	1 400	1 300	1 600
Rapsi	1 700	2 000	1 500	1 500	2 000
Härkäpapu	2 200	2 100	2 200	2 300	2 000

Syysviljoissa suurin ero satotasoissa tilakoon suhteen

Ei suurta eroa

Tiloilla noin kolmannes vuokrapeltoa, suurimmilla viljaa myyvillä tiloilla reilut 40 %

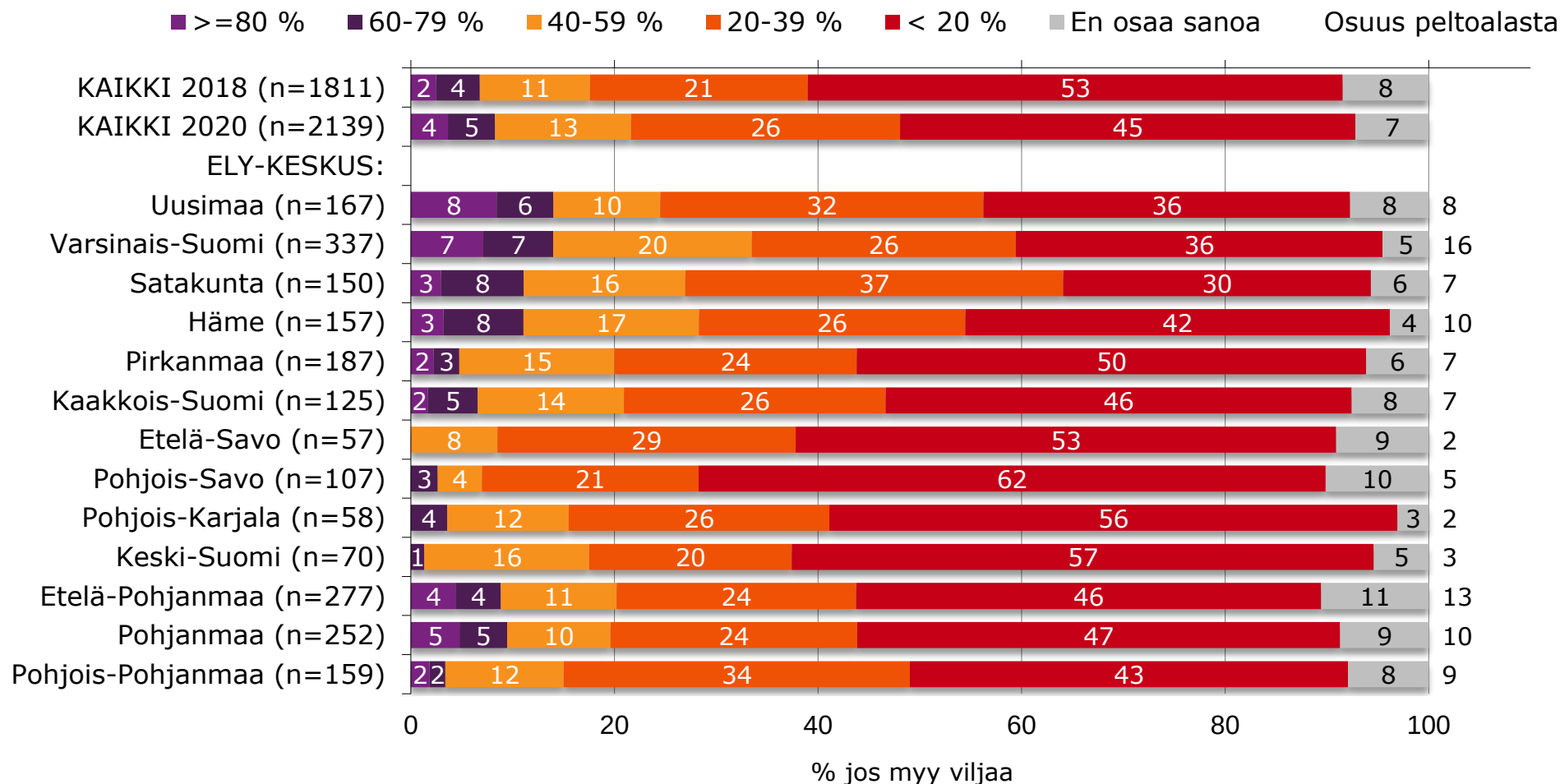
Tilarakenne



Kauppaviljaa myyvät; vilja + öljykasviala

Kasvinmyyntitulojen merkitys henkilökohtaisista tuloista ELY-keskuksittain

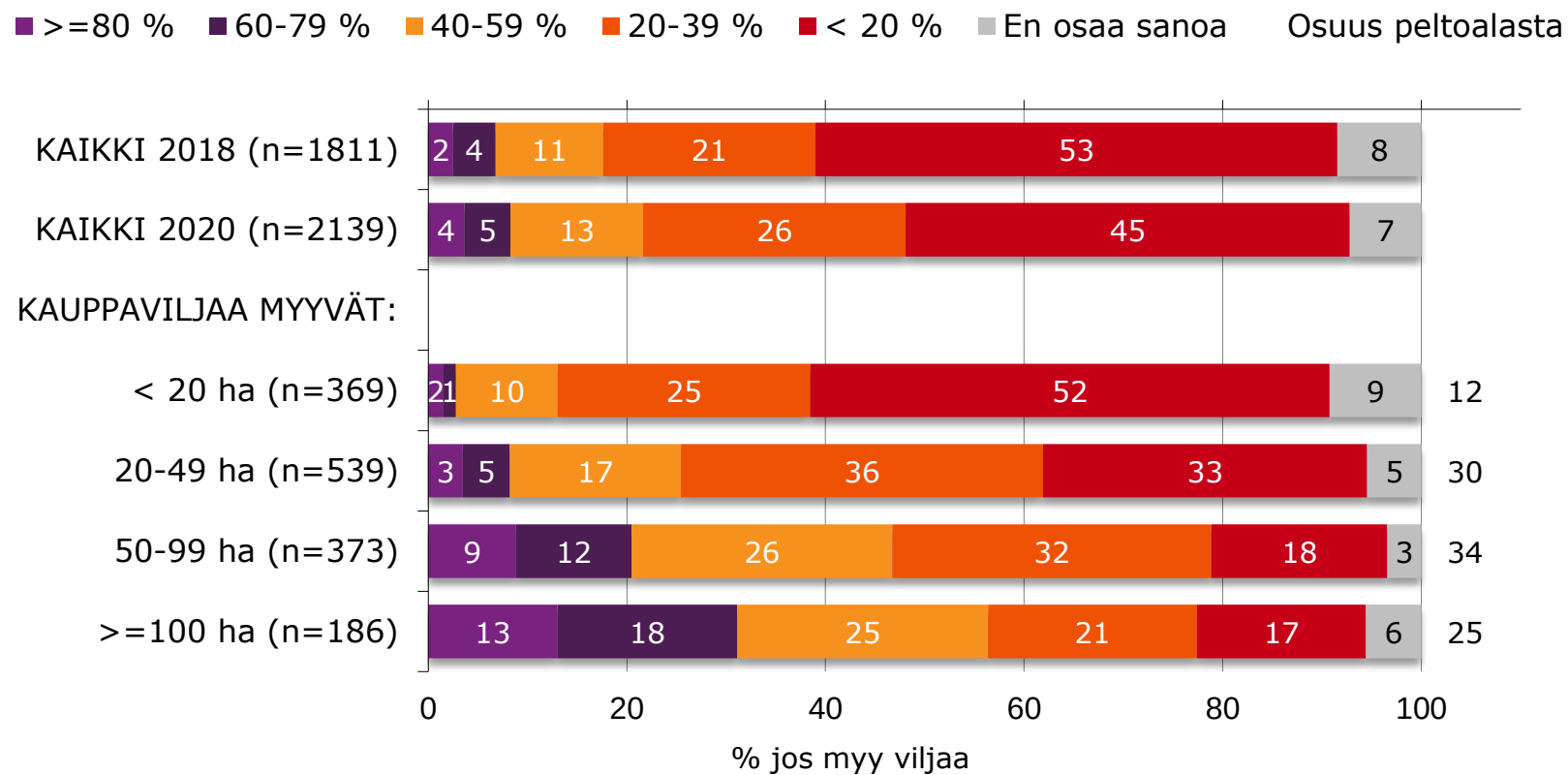
Mikä on vilja- ja öljykasveista saatavan myyntitulon merkitys henkilökohtaisessa tulonmuodostuksessanne?



Kasvinmyyntitulojen merkitys henkilökohtaisista tuloista

- harvalle viljaa myyvälle tilalle viljatulot muodostavat pääosan henkilökohtaisista tuloista

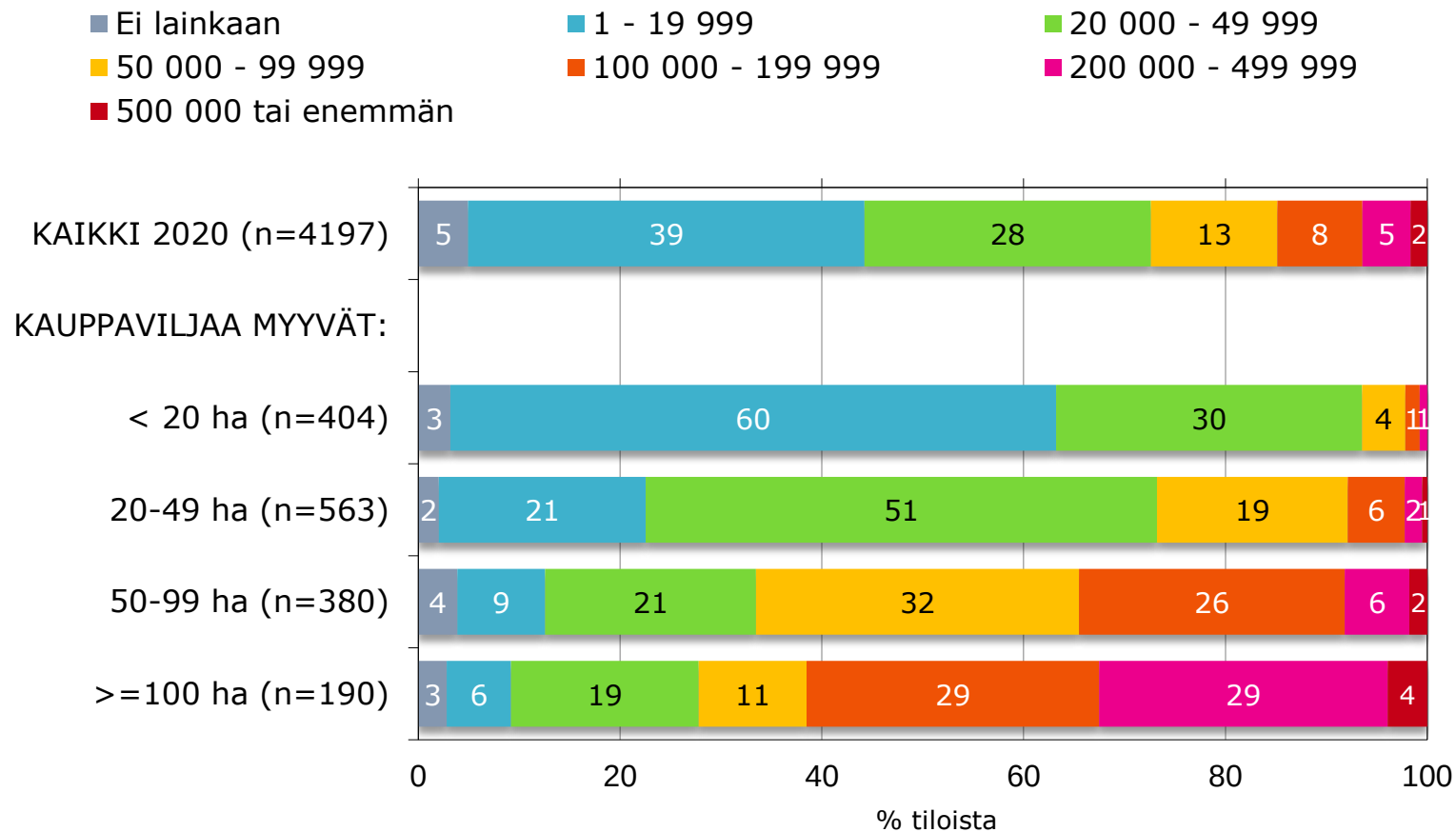
Vilja- ja öljykasvien myyntitulon merkitys henkilökohtaisessa tulonmuodostuksessa



Tulot maataloudesta

Miten henkilökohtaiset bruttotulonne jakautuivat viime vuonna eri tuloerien suhteen (euroa)? : Maatalous (myyntitulot+tuet)

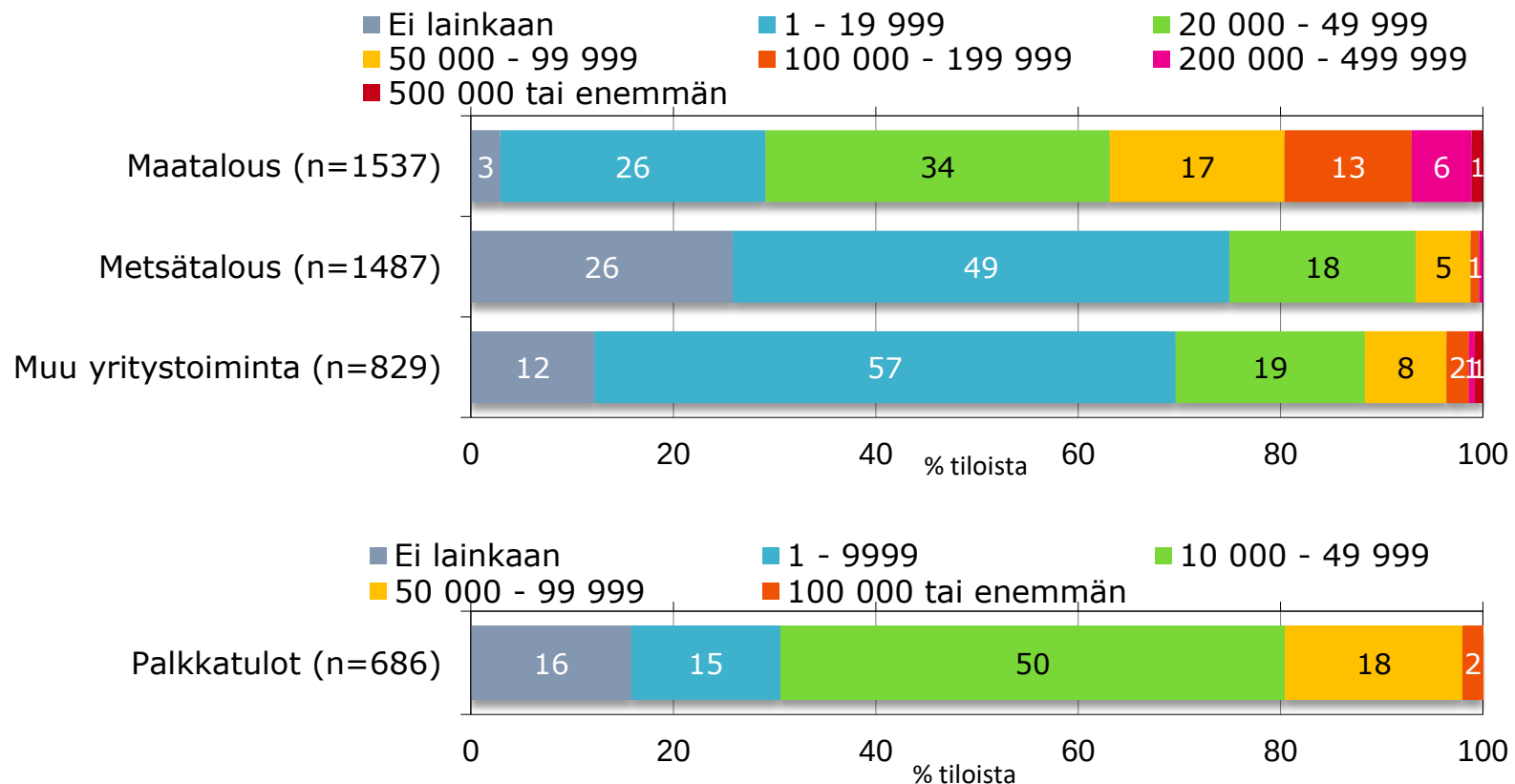
Tulot: Maatalous (myyntitulot+tuet), €



Tulot eri tulolähteistä: Kauppaviljaa myyvät tilat

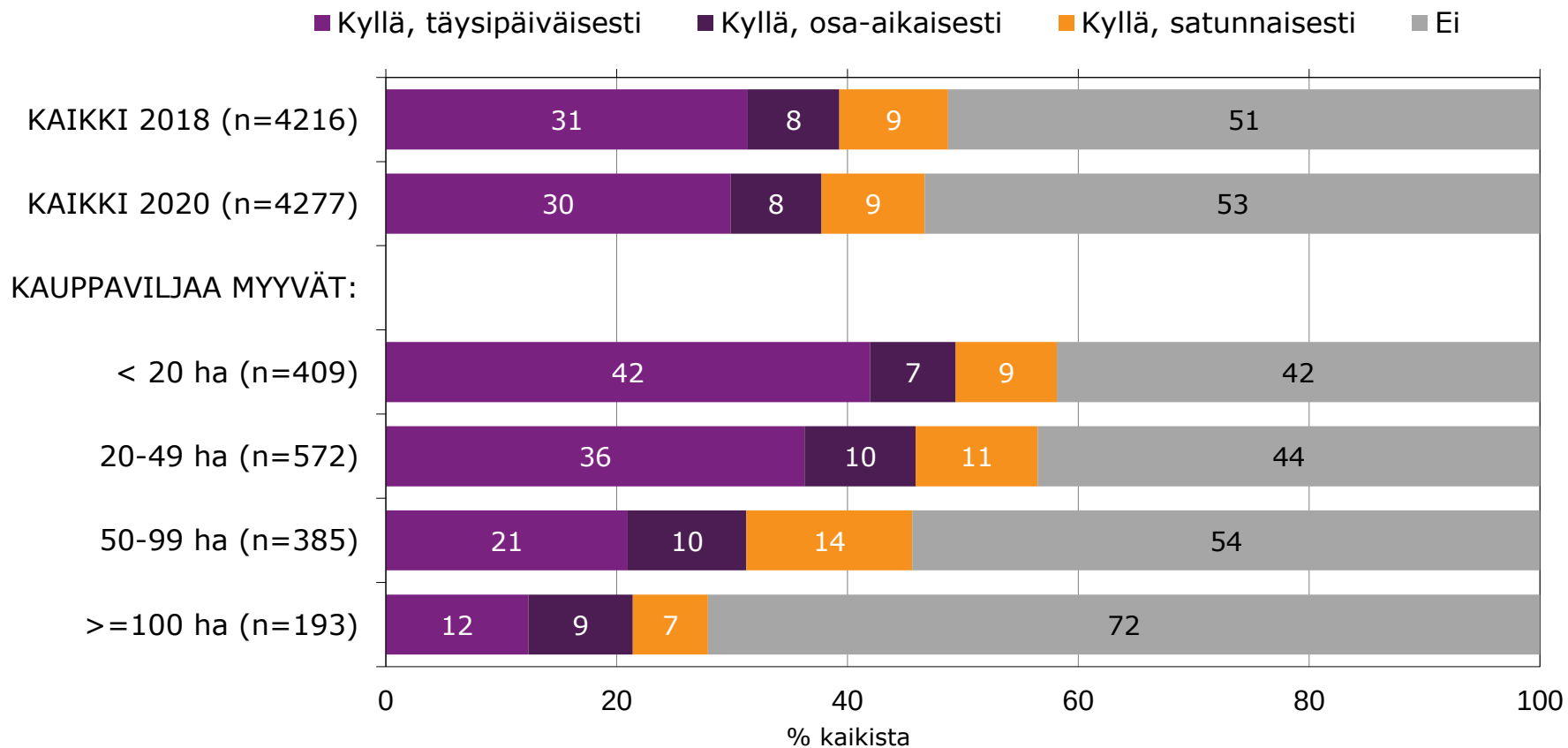
Miten henkilökohtaiset bruttotulonne jakautuivat viime vuonna eri tuloerien suhteen (euroa)? :

Tulot eri tulolajeittain, €



Pienet viljatilat usein osa-aikaisia ja työssäkäynti tilan ulkopuolella yleistä

Työssäkäynti tilan ulkopuolella

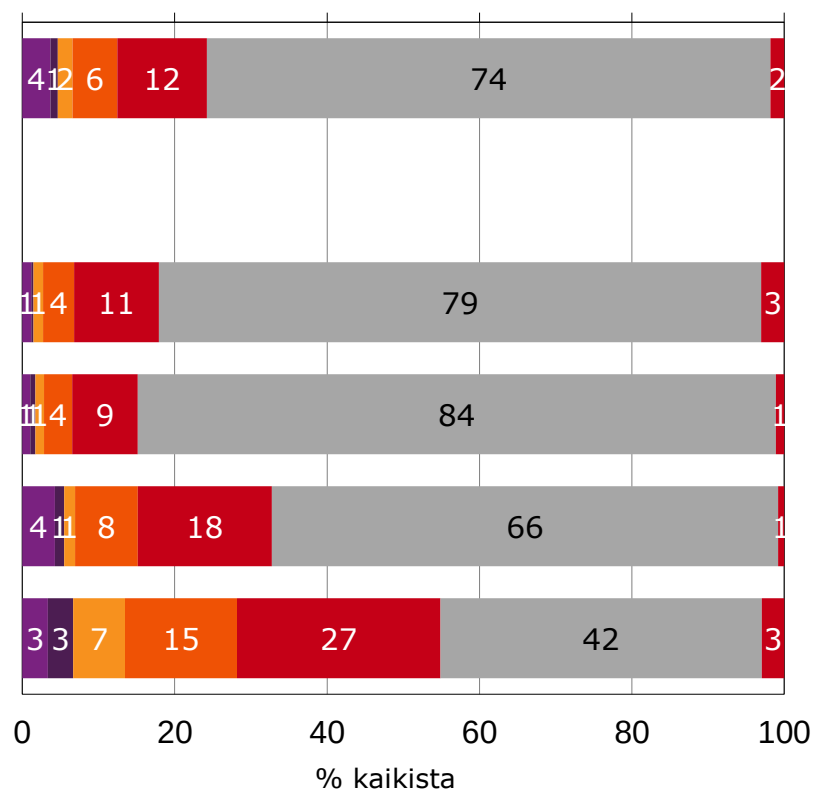
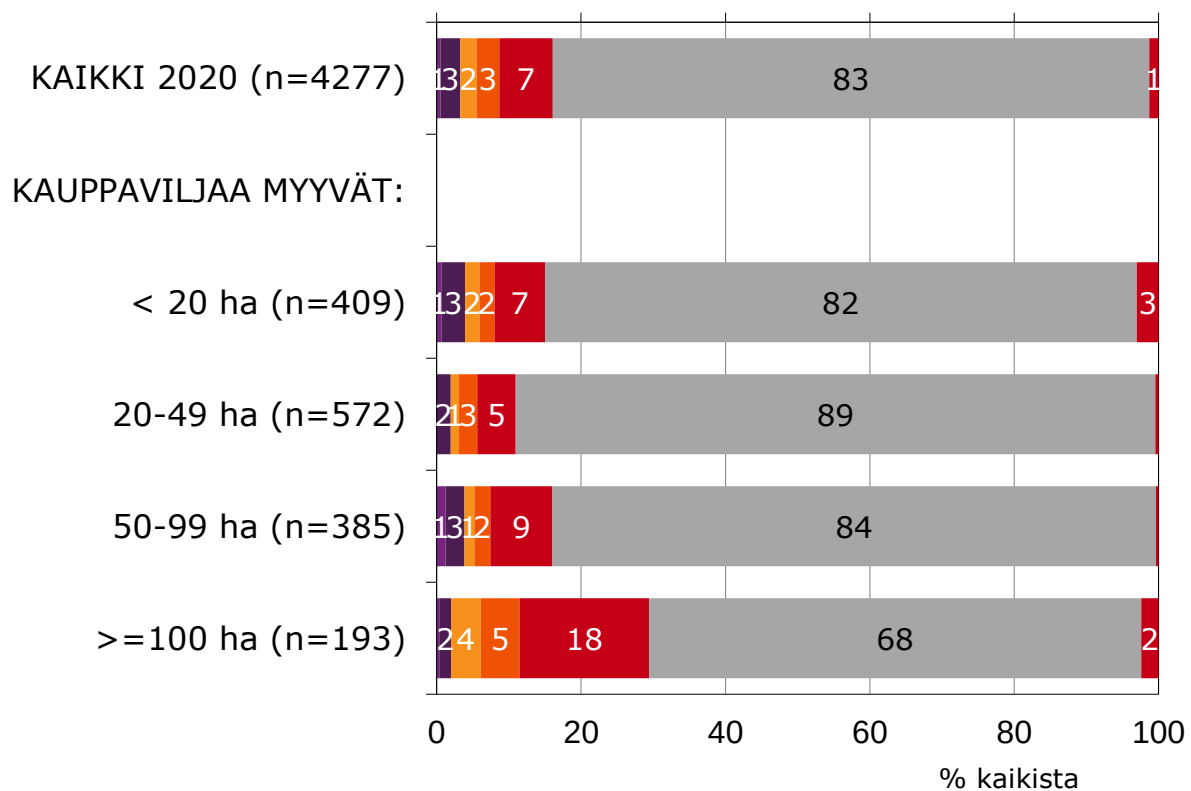


Isoilla viljaa myyvillä tiloilla käytetään lisätyövoimaa ja varsinkin sesonkeina

Ympäri vuotisia työntekijöitä

Sesonkiajan työvoimaa

■ 5 tai useampi ■ 4 ■ 3 ■ 2 ■ 1 ■ Ei yhtään ■ En osaa sanoa

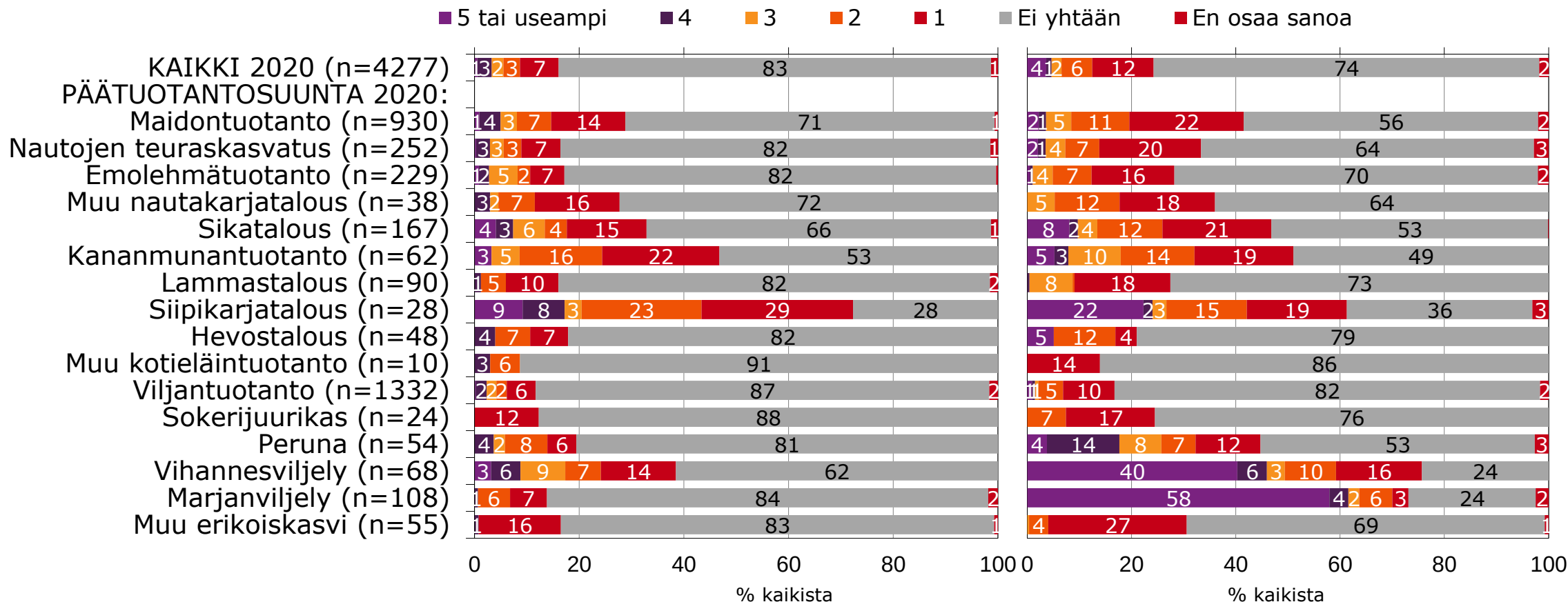


Työvoimatarve vaihtelee tuotantos suunnan mukaan

- erikoiskasvitiloilla paljon sesonkityövoimaa

Ympäri vuotisia työntekijöitä

Sesonkiajan työvoimaa



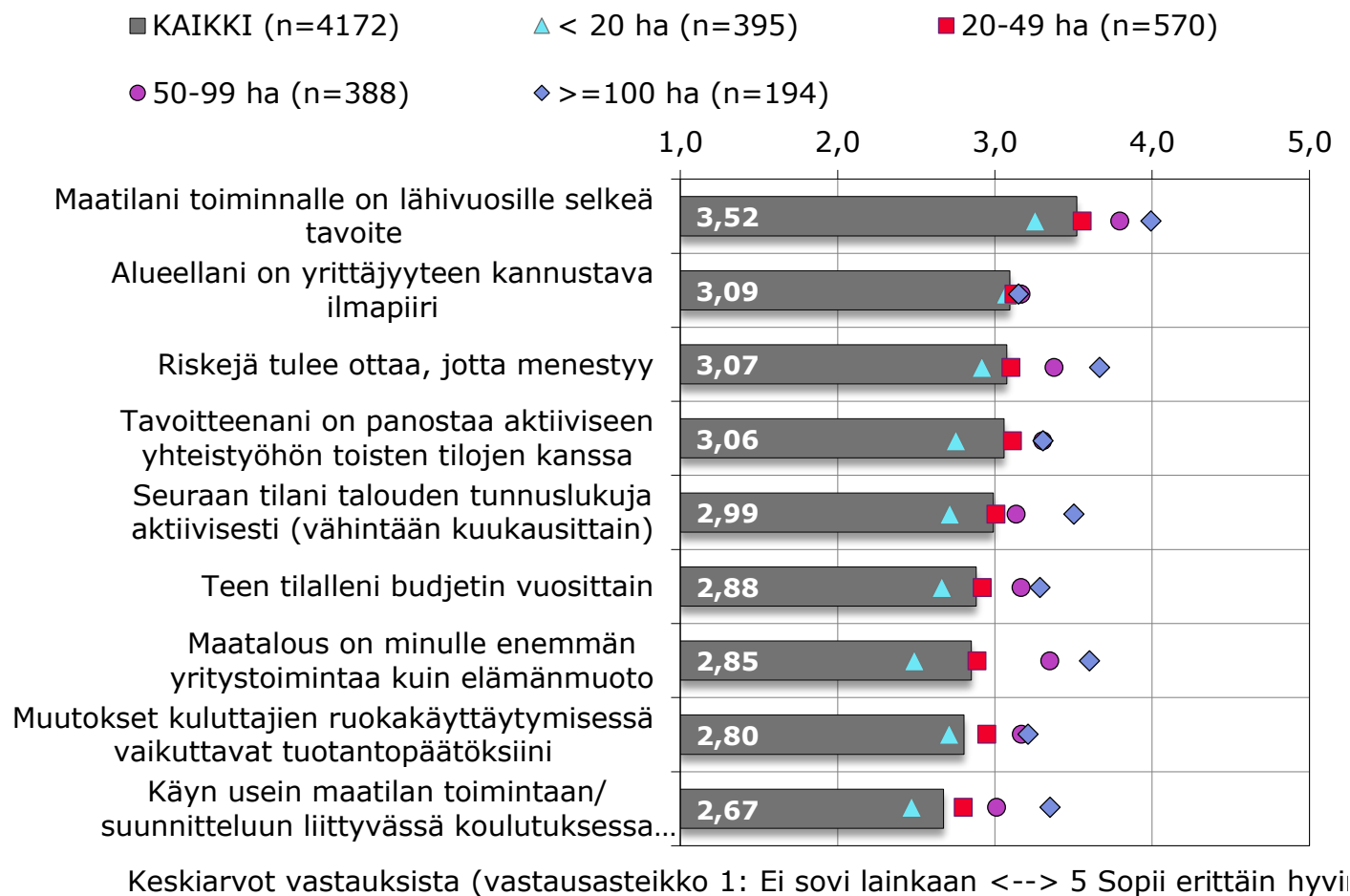
4

Yrittäjyys ja toimintatavat

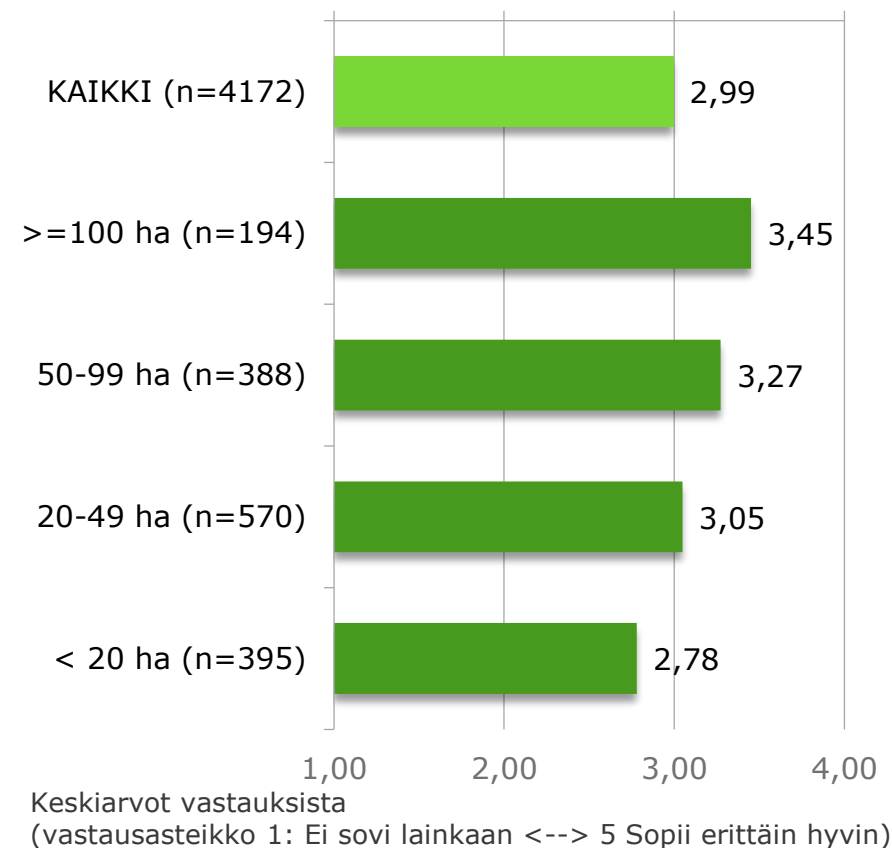


Suurilla viljaa myyvillä tiloilla vahvat yrittäjyysominaisuudet

KAUPPAVILJAA MYYVÄT:



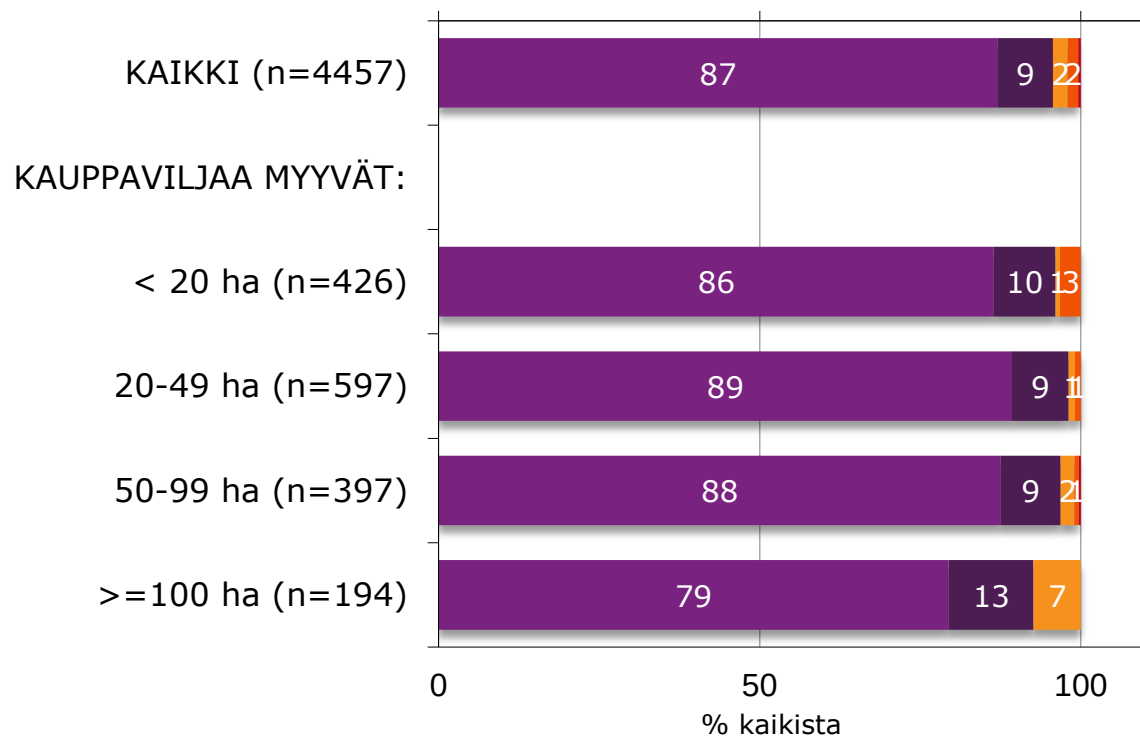
KAUPPAVILJAA MYYVÄT:



Osakeyhtiömuotoinen toiminta kiinnostaa jatkossa isoja viljaa myyviä tiloja

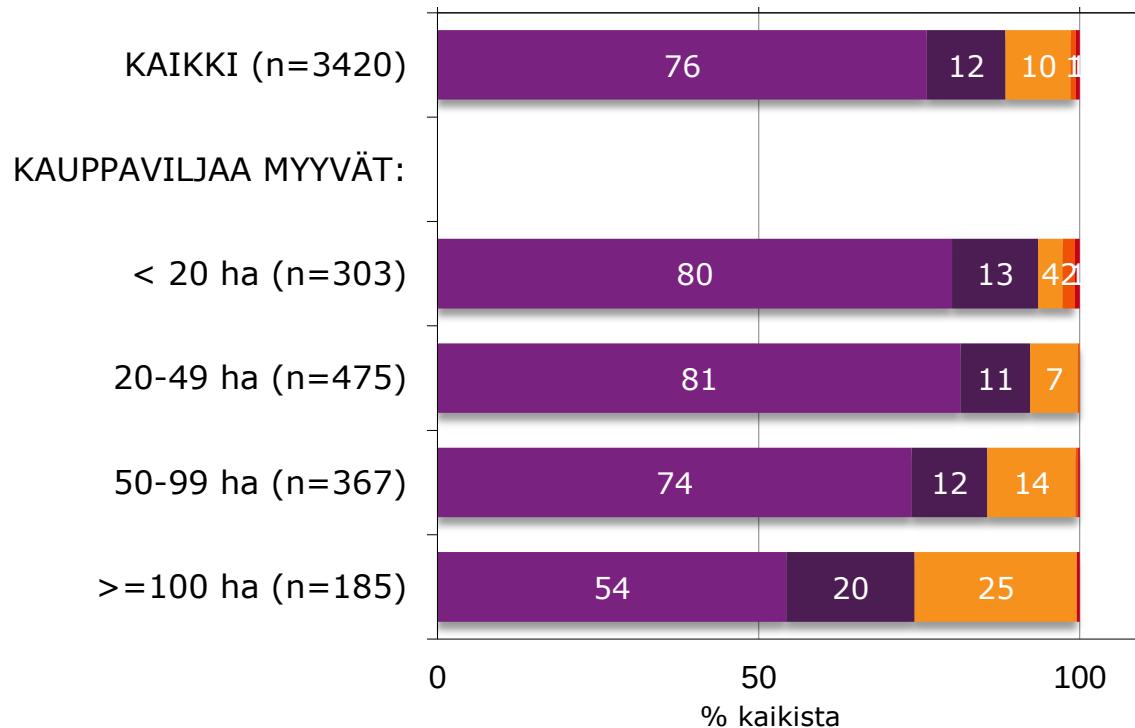
Yhtiömuoto tällä hetkellä

- Yksityinen henkilö / Perheviljelmä
- Maatalousyhtymä
- Osakeyhtiö
- Perikunta



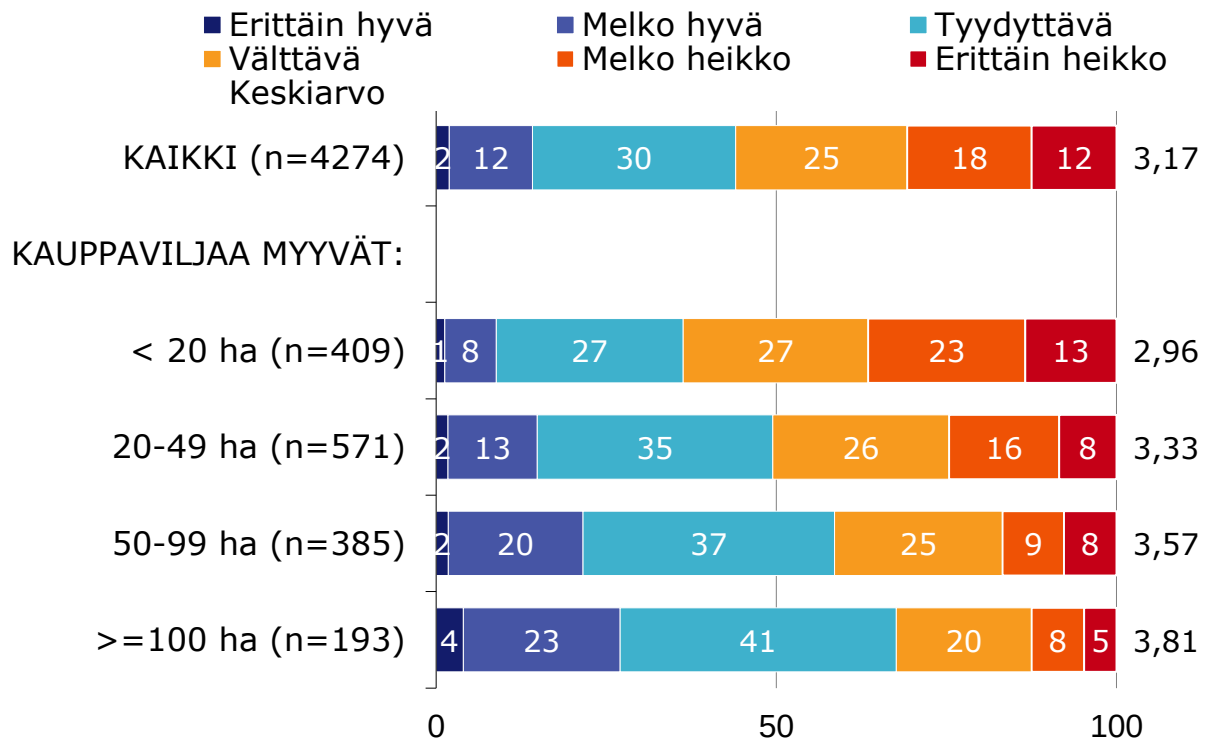
Yhtiömuoto 2027

- Yksityinen henkilö / Perheviljelmä
- Maatalousyhtymä
- Osakeyhtiö
- Perikunta

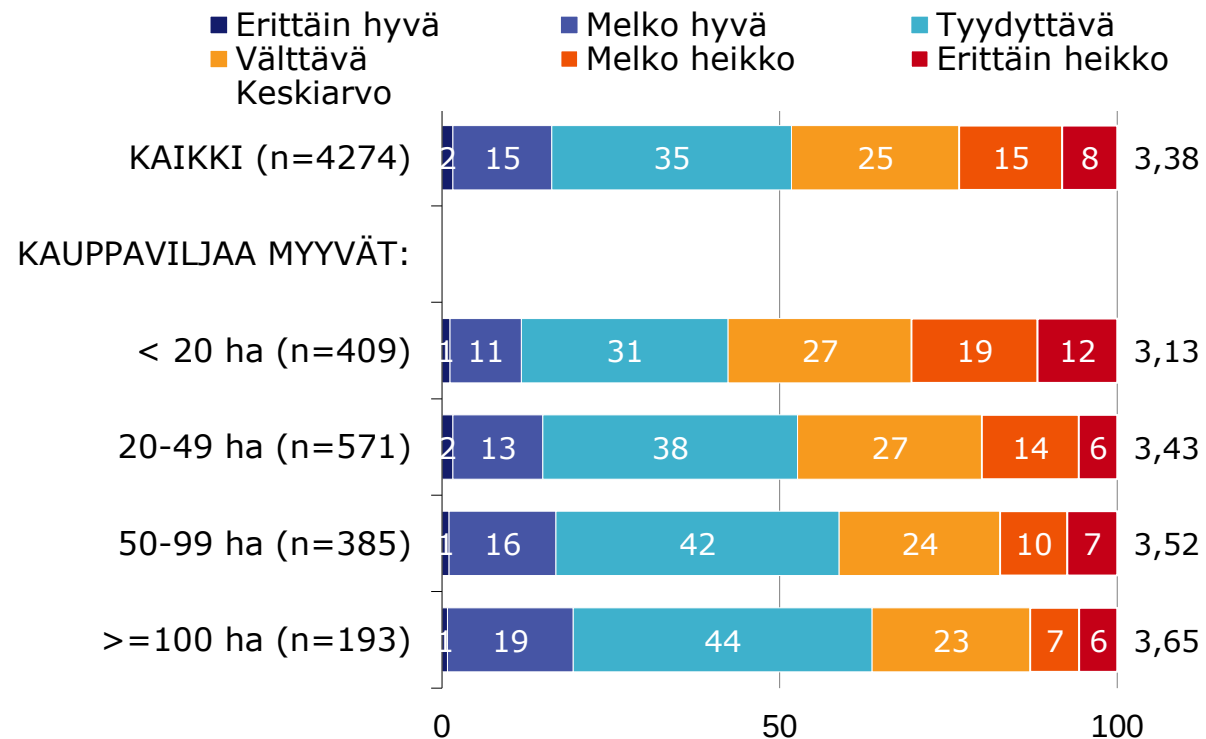


Kannattavuusodotukset isoilla viljaa myyvillä tiloilla laskussa

Maatalous 2019



Maatalous lähivuosina



Kyselyajankohta helmikuu 2020

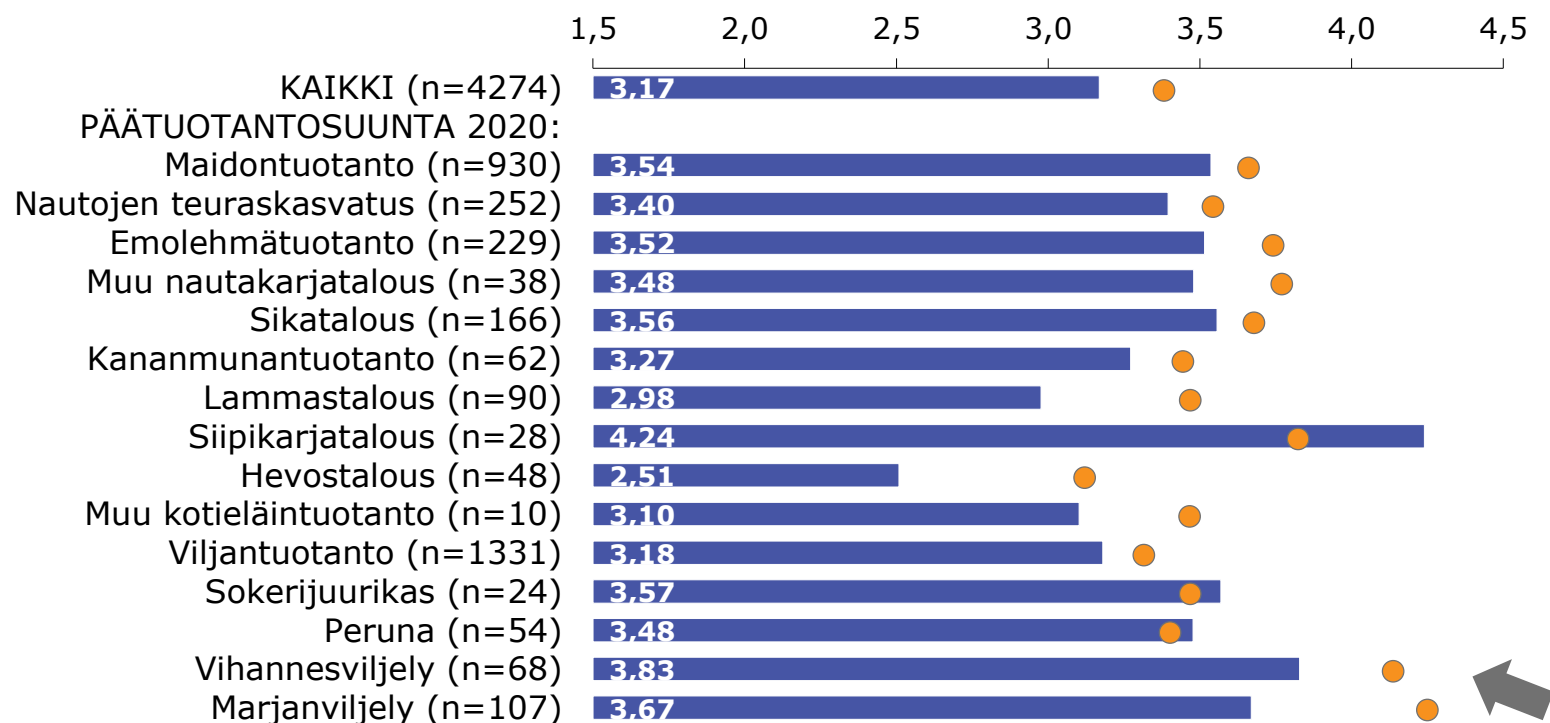
Odotukset kannattavuuskehityksestä lähivuosille pääsääntöisesti positiivisia

Kannattavuus ja kannattavuusnäkymät

■ v. 2019

● Lähivuosina, 2027 jatkavat tilat

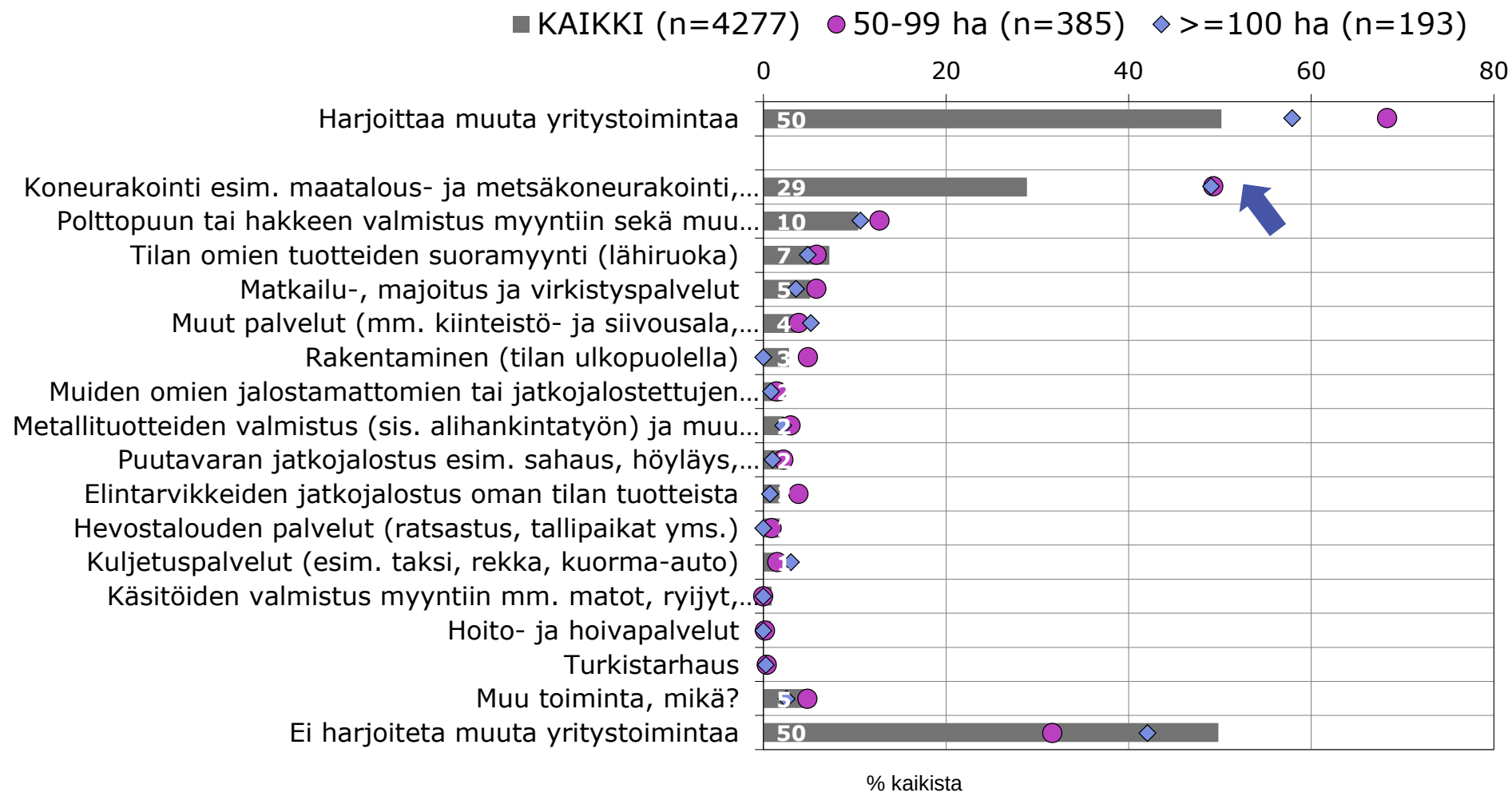
asteikko 1= erittäin heikko -- 6 = erittäin hyvä



Kyselyajankohta helmikuu 2020

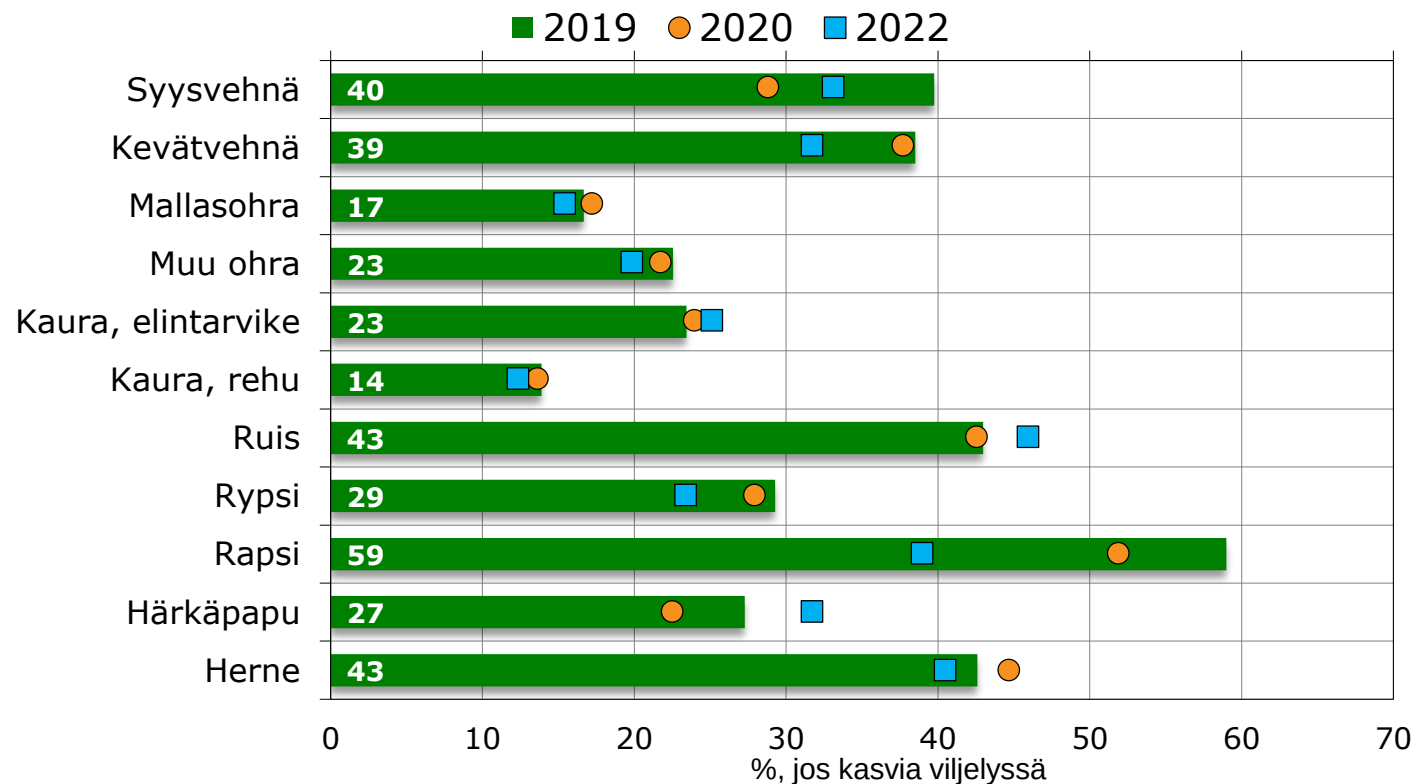
Lähes ½:lla viljaa myyvistä tiloista koneyrittäjyydestä saadaan lisätuloja

Yritystoimintaa 2019



Lähivuosina sopimusviljelyn kiinnostavuus lisääntyy; varsinkin kaurassa

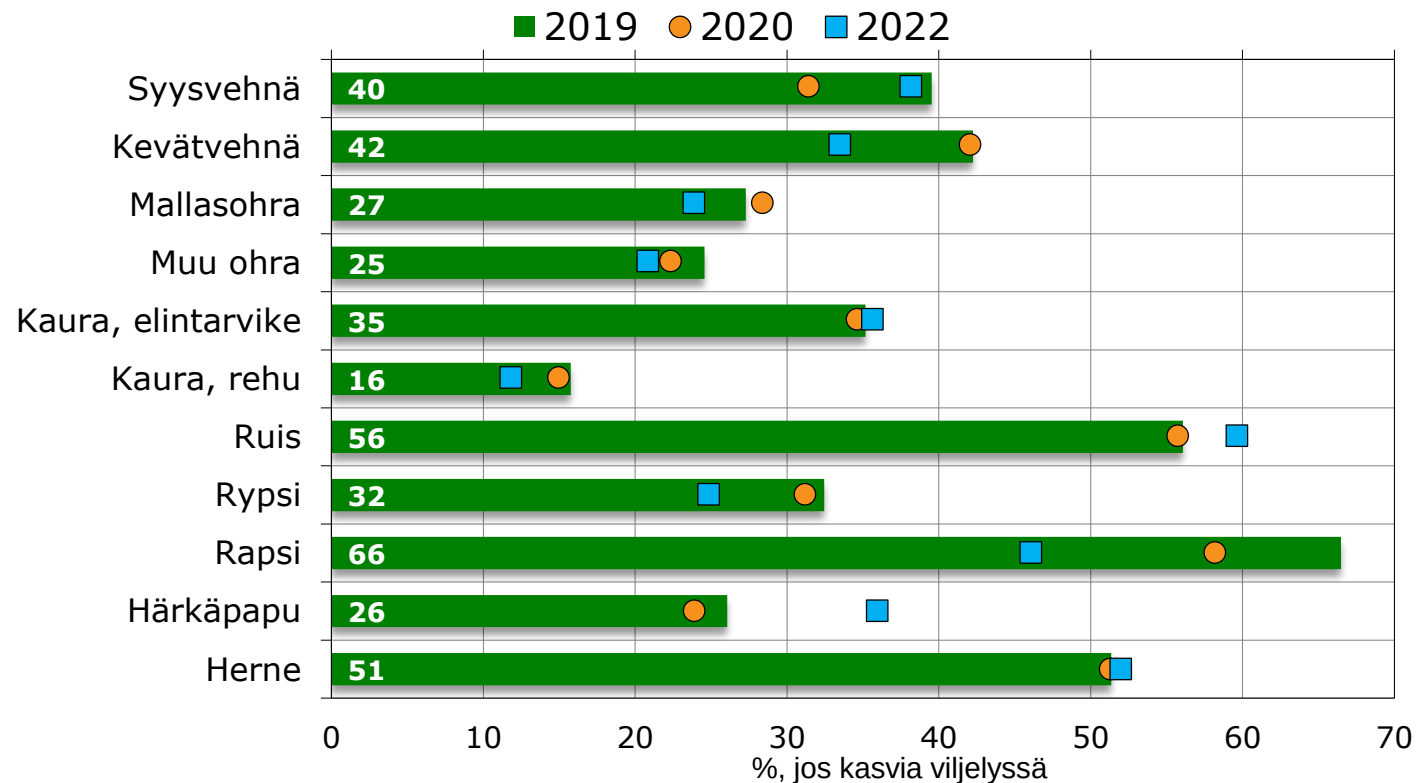
Mistä kasveista teillä oli sopimustuotantoa kauppaan tai teollisuuteen (kirjallinen viljelysopimus)? Entä tulevaisuudessa?
Kauppaviljaa myyvät tilat



HUOM! kauran ja ohran osalta osuudet kaikista viljelevistä, ei esim. vain mallasohraa tai elintarvikekauraa viljelevistä)

Lähivuosina sopimusviljelyn kiinnostavuus lisääntyy; varsinkin kaurassa

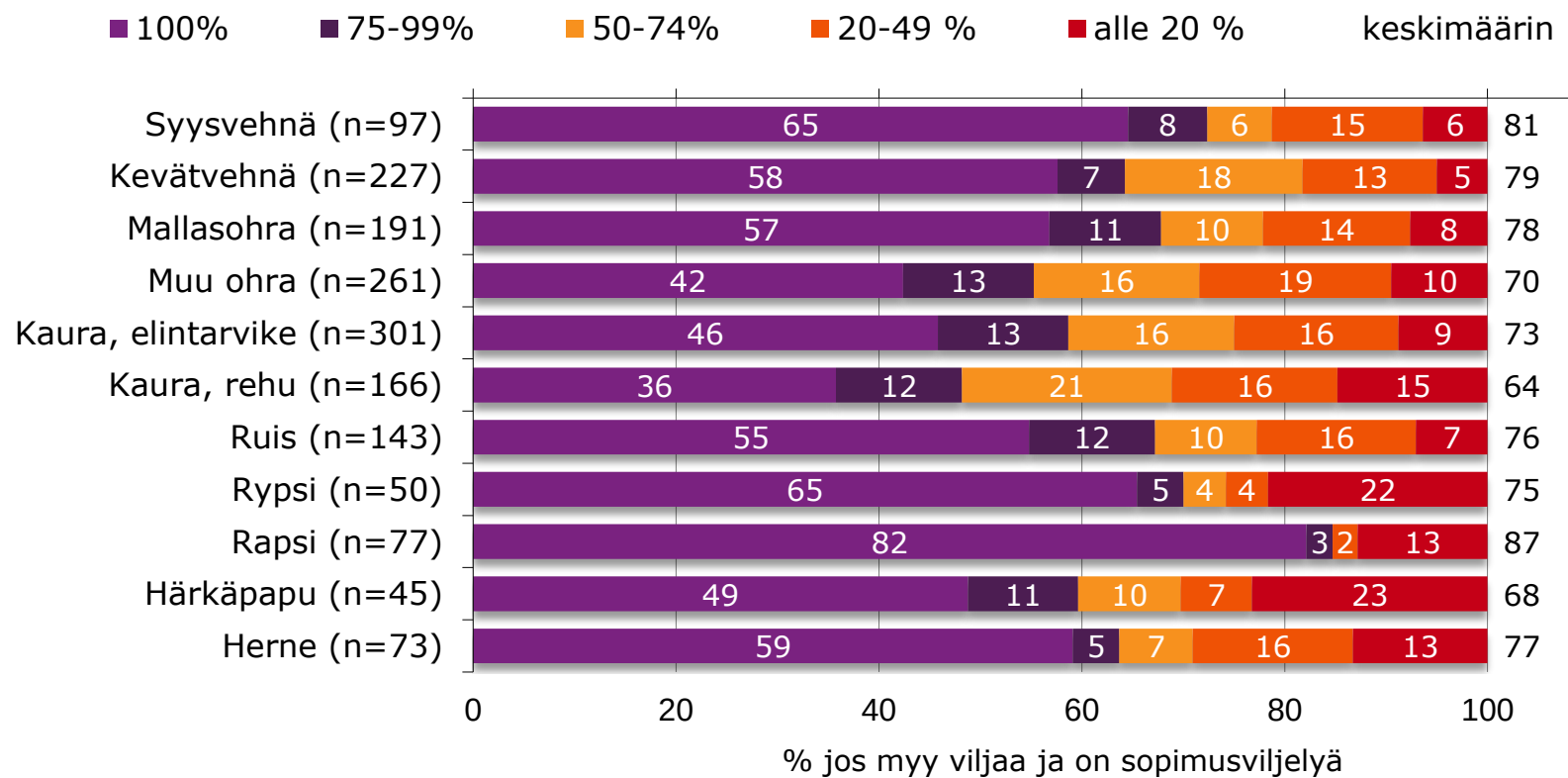
Mistä kasveista teillä oli sopimustuotantoa kauppaan tai teollisuuteen (kirjallinen viljelysopimus)? Entä tulevaisuudessa?
Kauppaviljaa myyvät tilat, **yli 50 ha vilja- ja öljykasviala**



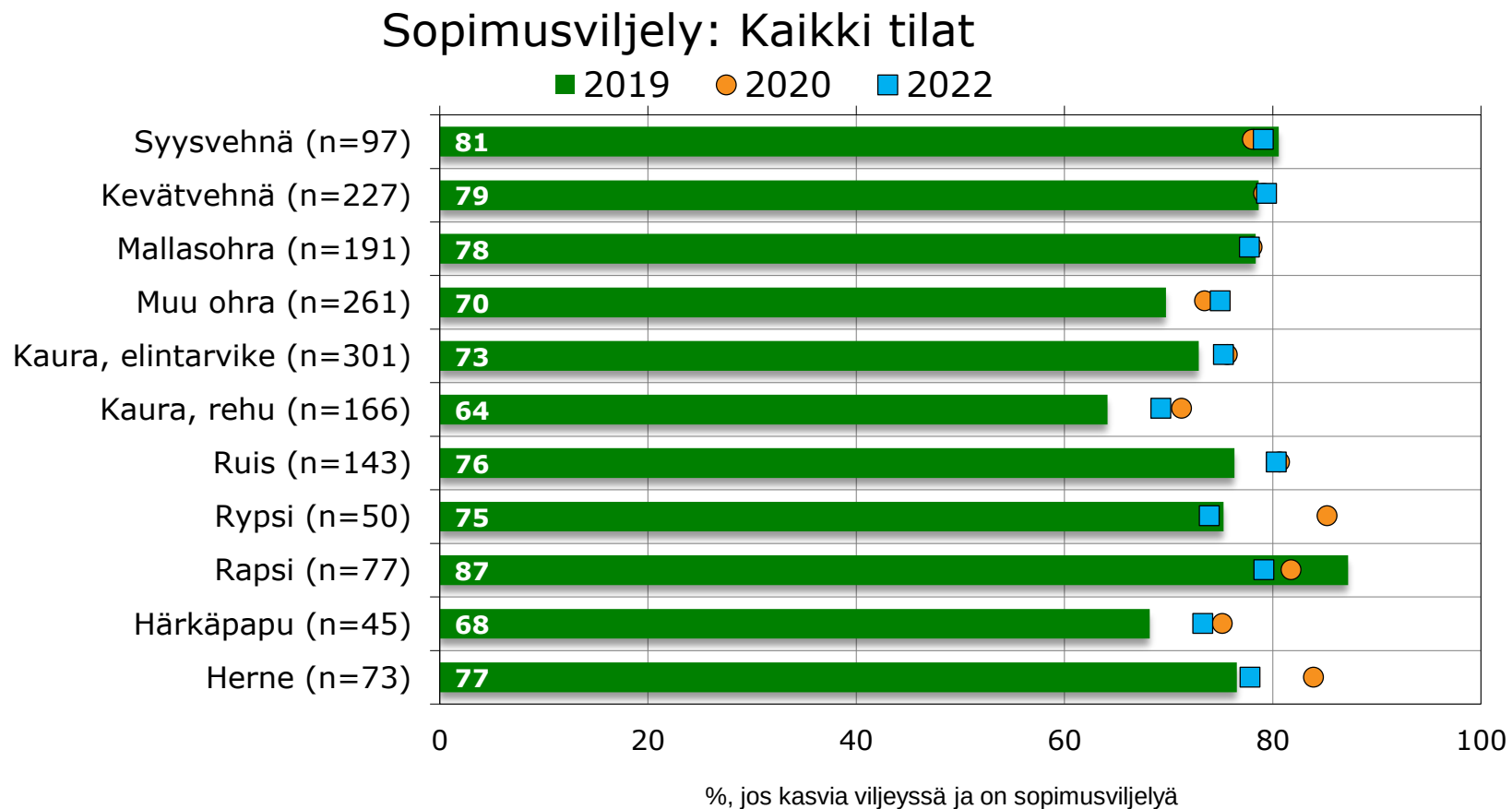
HUOM! kauran ja ohran osalta osuudet kaikista viljelevistä, ei esim. vain mallasohraa tai elintarvikekauraa viljelevistä)

Sopimustuotannon osuus kaikkien vastaajien ko. kasvin viljelyalasta

Sopimusviljely 2019: Kaikki tilat

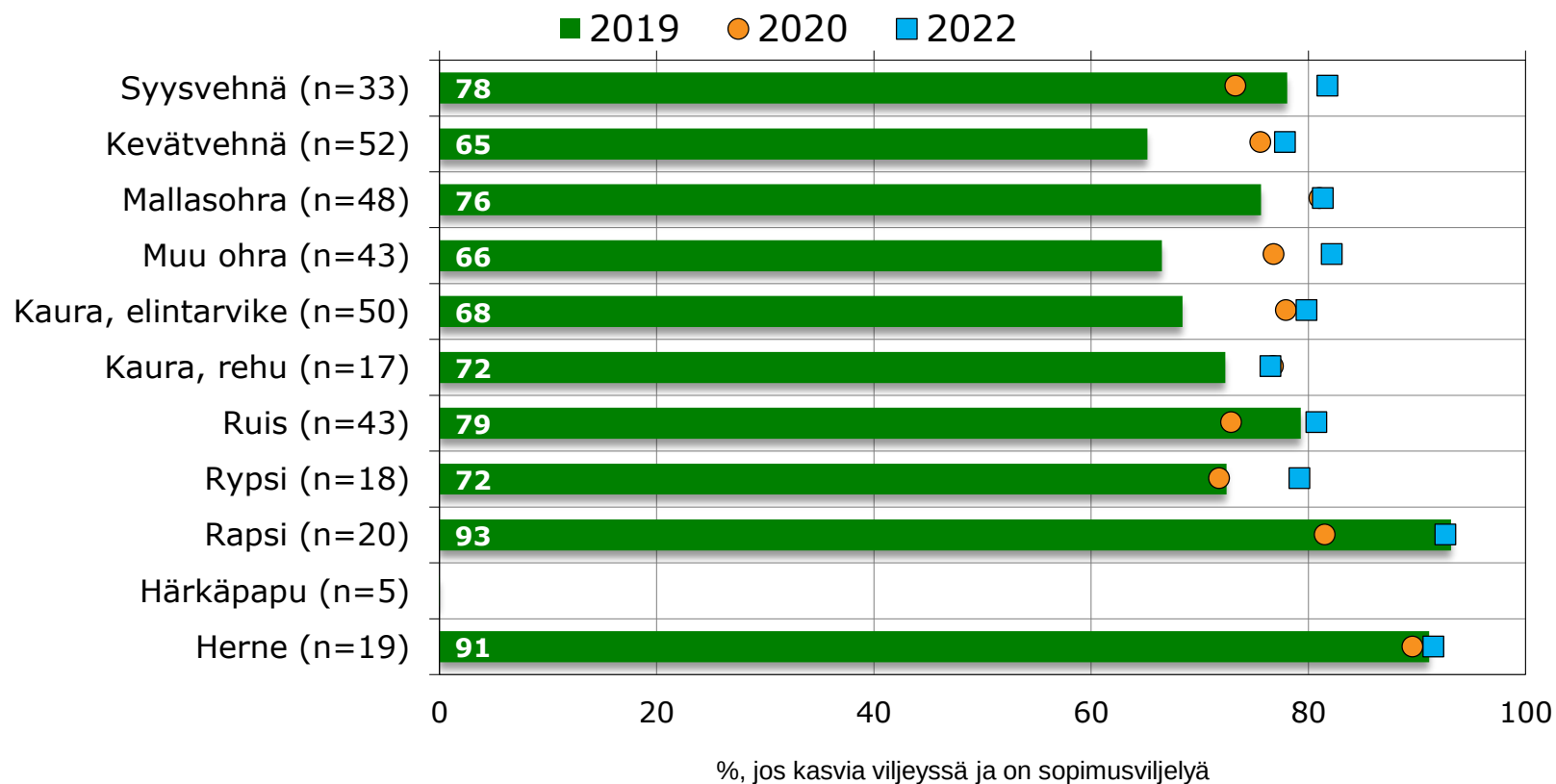


Sopimustuotannon osuuden muutos



Sopimustuotannon osuuden muutos suurilla viljaa myyvillä tiloilla

Sopimusviljely: Kauppaviljaa myyvät: ≥ 100 ha



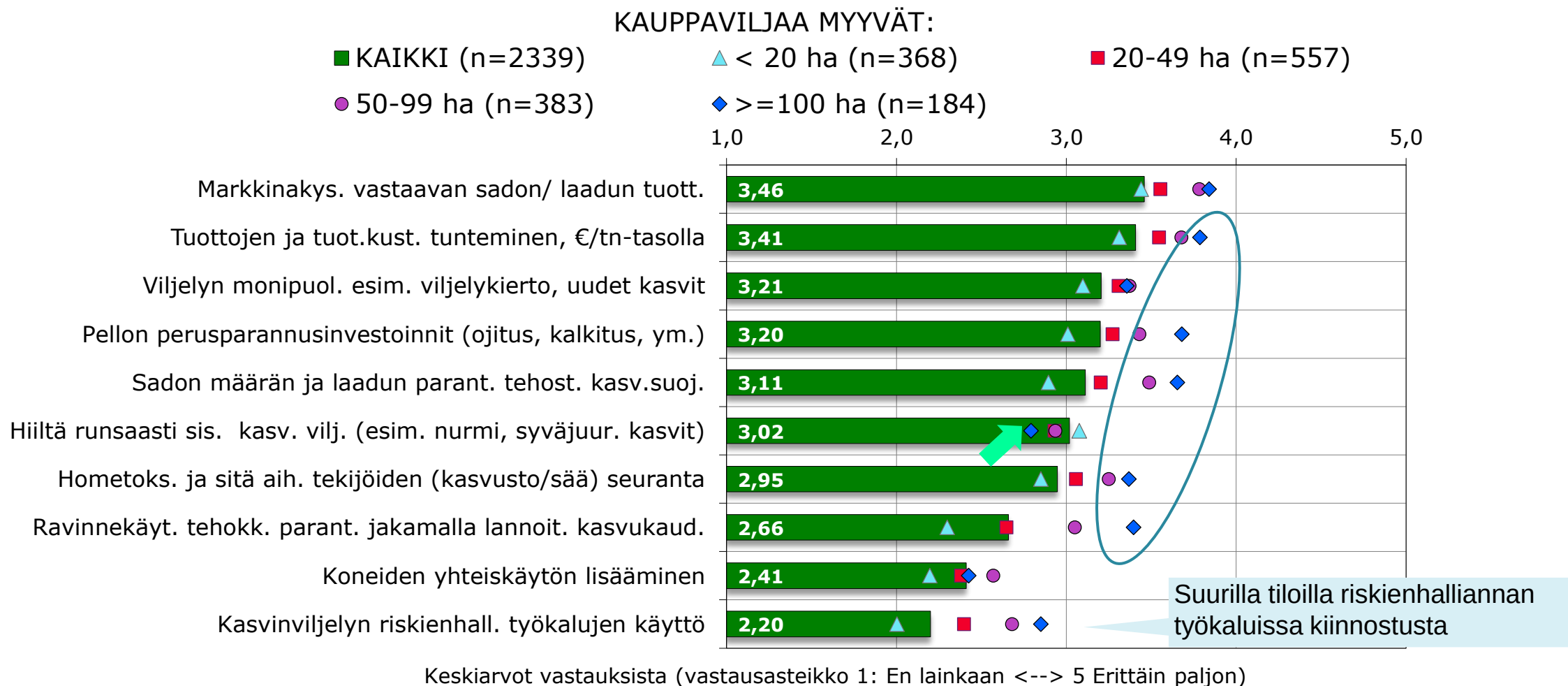
5

Viljelyyn panostaminen



Tilakoon kasvaessa toimien moninaisuus kasvaa

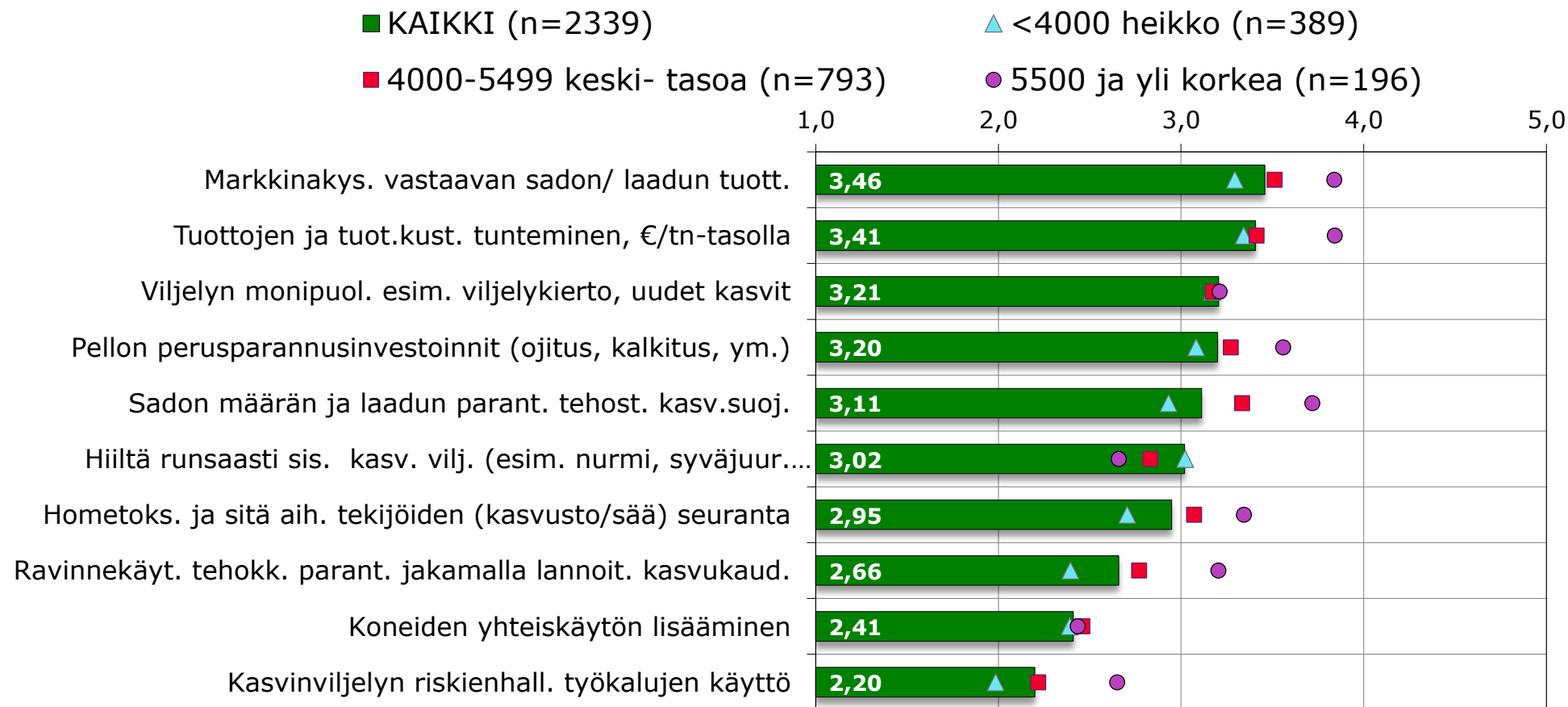
Missä määrin panostatte seuraaviin tilanne kasvinviljelyn kehittämiseen liittyviin asioihin nyt ja tulevaisuudessa?



Korkean satotason tiloilla monia tapoja käytössä kasvinviljelyssä

Missä määrin panostatte seuraaviin tilanne kasvinviljelyn kehittämiseen liittyviin asioihin nyt ja tulevaisuudessa?

OHRA SATOTASO:

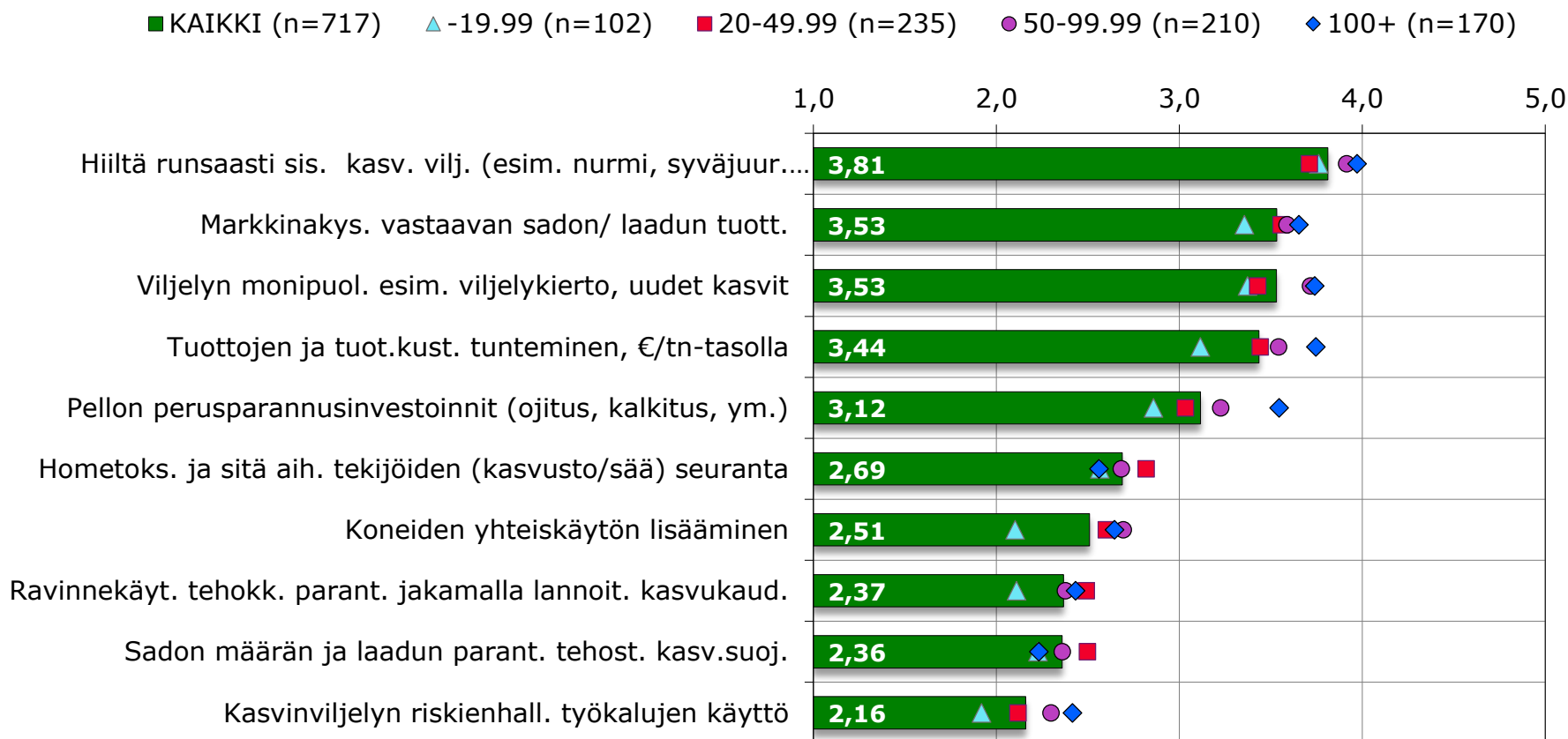


Keskiarvot vastauksista (vastausasteikko 1: En lainkaan <--> 5 Erittäin paljon)

Luomutiloilla hiilensidonta keskeinen tavoite

Missä määrin panostatte seuraaviin tilanne kasvinviljelyn kehittämiseen liittyviin asioihin nyt ja tulevaisuudessa?

LUOMUTILAT - TILAKOKO, HA:

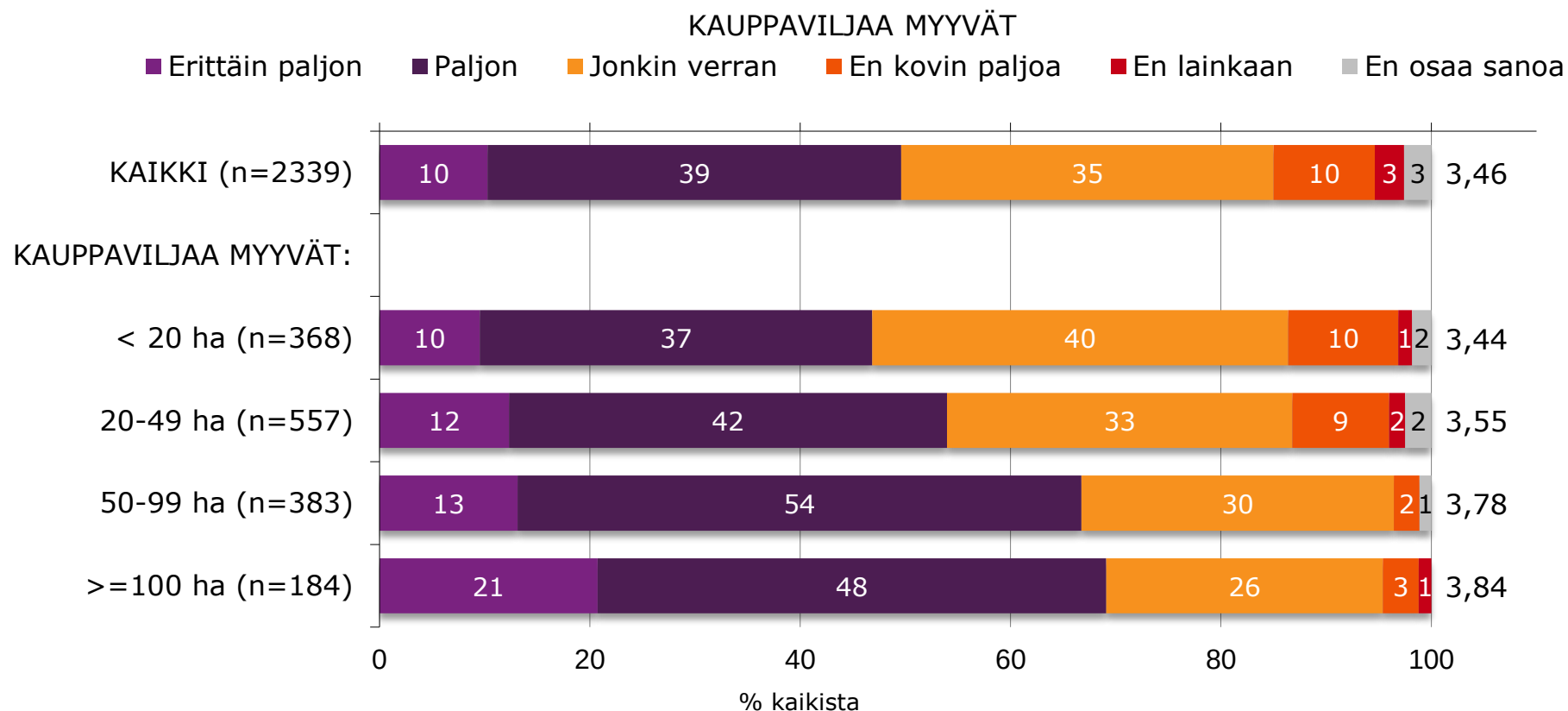


Keskiarvot vastauksista (vastausasteikko 1: En lainkaan <--> 5 Erittäin paljon)

Markkinakysyntä

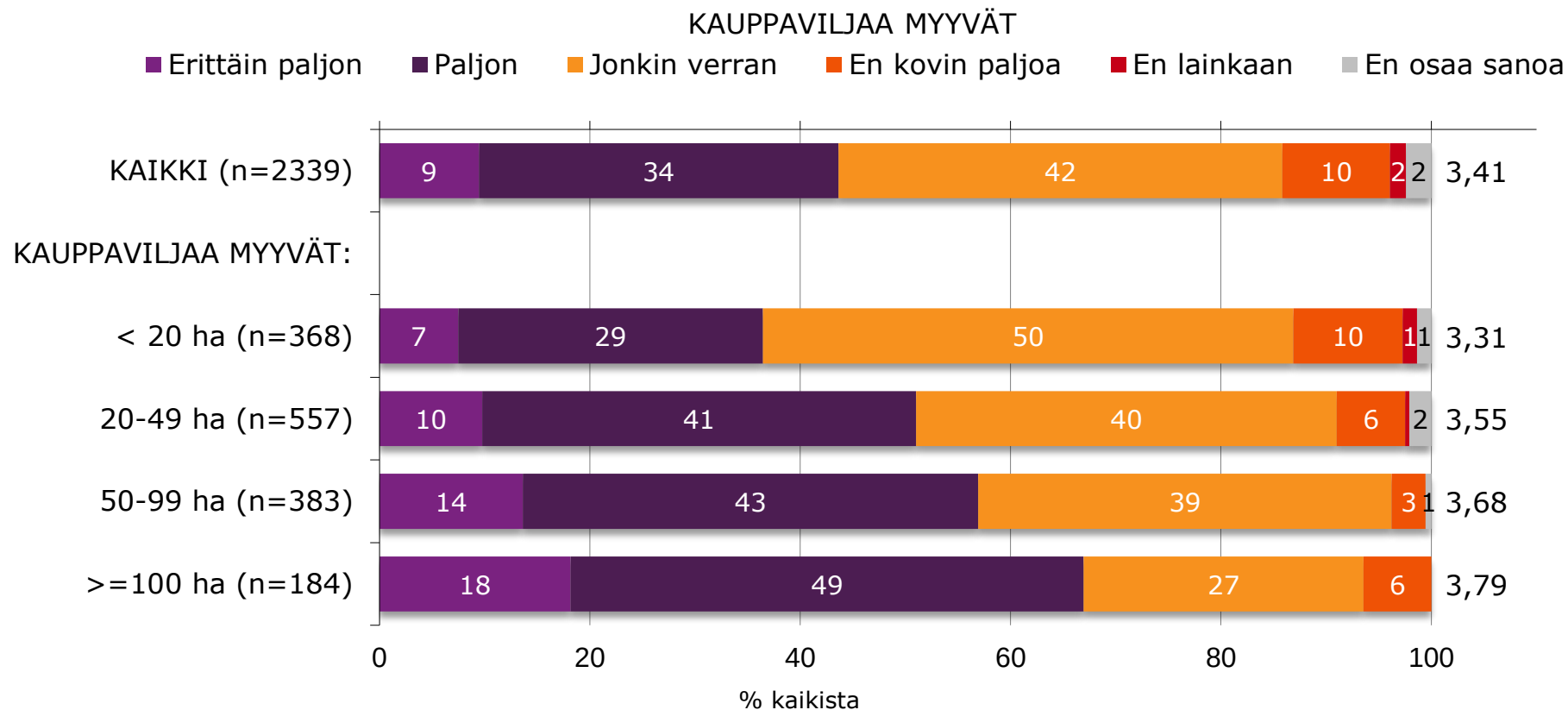
Missä määrin panostatte seuraaviin tilanne kasvinviljelyn kehittämiseen liittyviin asioihin nyt ja tulevaisuudessa?

Markkinakysyntää vastaavan sadon/ laadun tuottaminen



Tuotot/kustannukset seurantaan

Tuottojen ja tuotantokustannusten tunteminen, €/tn-tasolla

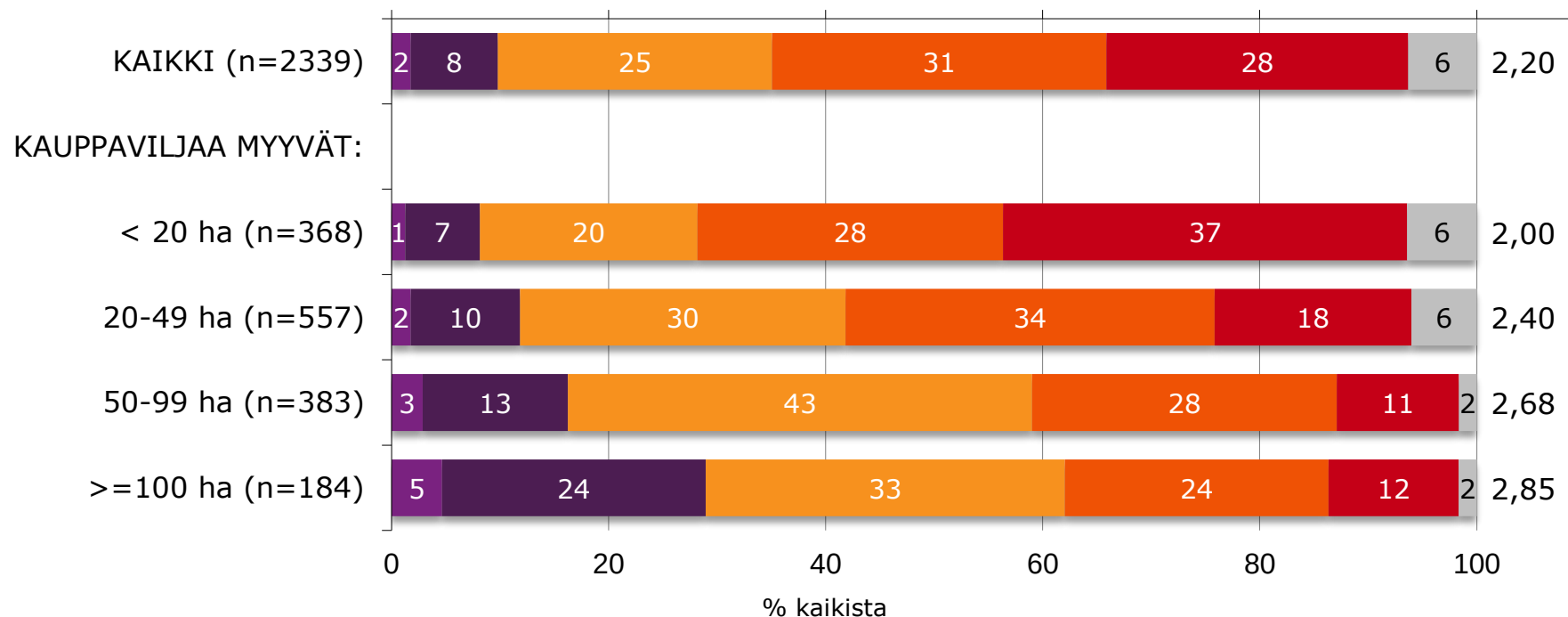


Riskienhallinta

Kasvinviljelyn riskienhallinnan työkalujen käyttö, esim. kiinteähintaiset viljelysopimukset, futuurisuojaus, termiinisopimukset

OHRA SATOTASO

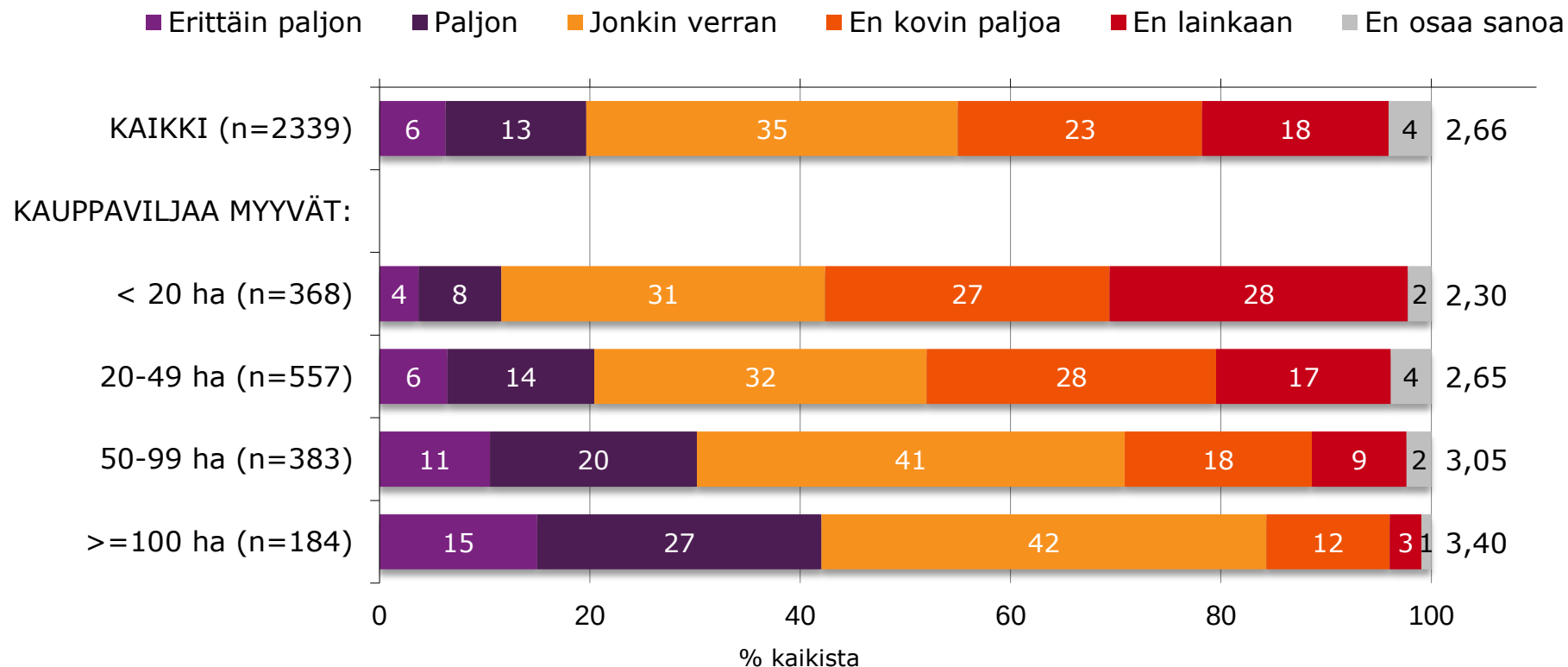
■ Erittäin paljon ■ Paljon ■ Jonkin verran ■ En kovin paljoa ■ En lainkaan ■ En osaa sanoa



Ravinteet käyttöön paremmin

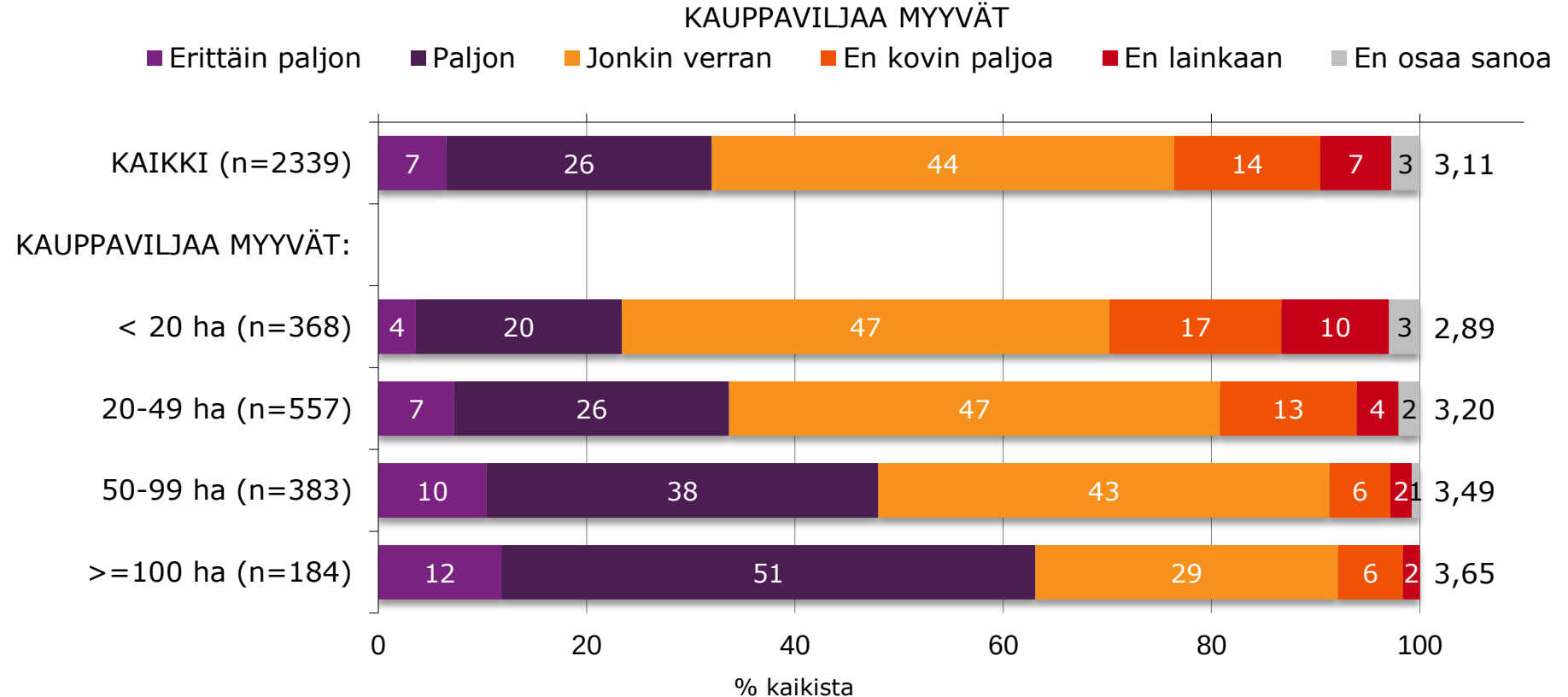
Ravinteiden käytön tehokkuuden parantaminen jakamalla lannoitusta kasvukaudella

KAUPPAVILJAA MYYVÄT



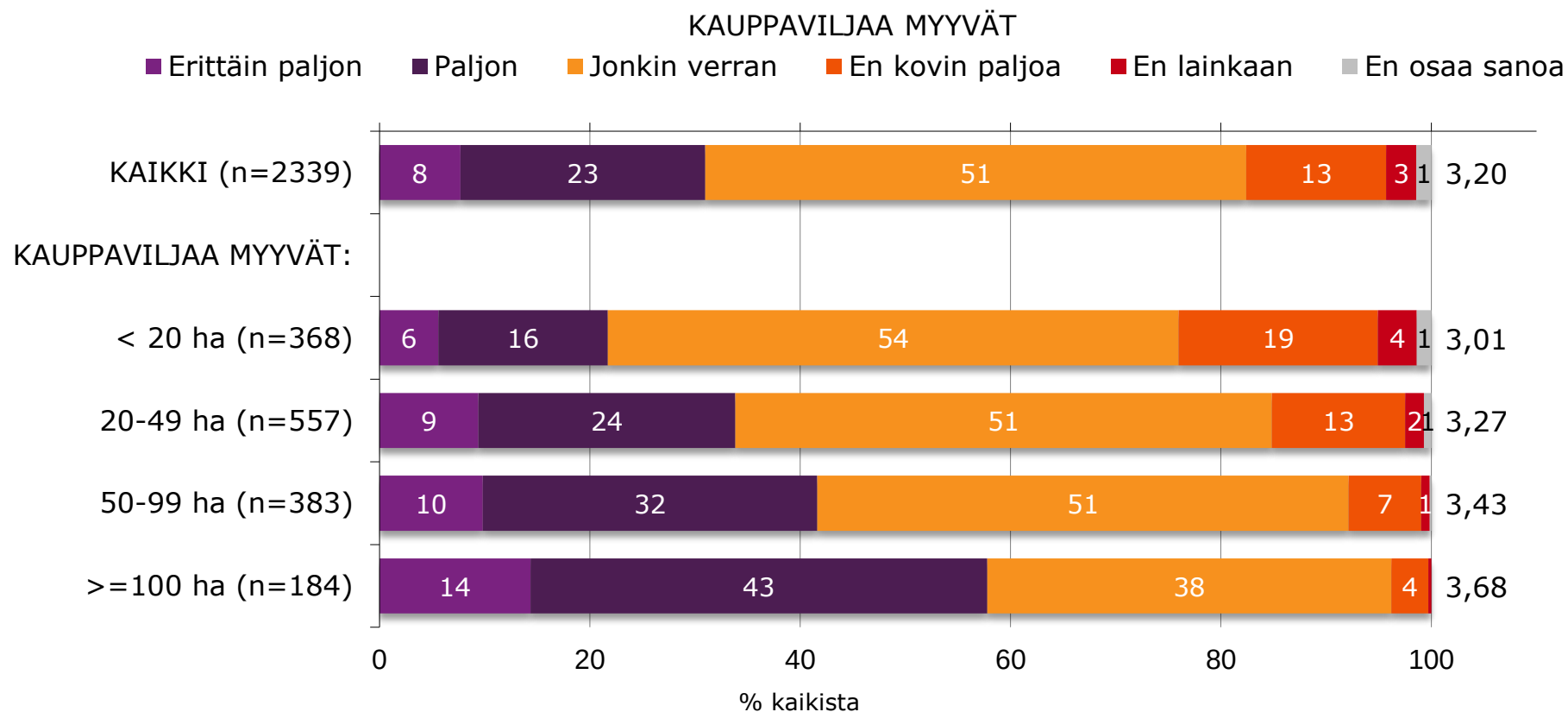
Kasvinsuojeluun satsaaminen

Sadon määrän ja laadun parantaminen tehostamalla kasvinsuojelua



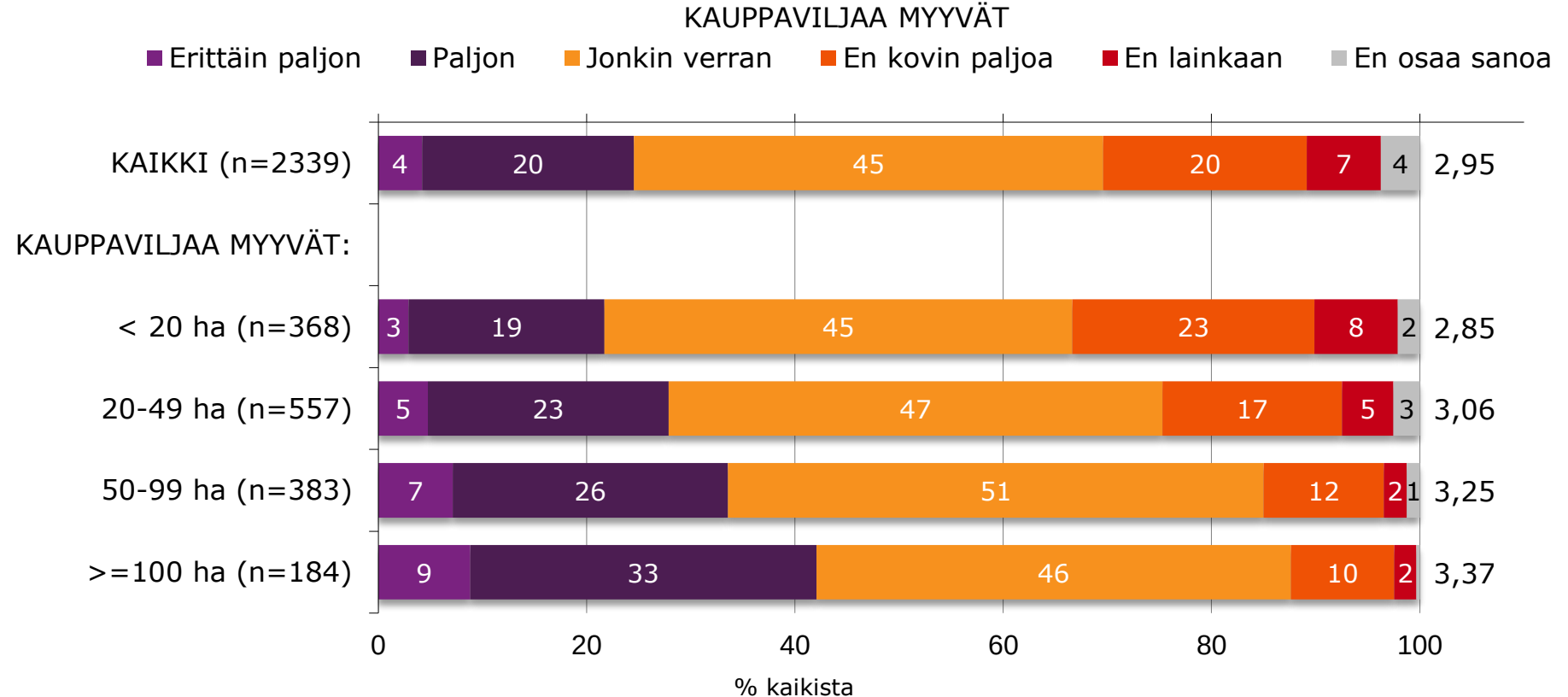
Perusparannukset

Pellon perusparannusinvestoinnit (ojitus, kalkitus, ym.)



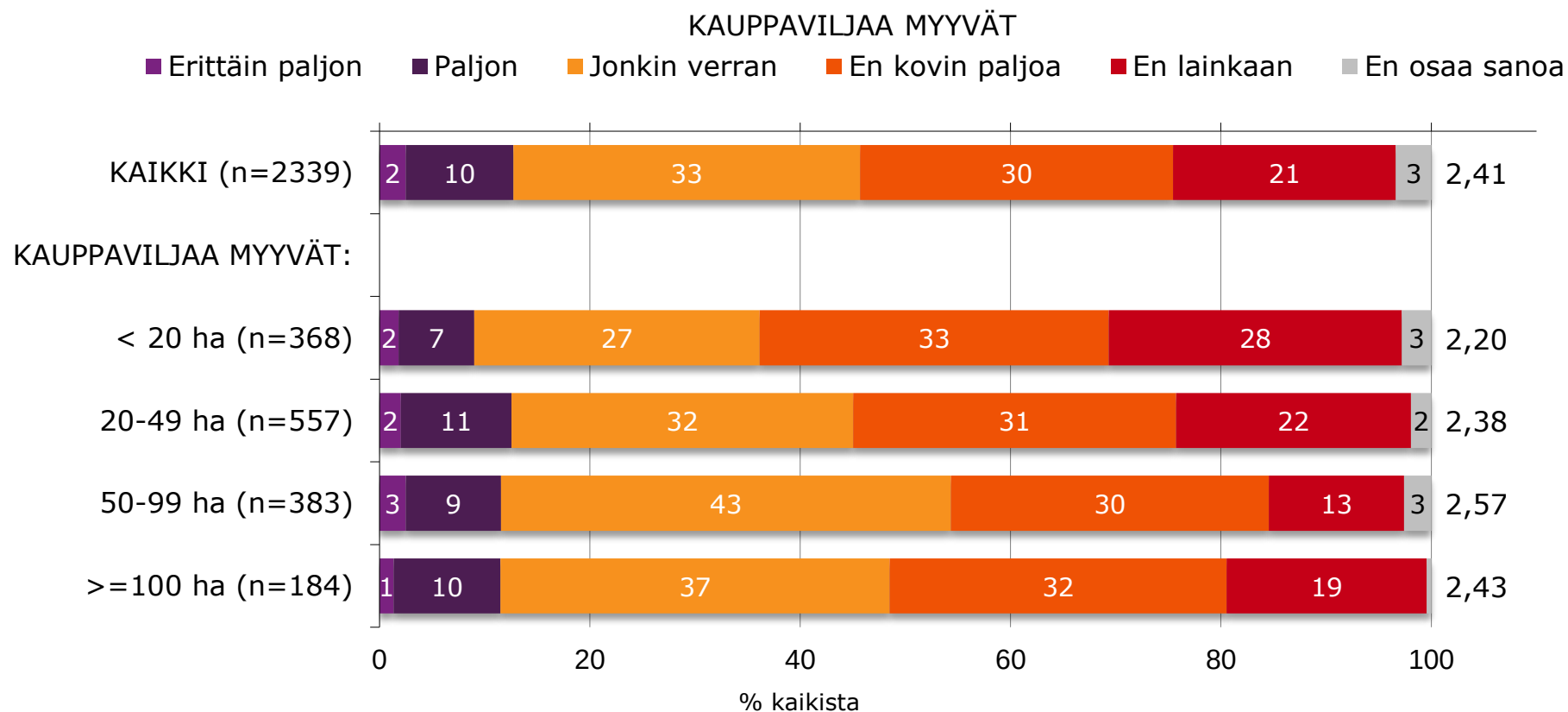
Hometoksiinit

Hometoksiinien ja sitä aiheuttavien tekijöiden (kasvusto/sää) seuranta



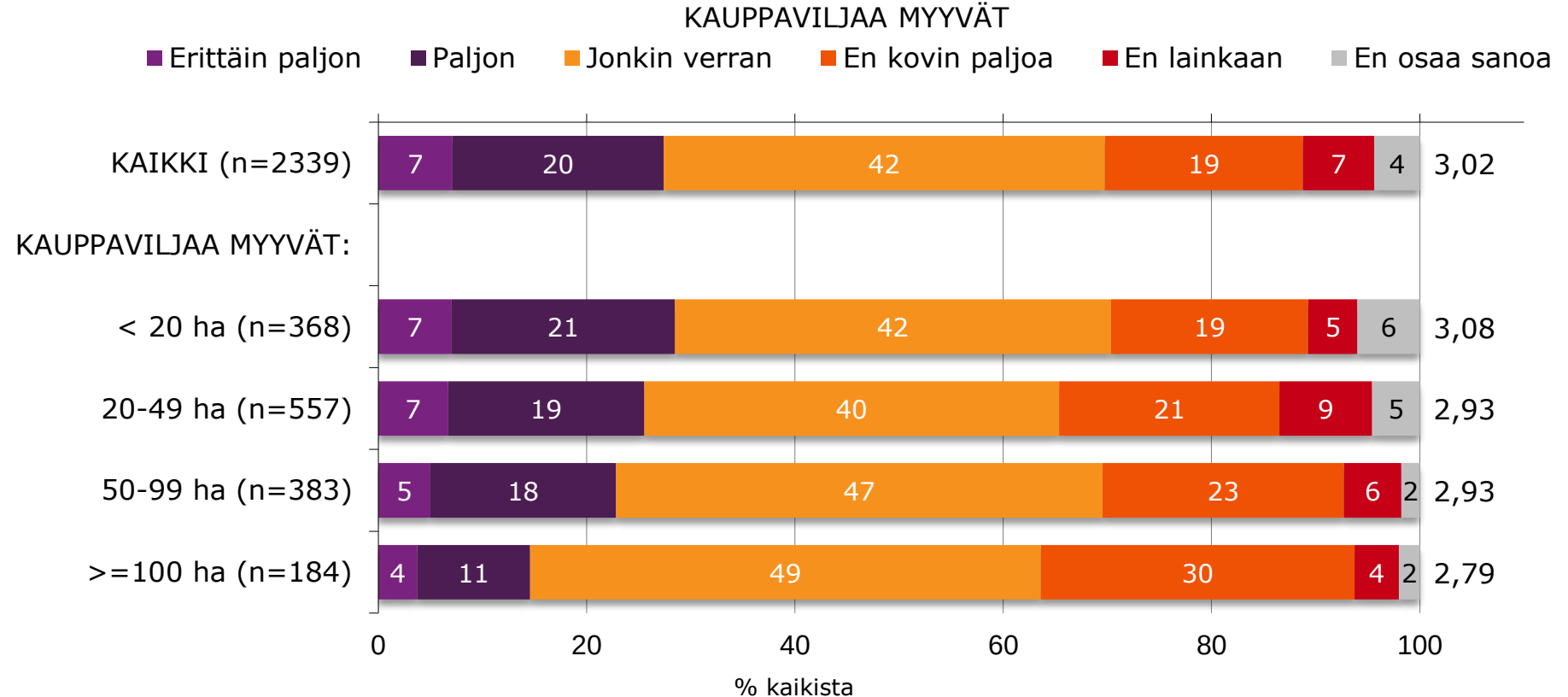
Koneiden yhteiskäyttö

Koneiden yhteiskäytön lisääminen



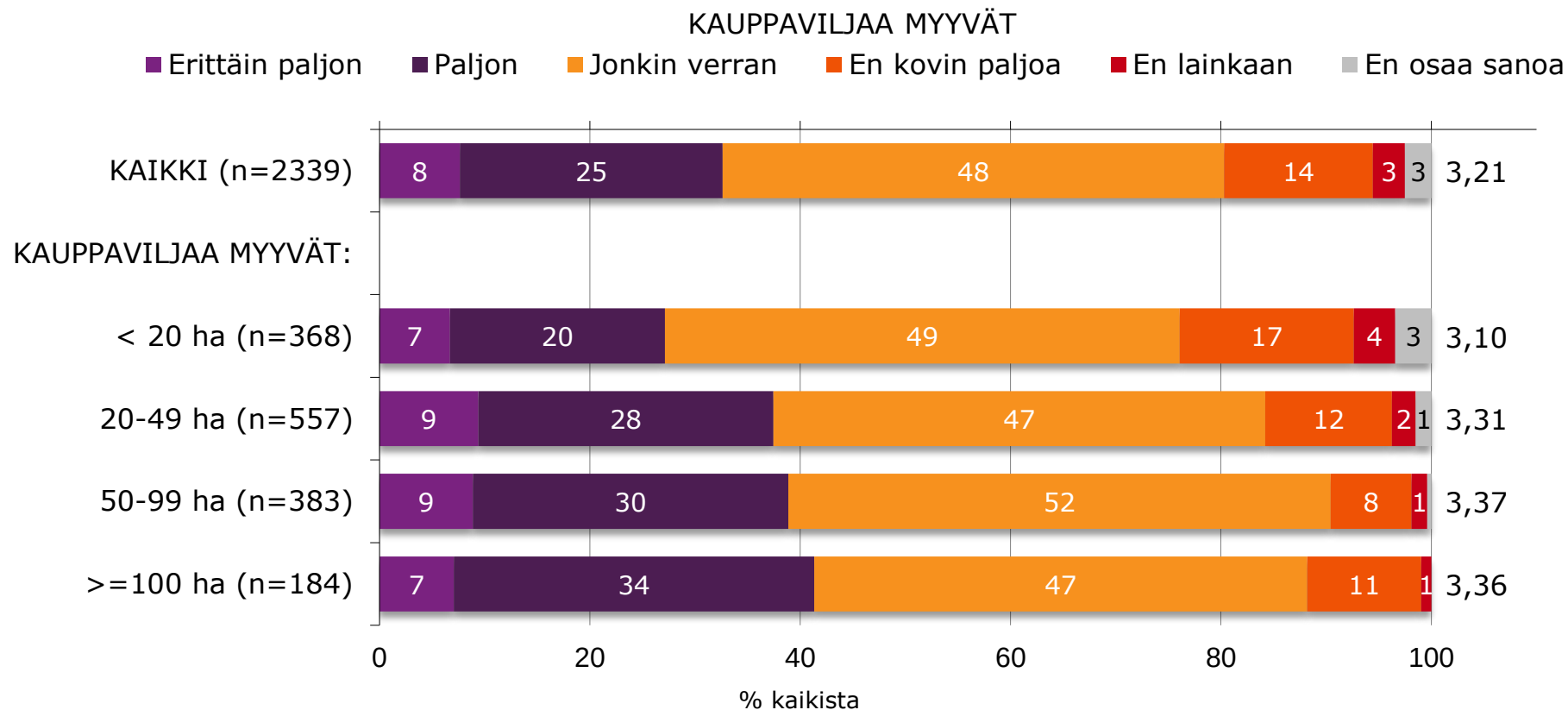
Hiiltä sitovat kasvit

Hiiltä runsaasti sisältäviin kasveihin (esim. nurmi, syväjuuriset kasvit)



Monipuolistaminen

Viljelyn monipuolistaminen esim. viljelykierto, uudet kasvit



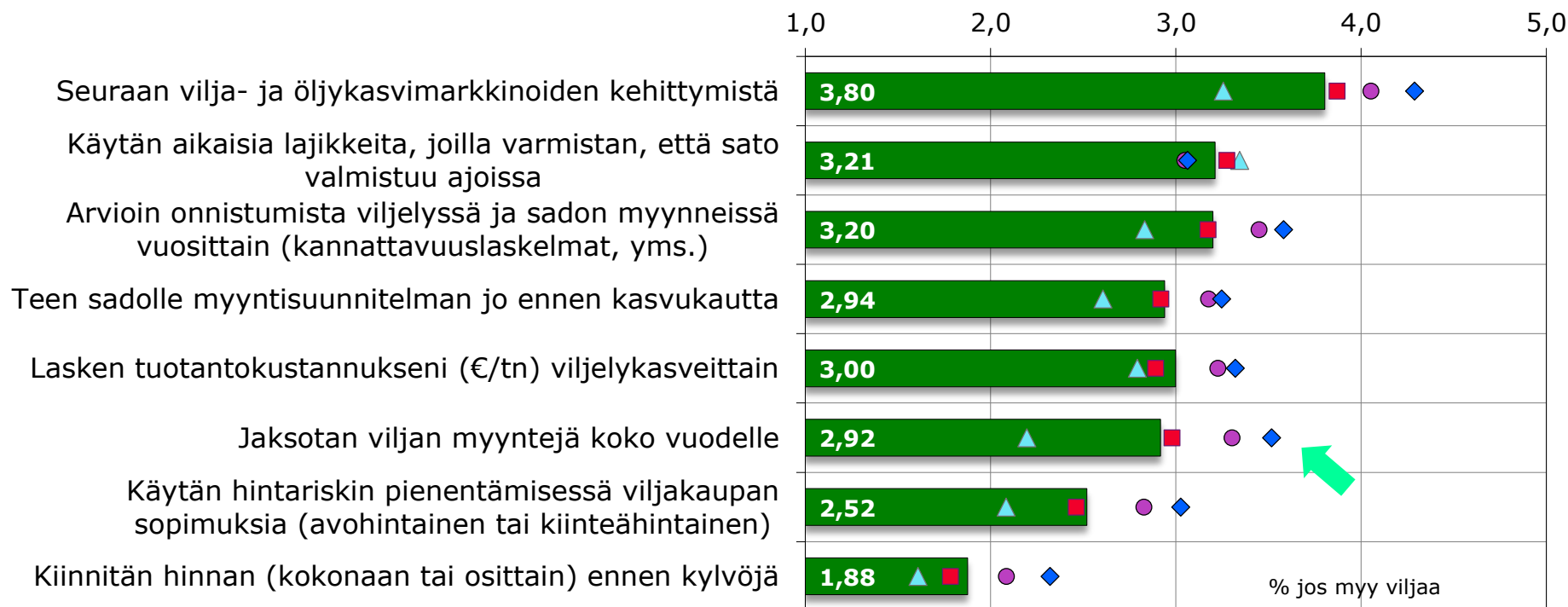
Vilja-alan suuretessa seurataan entistä kattavammin markkinoita

Mitä seuraavista toimista käytätte viljely- ja myyntipäätösten perustana ja markkinariskien hallinnassa?

Viljaa myyvät tilat

KAUPPAVILJAA MYYVÄT:

■ KAIKKI (n=1614) ▲ < 20 ha (n=426) ■ 20-49 ha (n=597) ● 50-99 ha (n=397) ◆ ≥100 ha (n=194)

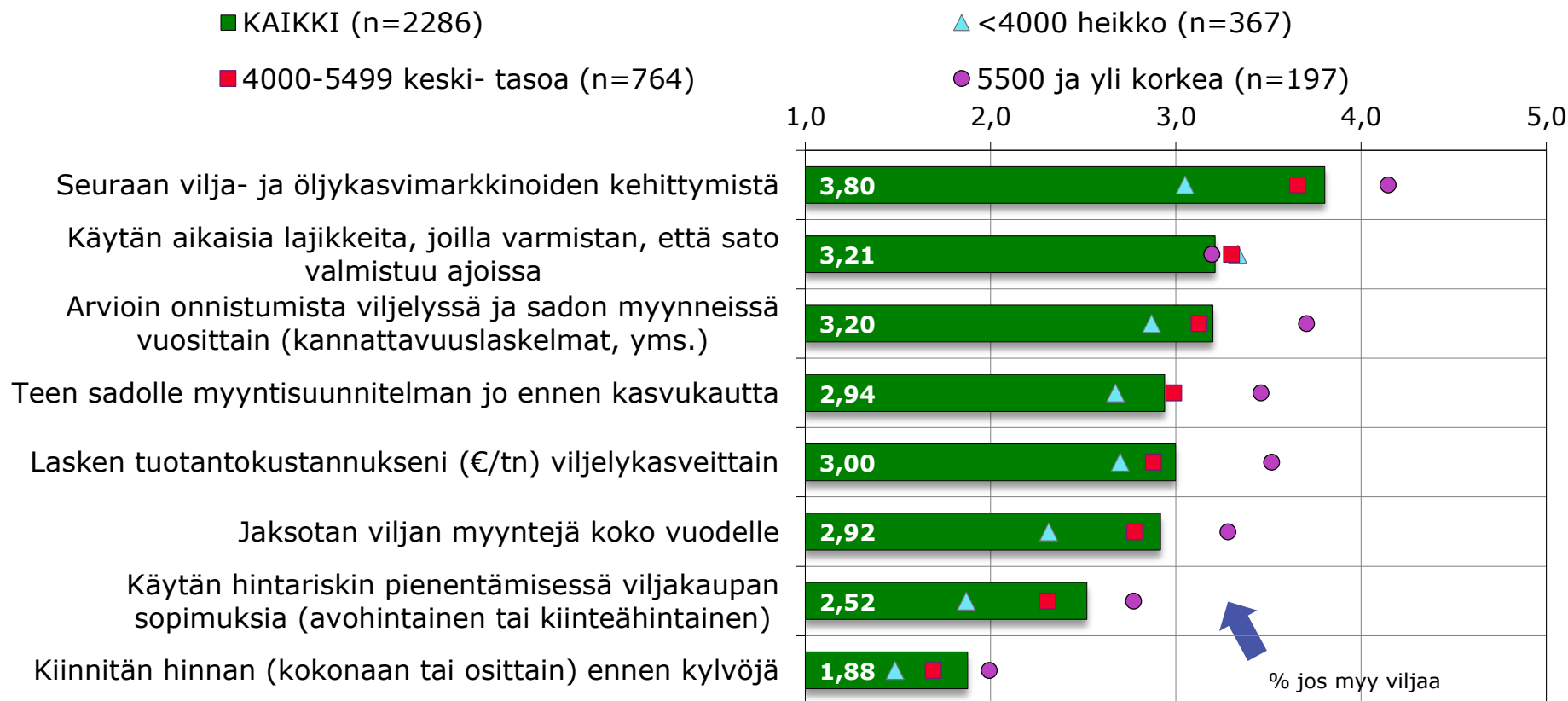


Keskiarvot vastauksista (vastausasteikko 1: Ei koskaan <--> 5 Säännöllisesti)

Markkinariskien hallinnassa satotason mukaan

Mitä seuraavista toimista käytätte viljely- ja myyntipäätösten perustana ja markkinariskien hallinnassa? :

OHRA SATOTASO:



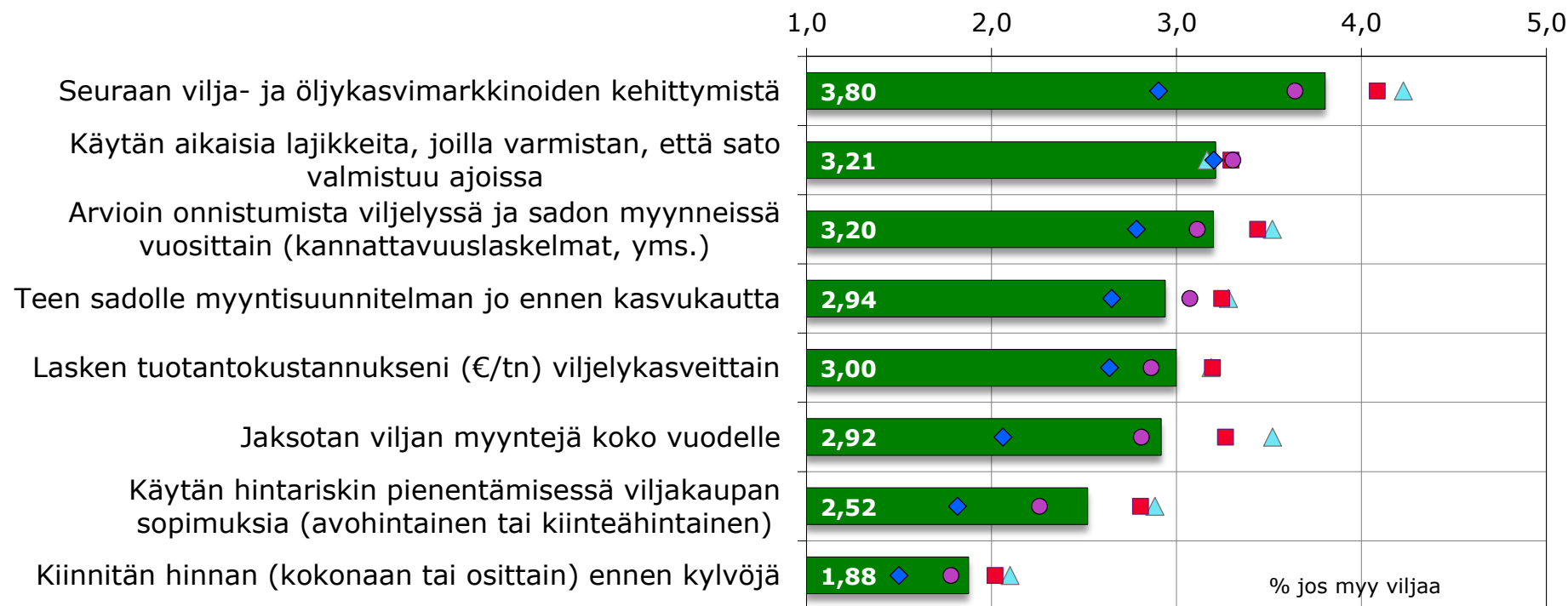
Keskiarvot vastauksista (vastausasteikko 1: Ei koskaan <--> 5 Säännöllisesti)

Markkinariskien hallinnassa viljatulon tärkeyden mukaan

Mitä seuraavista toimista käytätte viljely- ja myyntipäätösten perustana ja markkinariskien hallinnassa? :

VILJATULON MERKITYS TULOISTA:

■ KAIKKI (n=1994) ▲ ≥60 % (n=187) ■ 40-59 % (n=279) ● 20-39 % (n=556) ◆ < 20 % (n=972)



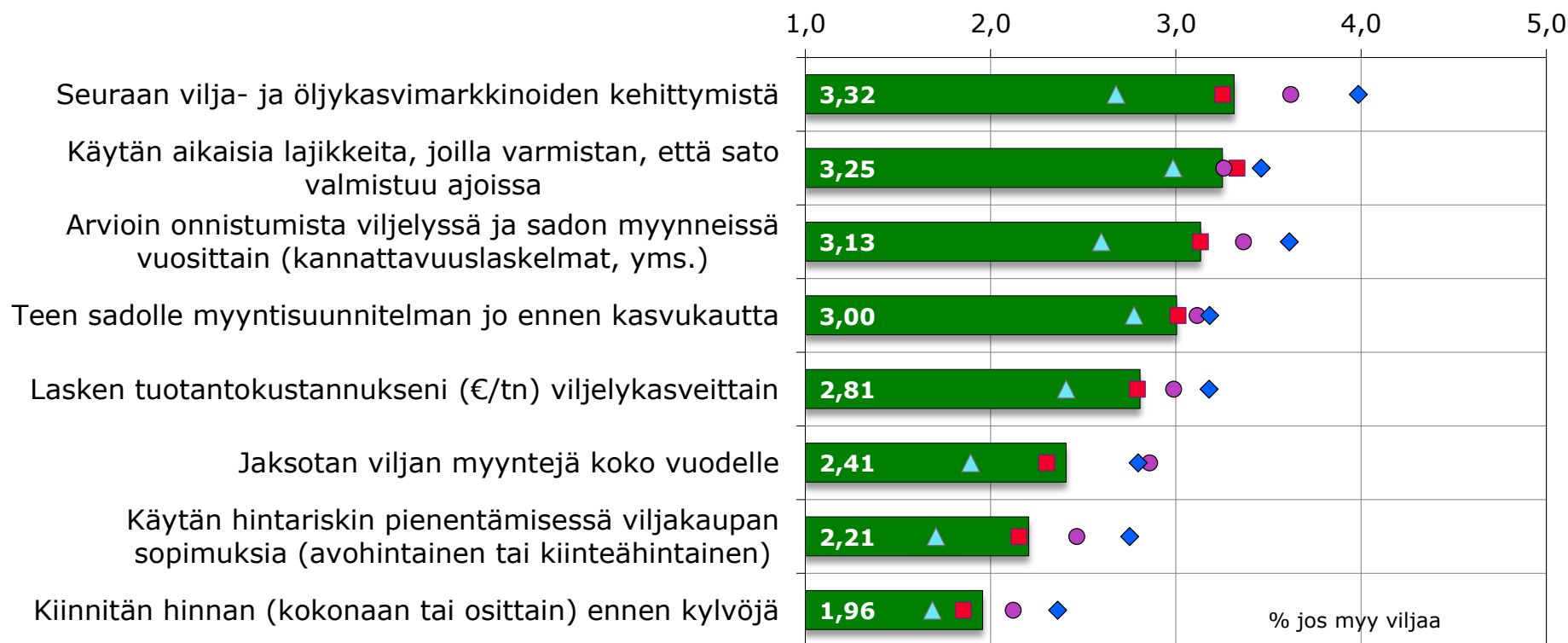
Keskiarvot vastauksista (vastausasteikko 1: Ei koskaan <--> 5 Säännöllisesti)

Markkinariskien hallinta luomutiloilla

Mitä seuraavista toimista käytätte viljely- ja myyntipäätösten perustana ja markkinariskien hallinnassa? :

LUOMUTILAT - TILAKOKO, HA:

■ KAIKKI (n=452) ▲ -19.99 (n=66) ■ 20-49.99 (n=154) ● 50-99.99 (n=126) ◆ 100+ (n=106)



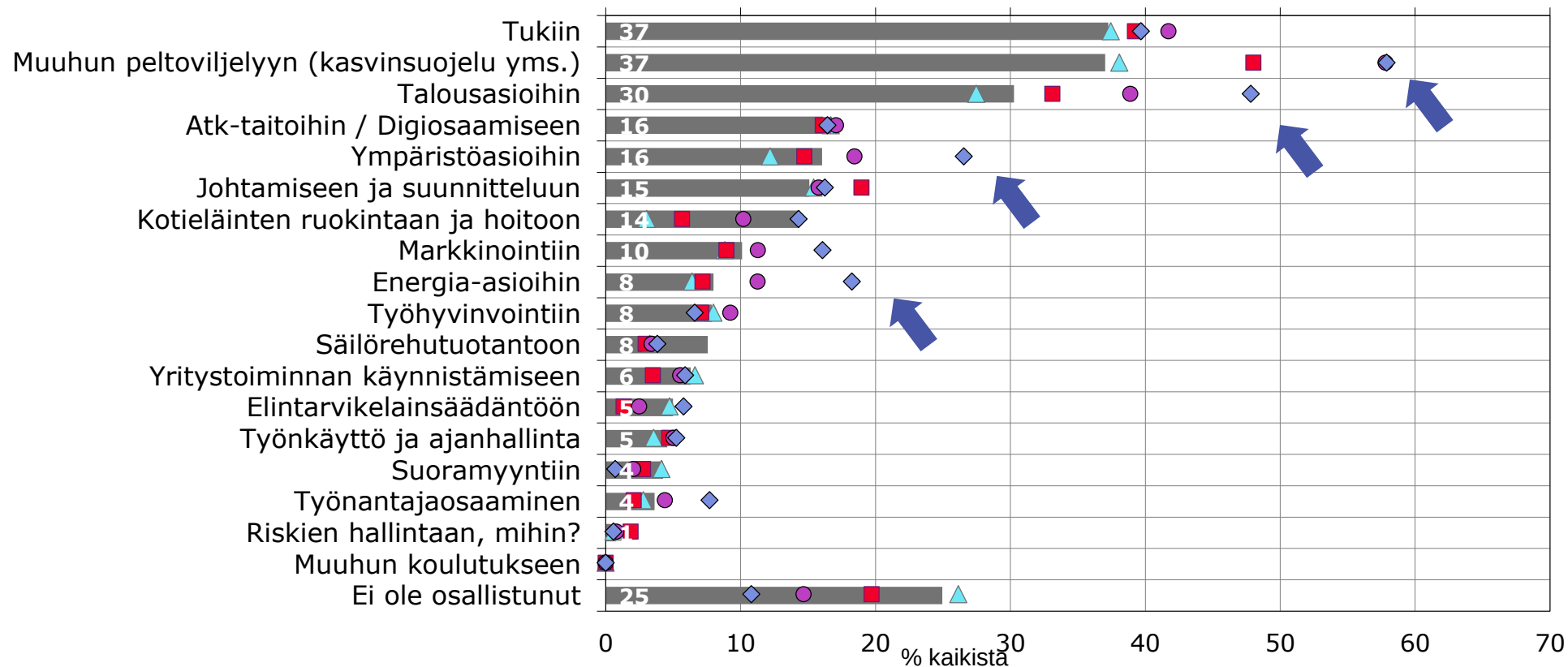
Keskiarvot vastauksista (vastausasteikko 1: Ei koskaan <--> 5 Säännöllisesti)

Viljaa myyvillä tiloilla koulutustarpeet tuissa, peltoviljelyssä sekä talous- ja ympäristöasioissa

Aiemmin hankittu koulutus/neuvonta

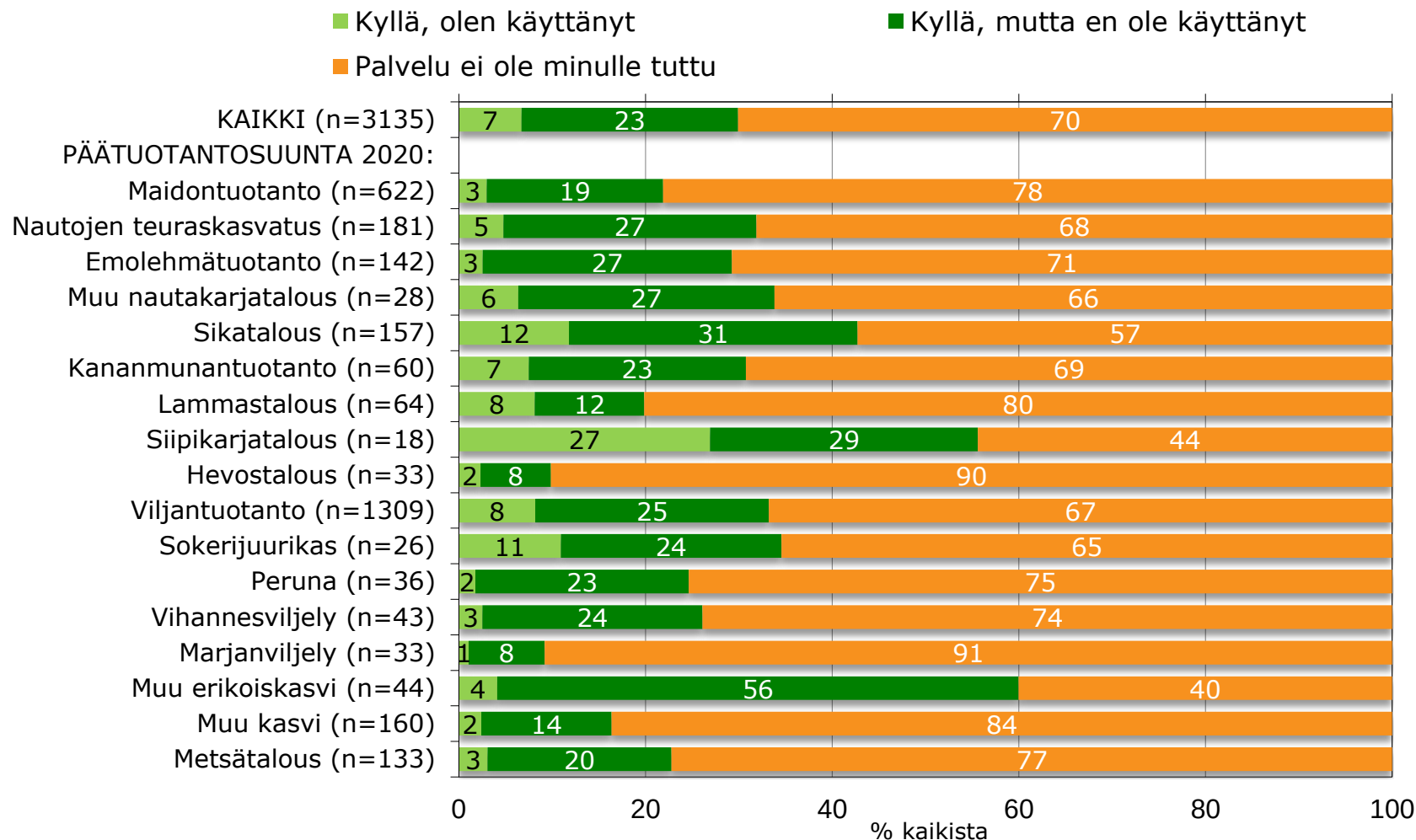
KAUPPAVILJAA MYYVÄT; VILJA-ALA:

■ KAIKKI (n=3781) ▲ < 20 ha (n=387) ■ 20-50 ha (n=505) ● 50-100 ha (n=360) ◆ ≥100 ha (n=152)



Noin 30 % viljelijöistä tuntee Viljatori palvelun, käyttö kuitenkin vähäistä

Viljatori -palvelun käyttö ja tunnettuus



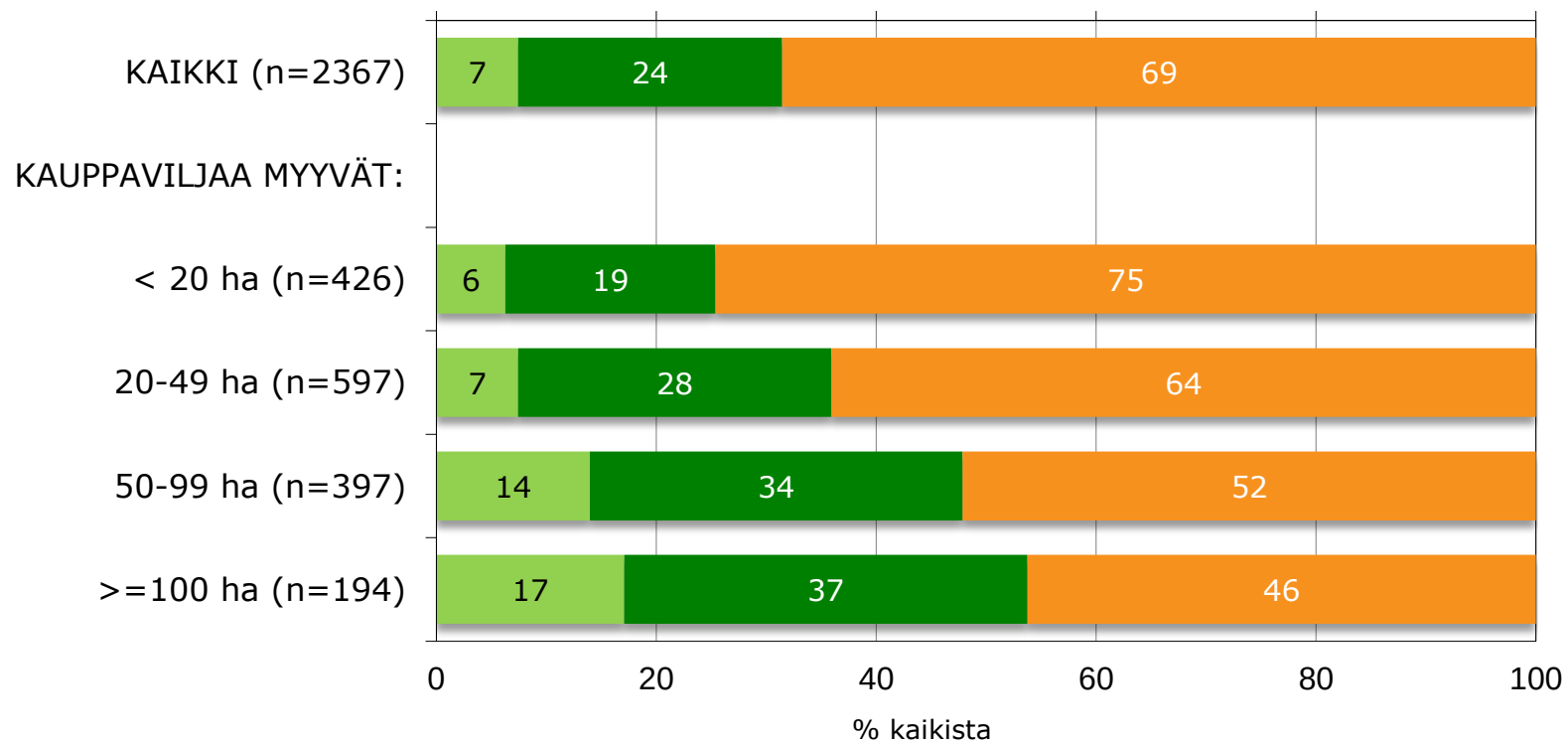
Viljatorin tuntee vajaa kolmannes viljaa myyvistä tiloista

Viljatori -palvelun käyttö ja tunnettuus

■ Kyllä, olen käyttänyt

■ Kyllä, mutta en ole käyttänyt

■ Palvelu ei ole minulle tuttu



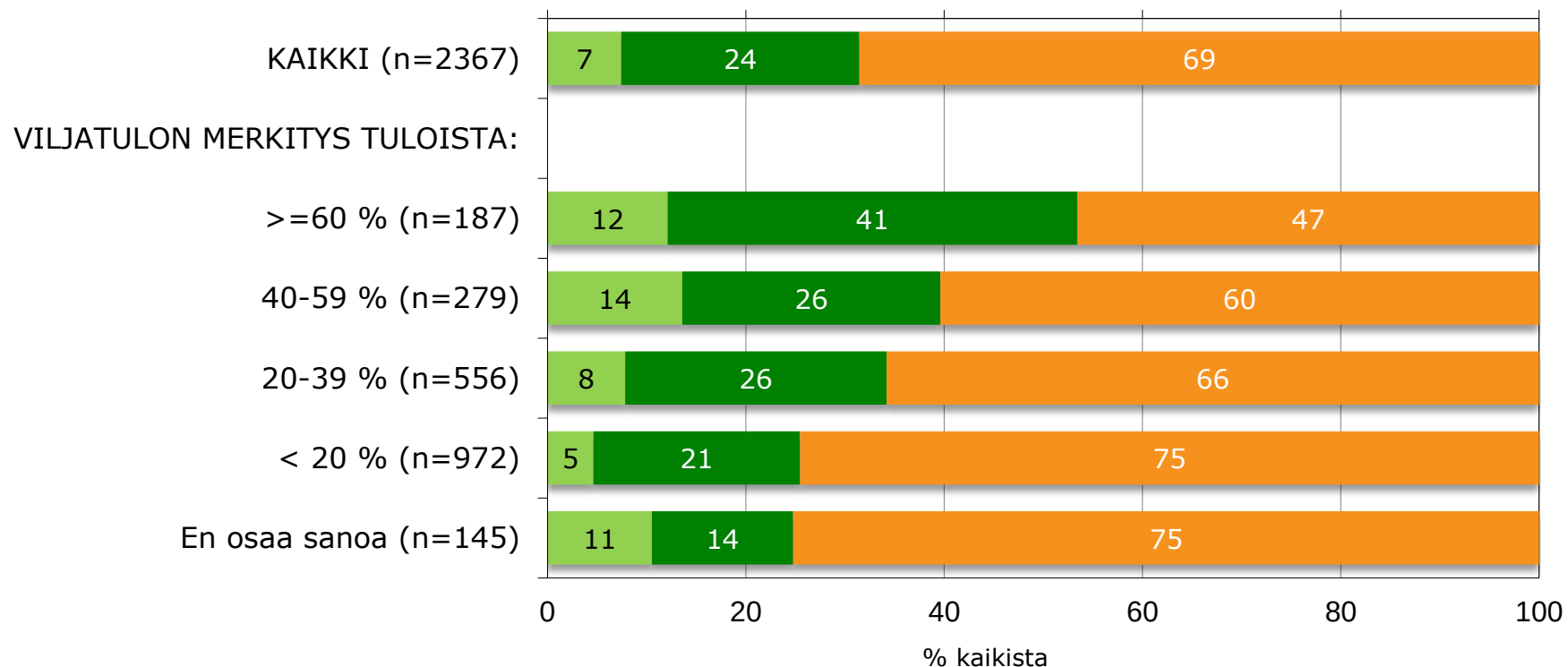
Päätoimisilla viljailoilla Viljatori jo yli puolelle tuttu

Viljatori -palvelun käyttö ja tunnettuus

■ Kyllä, olen käyttänyt

■ Kyllä, mutta en ole käyttänyt

■ Palvelu ei ole minulle tuttu

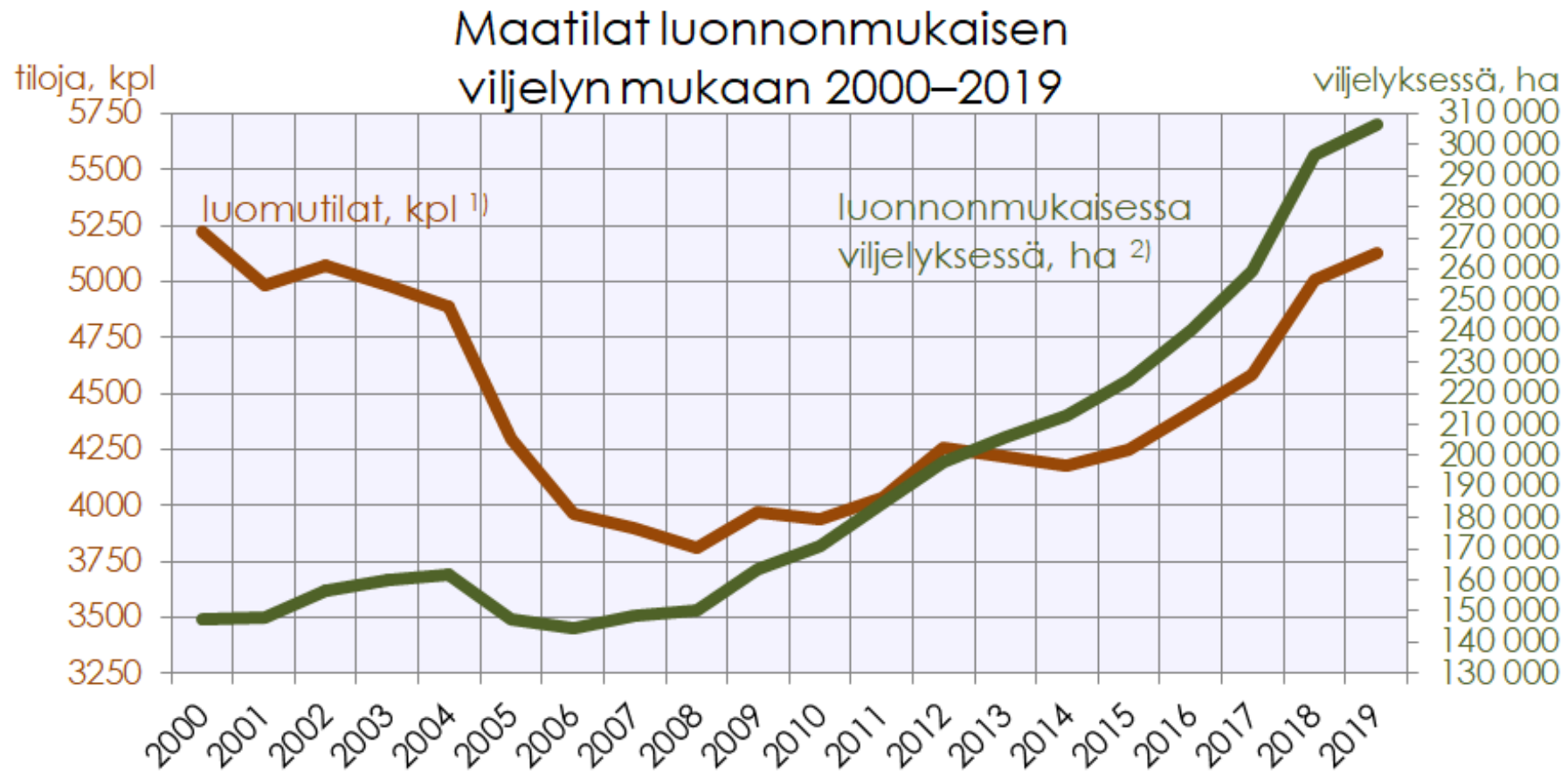


6

Luomutuotanto



Viljellystä peltoalasta noin 13,5 % on luonnonmukaisessa viljelyssä

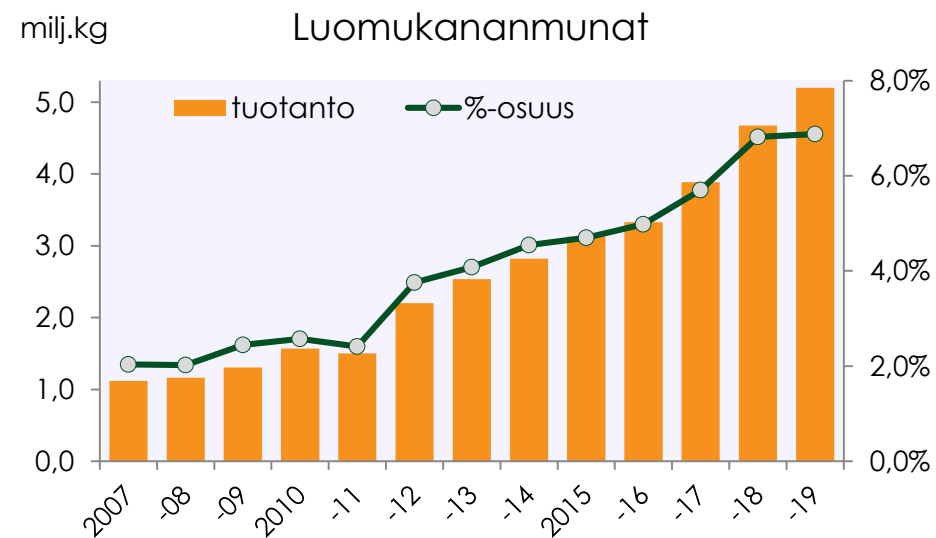
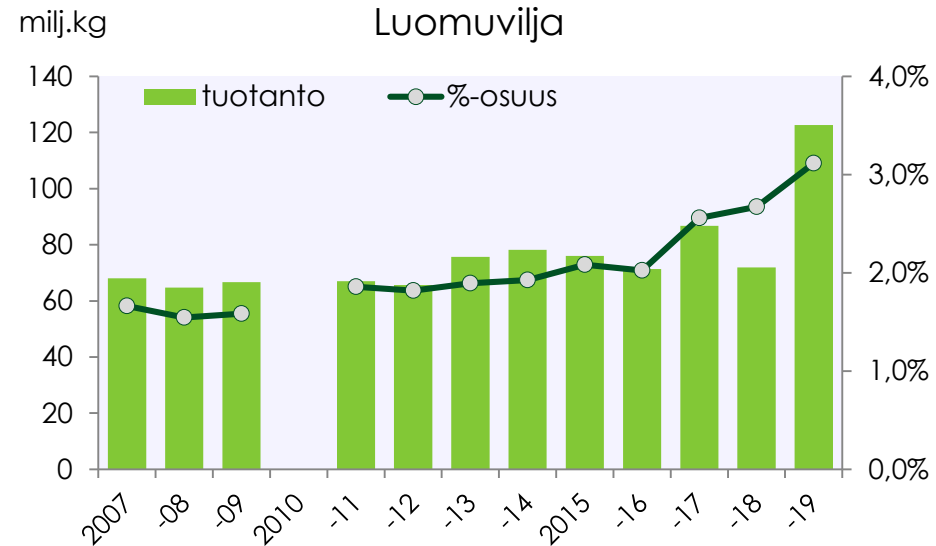
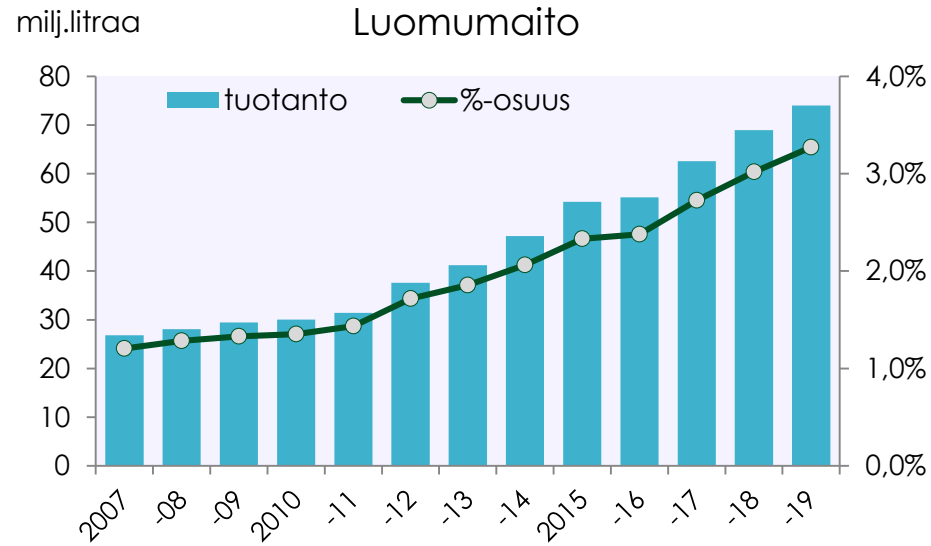


1) Tila kuuluu luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmän piiriin

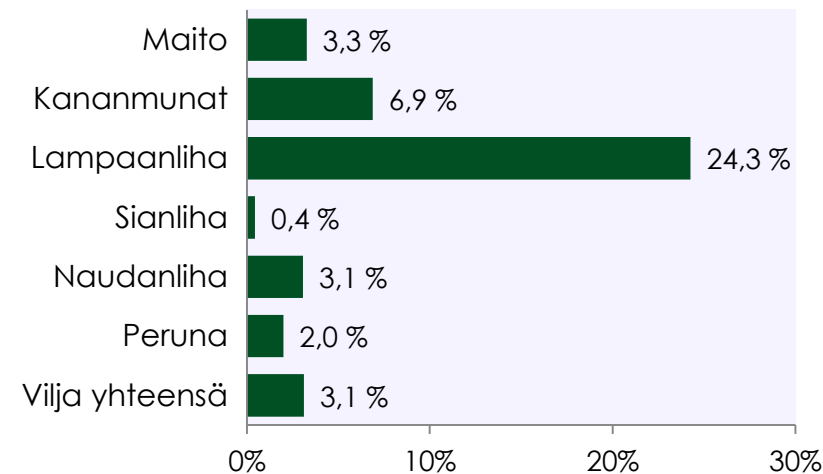
2) Luomuhyväksytty ala ja luomutuotantoon siirtymässä oleva ala

Lähde: Evira

Luomutuotteiden tuotanto



Luomutuotannon %-osuus kokonaistuotannosta 2019

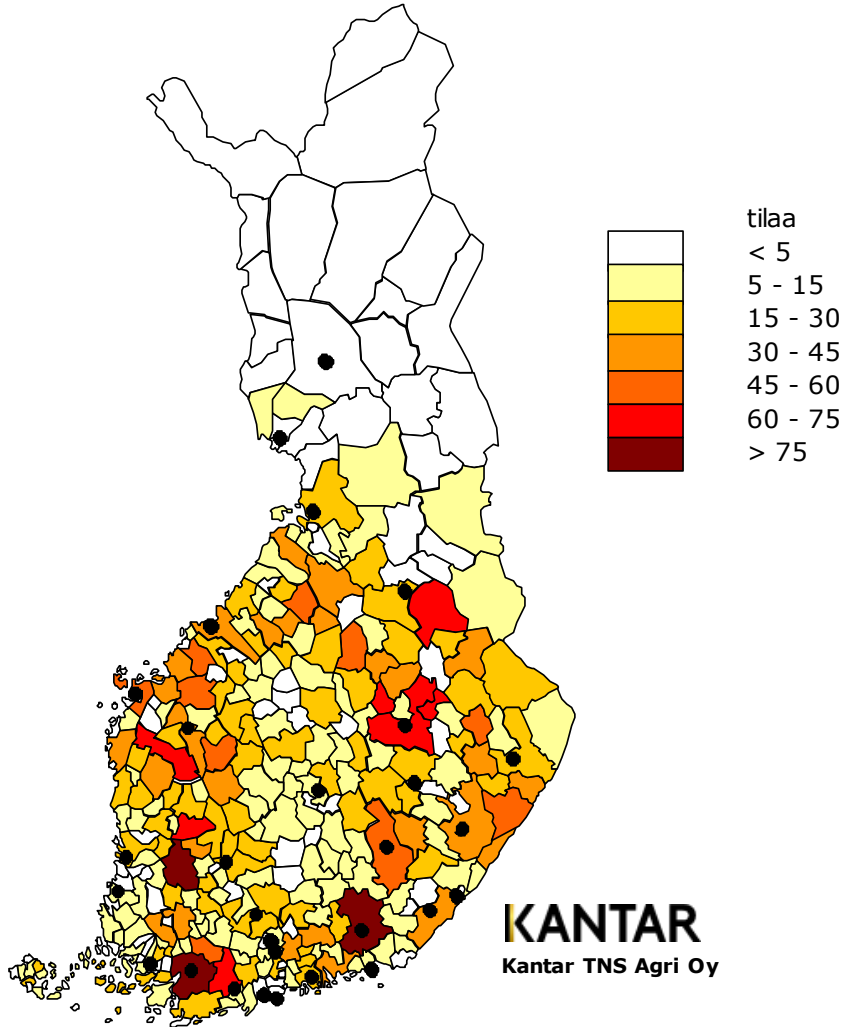


Lähde: Luke

Luomutilat ja –pelto 2019

Luomutilat: 2019

YHTEENSÄ: 4 539



KANTAR
Kantar TNS Agri Oy

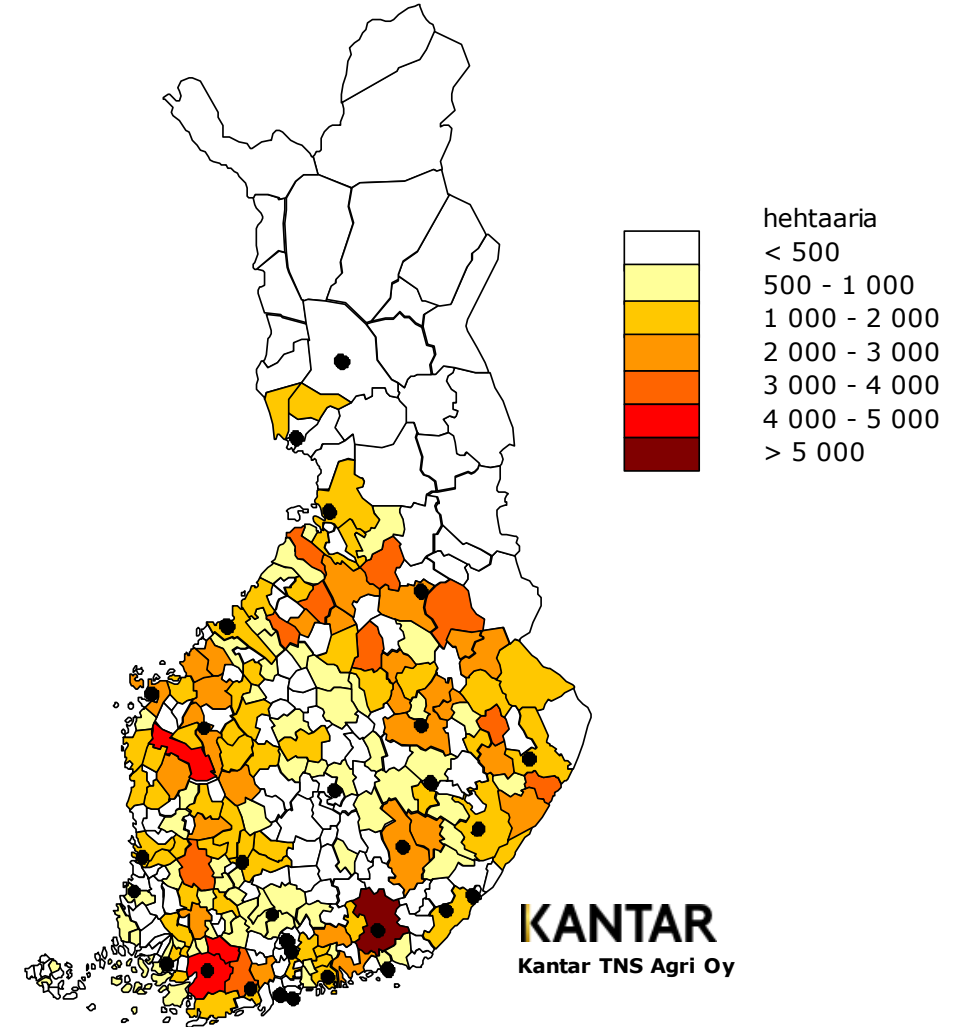
Maan 15 suurinta kuntaa

Luomupelto: 2019

Kouvola	7 652
Somero	4 837
Salo	4 825
Kurikka	4 394
Lohja	3 873
Kiuruvesi	3 707
Haapavesi	3 592
Siikajoki	3 567
Sotkamo	3 320
Polvijärvi	3 285
Tohmajärvi	3 197
Sastamala	3 092
Vaala	3 081
Sievi	3 038
Kauhava	2 956

Luomupelto: 2019

YHTEENSÄ: 260 652 (ha)



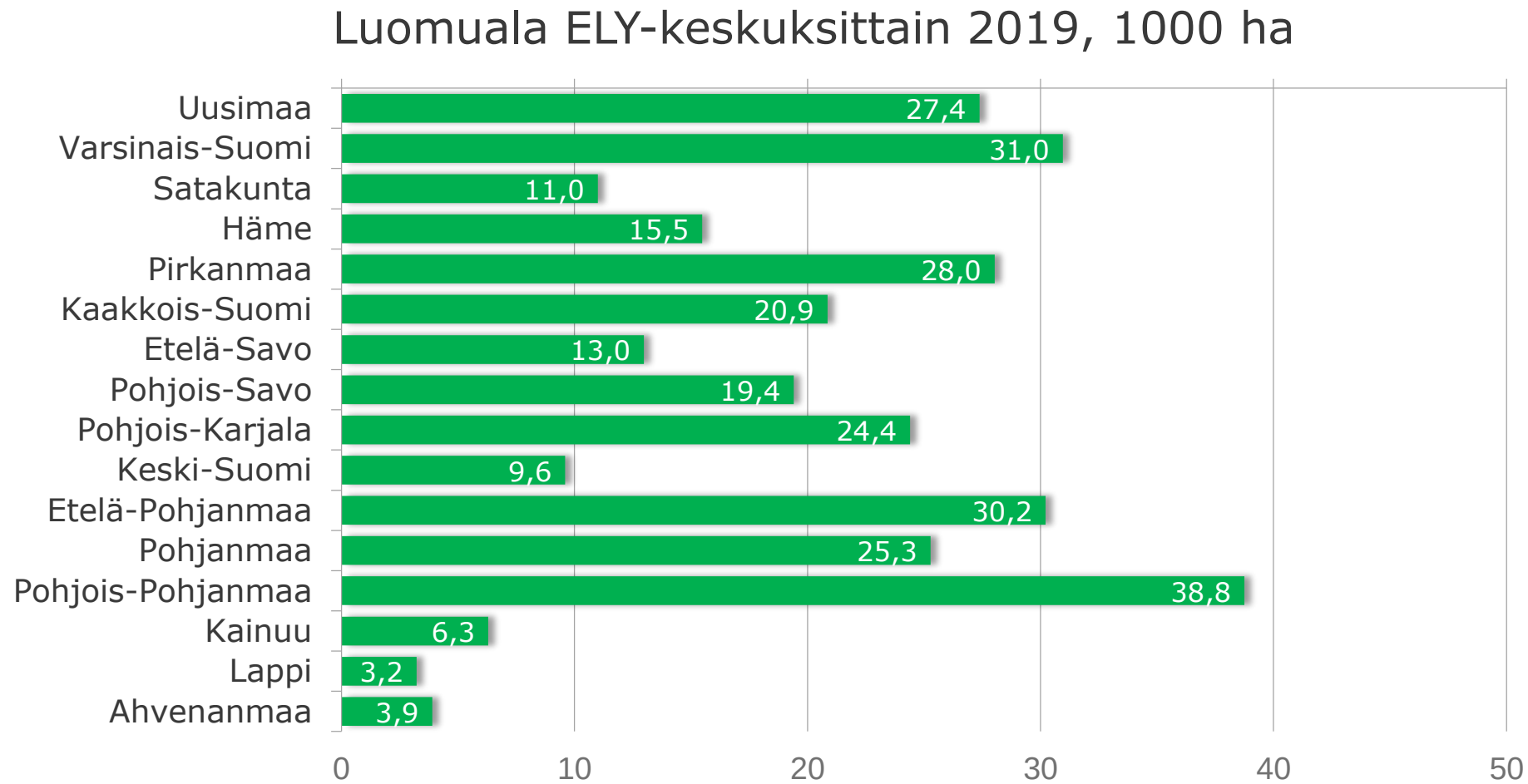
KANTAR
Kantar TNS Agri Oy

HUOM! Aineisto vakiintuneen luomupellon mukaan

Lähde: Ruokavirasto

Luomualat* 2019, ELY-keskuksittain

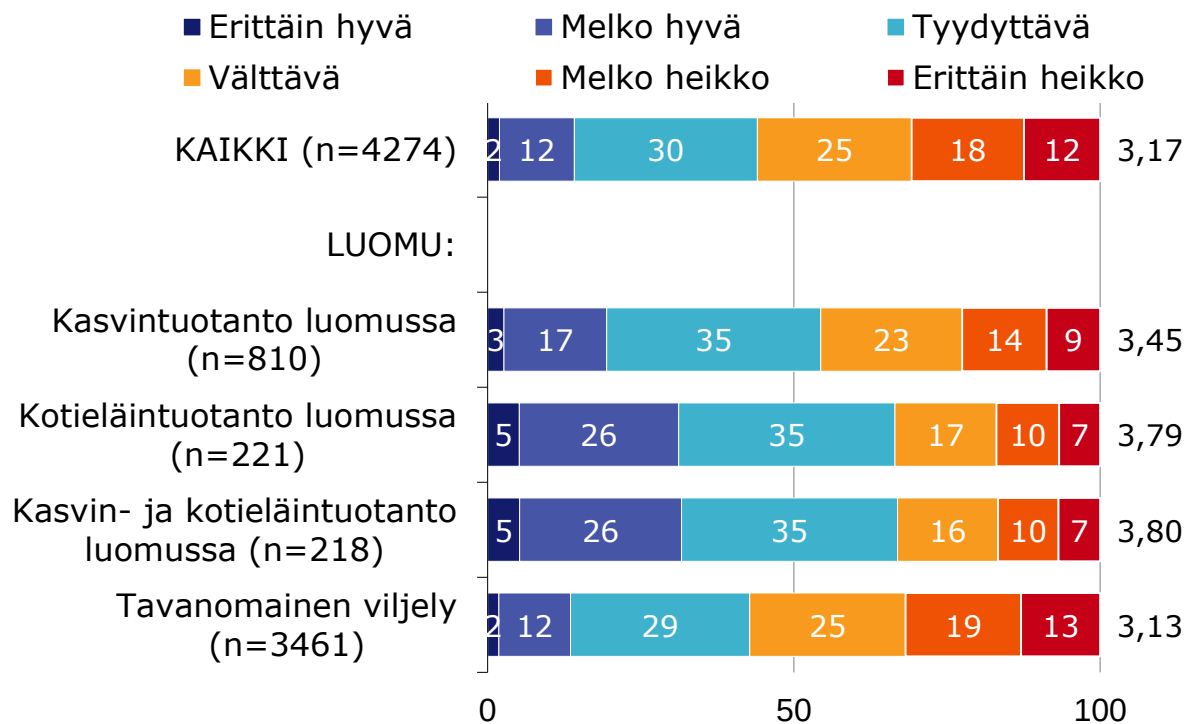
Lähde: Ruokavirasto



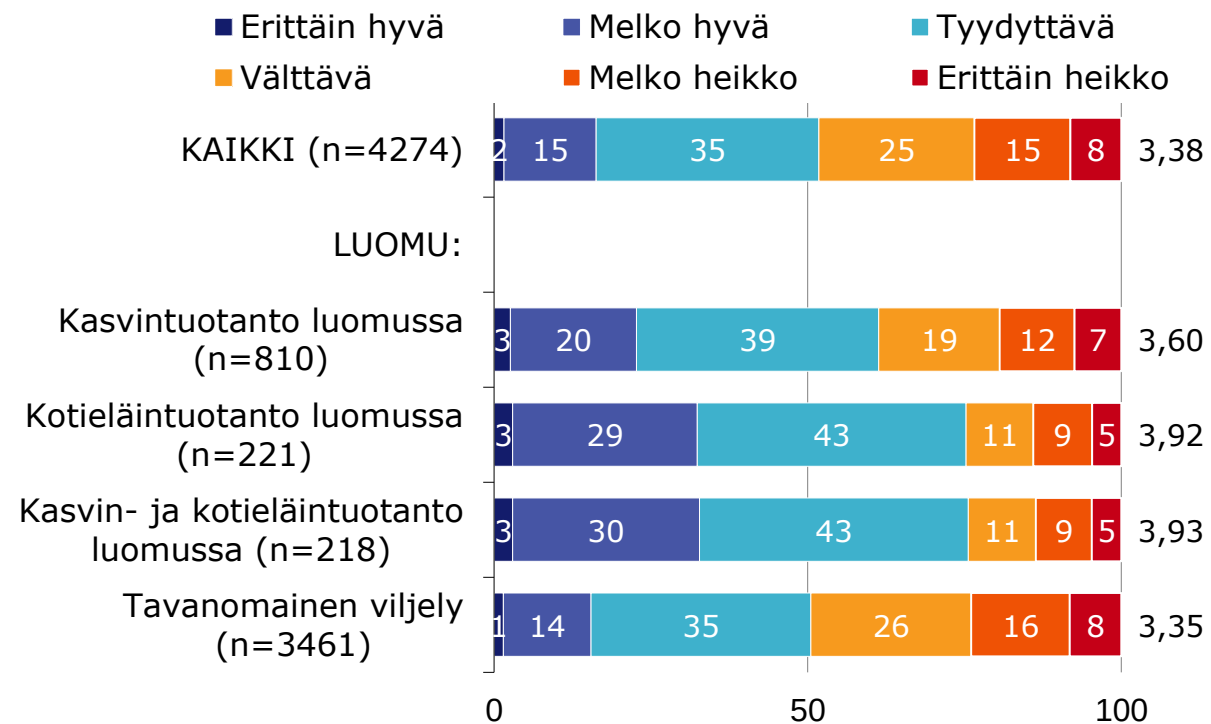
*Luomuhyväksytty ala ja luomutuotantoon siirtymässä oleva ala

Luomutuotannon kannattavuus koetaan paremmaksi kuin tavanomainen tuotanto

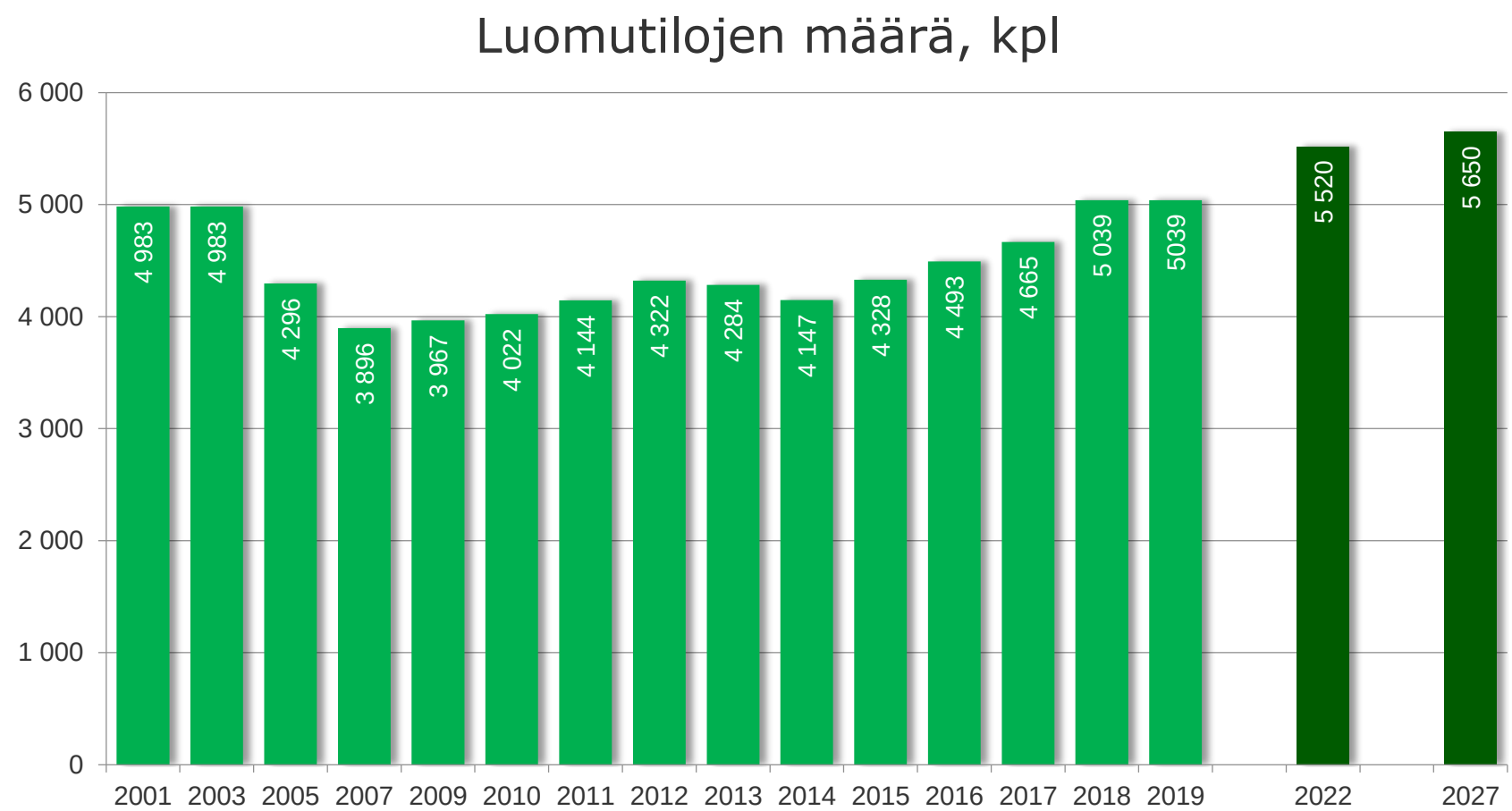
Maatalous 2019



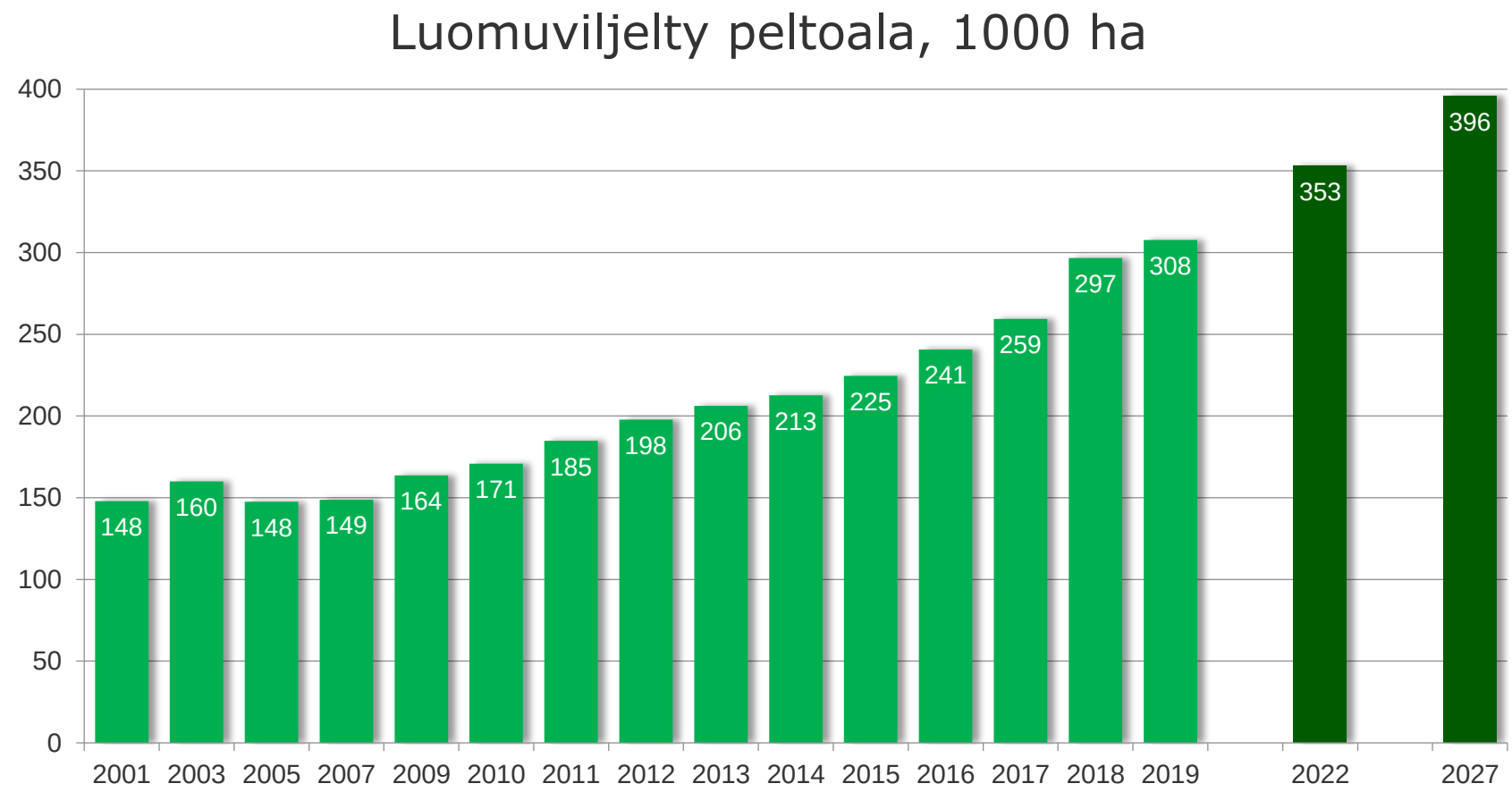
Maatalous lähivuosina



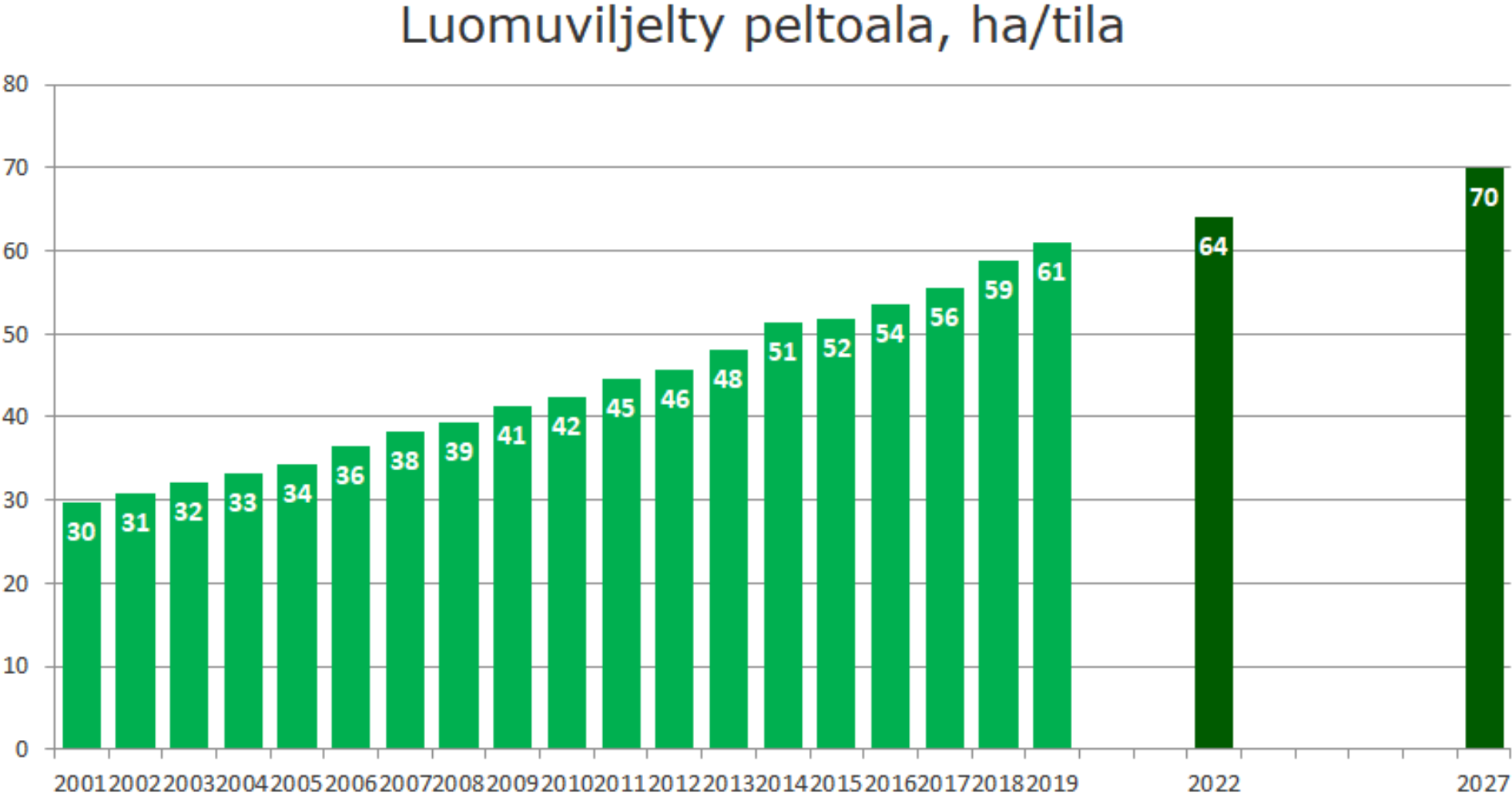
Ennusteen mukaan luomutilojen (kasvinviljelyn osalta) määrä kasvaa lähes 10 prosenttia lähivuosina



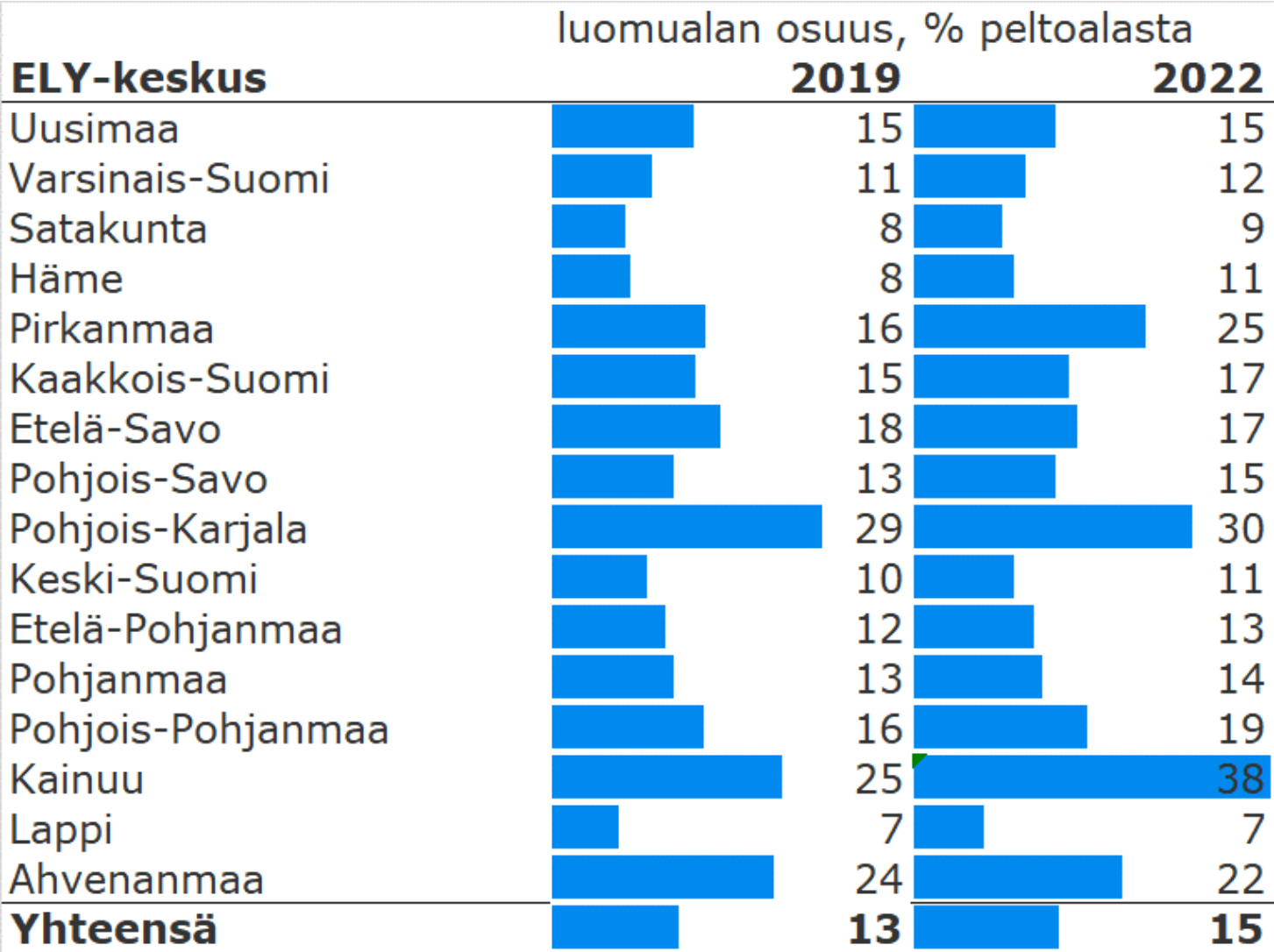
Luomualan osuus koko maan peltoalasta nousee ennusteen mukaan vuoteen 2022 mennessä 15 prosenttiin (2019: 13,5 %) ja vuonna 2027 noin 17 %:iin



Luomutilojen keskimääräinen peltoala jatkaa kasvuaan

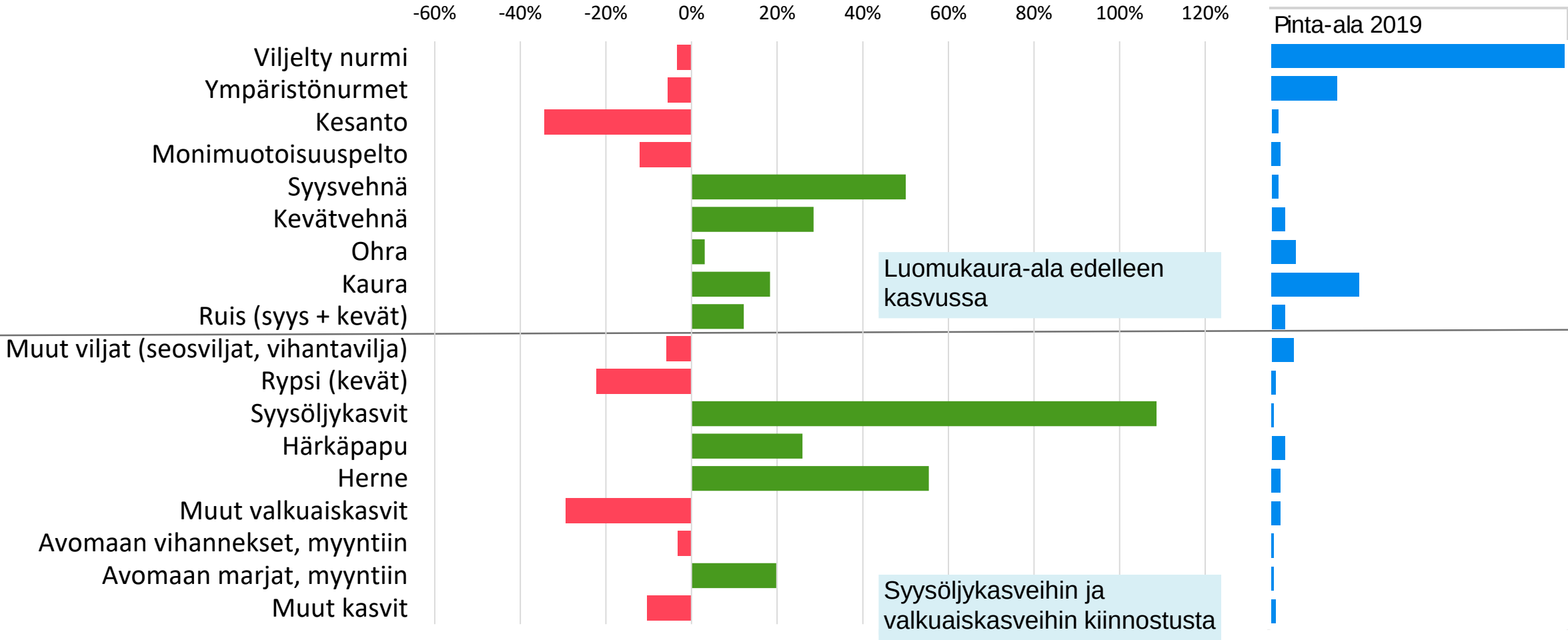


Luomualan kasvu ELY-keskuksittain, %-osuus kokonaispeltoalasta

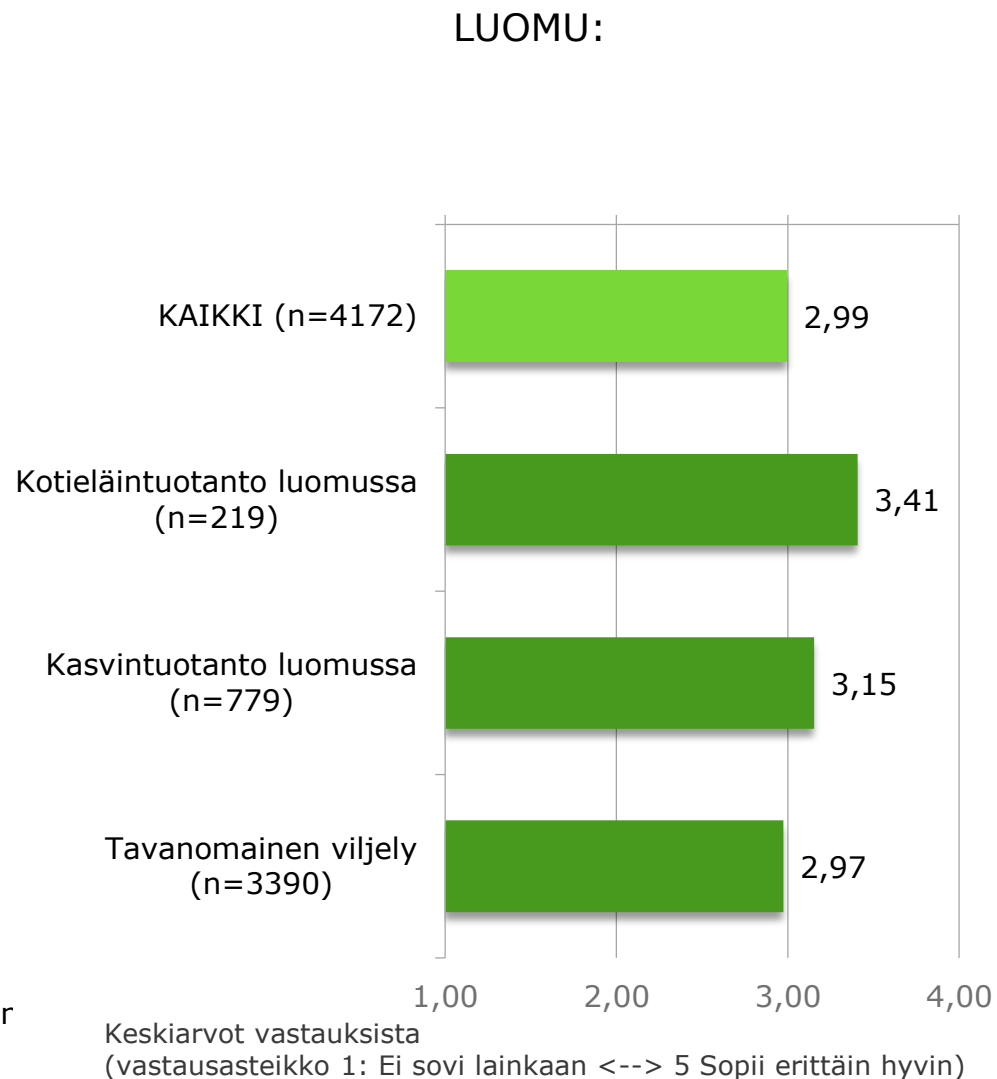
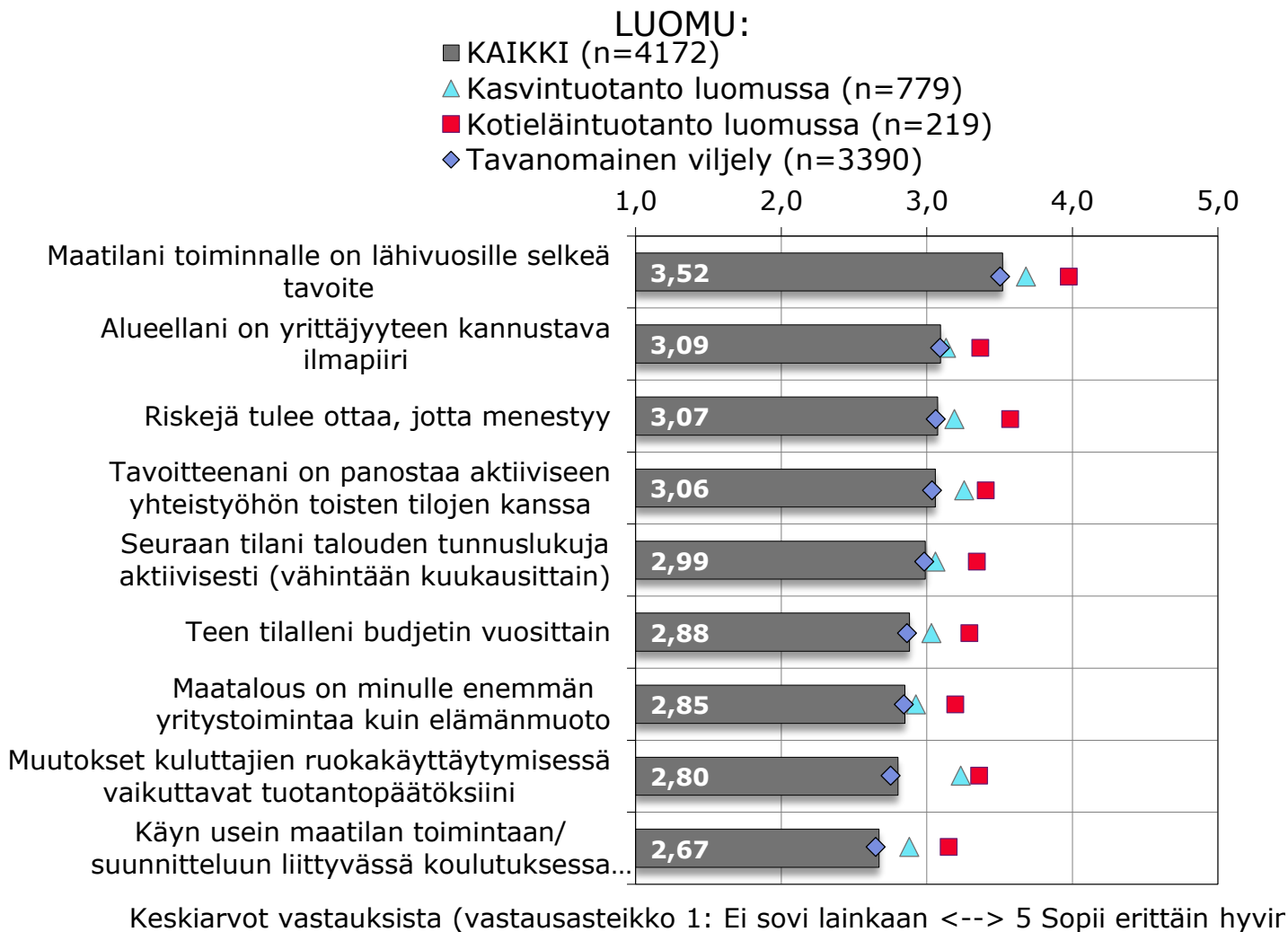


Luomualan kasvu ELY-keskuksittain, %-osuus kokonaispeltoalasta

KAIKKI luomutilat, pellonkäytön muutos 2019-->2022 (%)

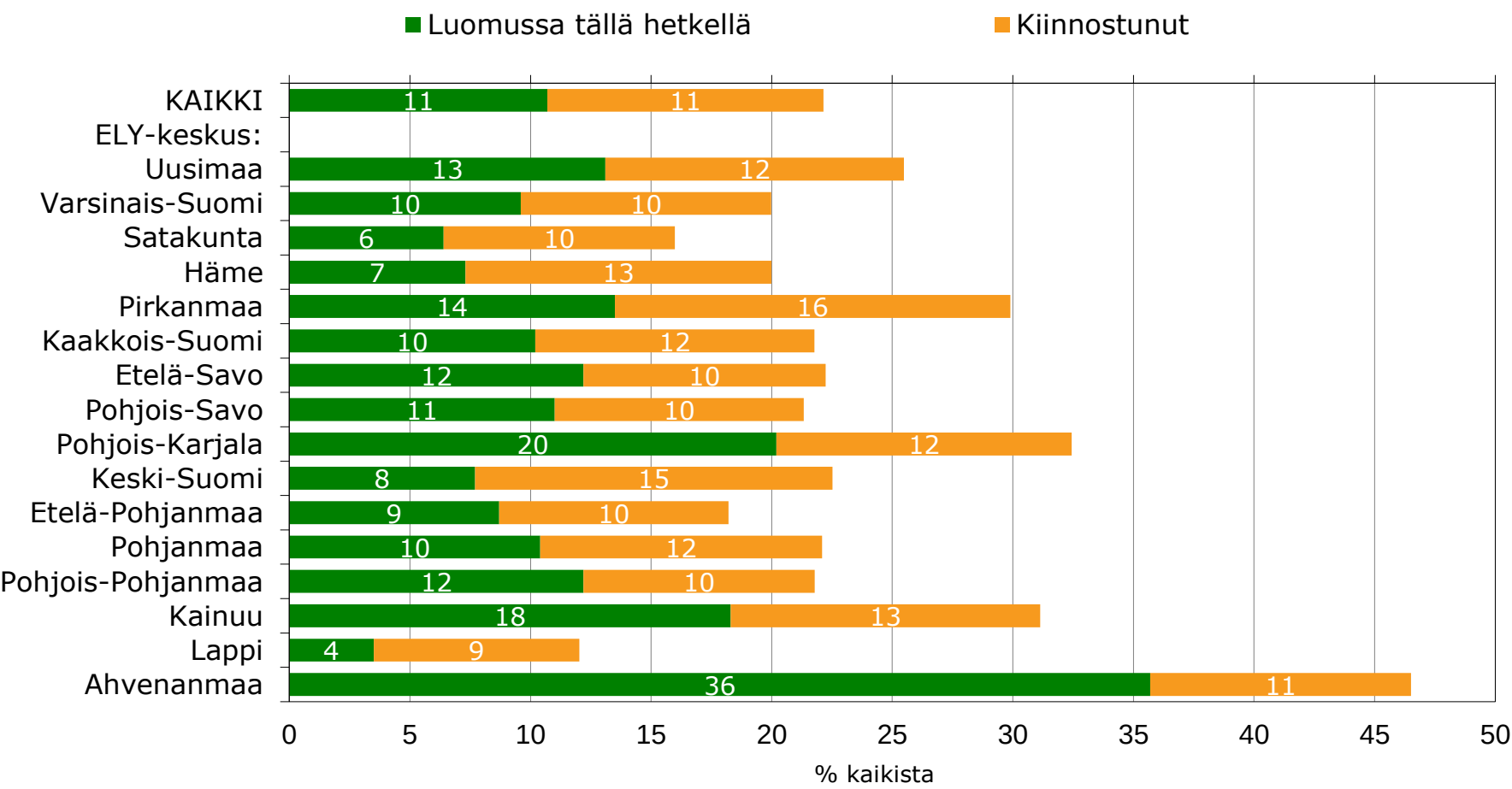


Yrittäjäominaisuudet – luomutilat vs. tavanomaiset tilat



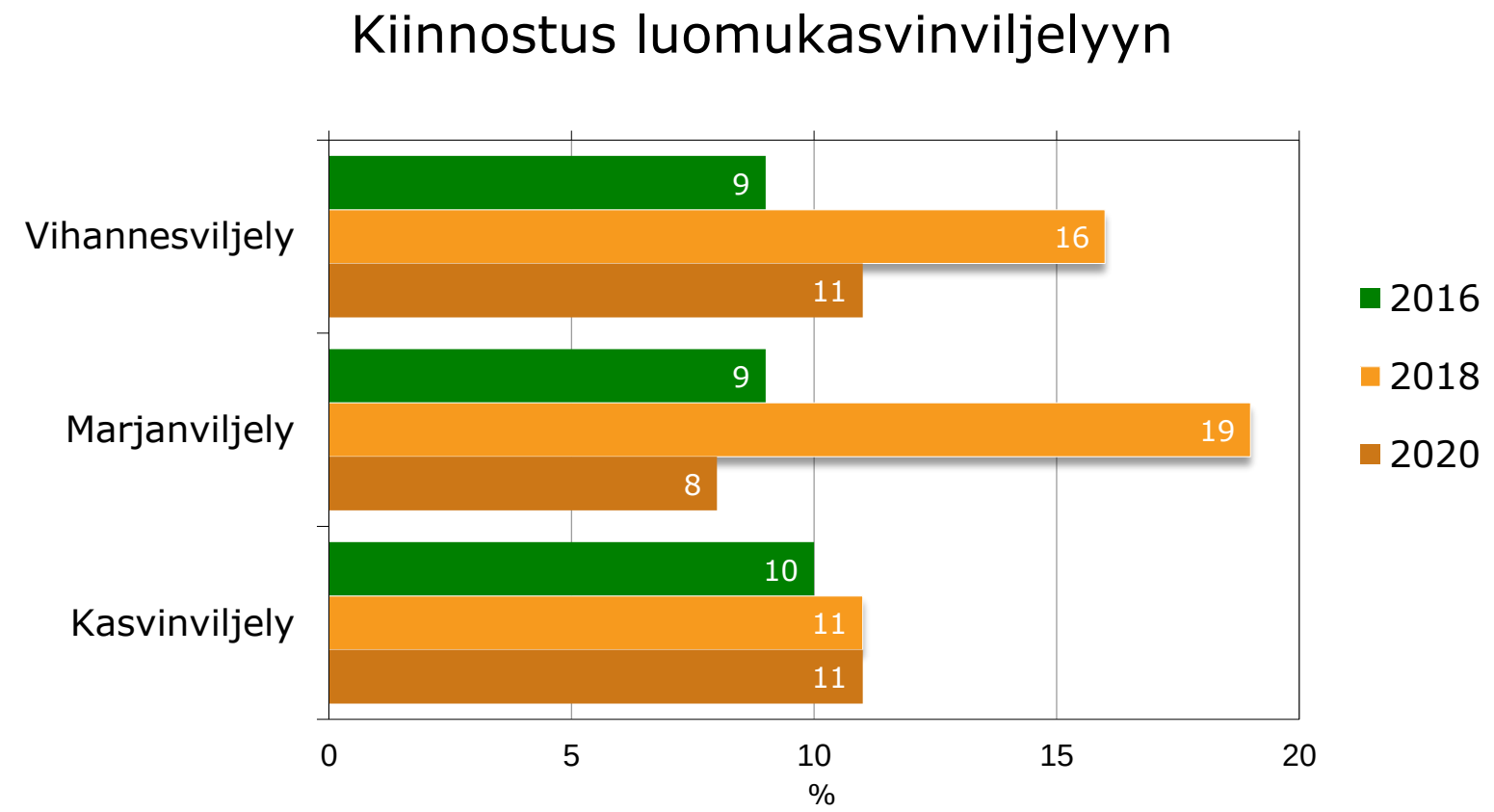
Luomusta kiinnostuneita eniten Pirkanmaalla ja Keski-Suomessa

Luomutilat ja kiinnostus luomuun



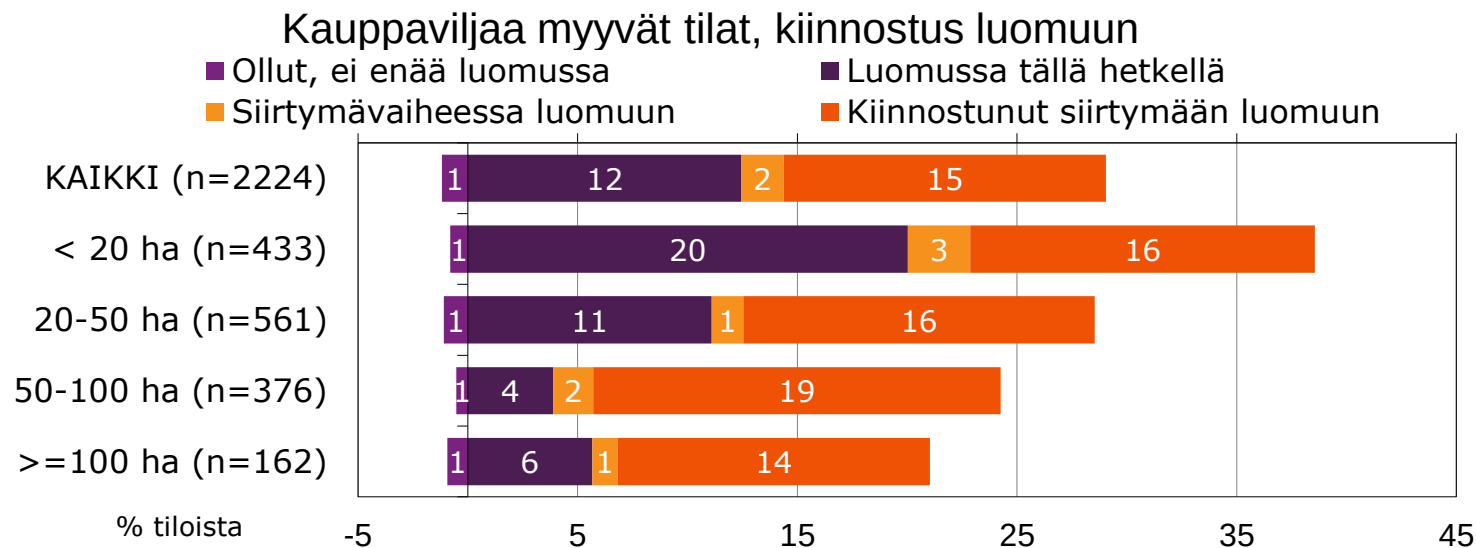
Luomuun kiinnostus kasvinviljelyssä eri tutkimusvuosina

- kiinnostus vihannes- ja marjanviljelyssä laantunut

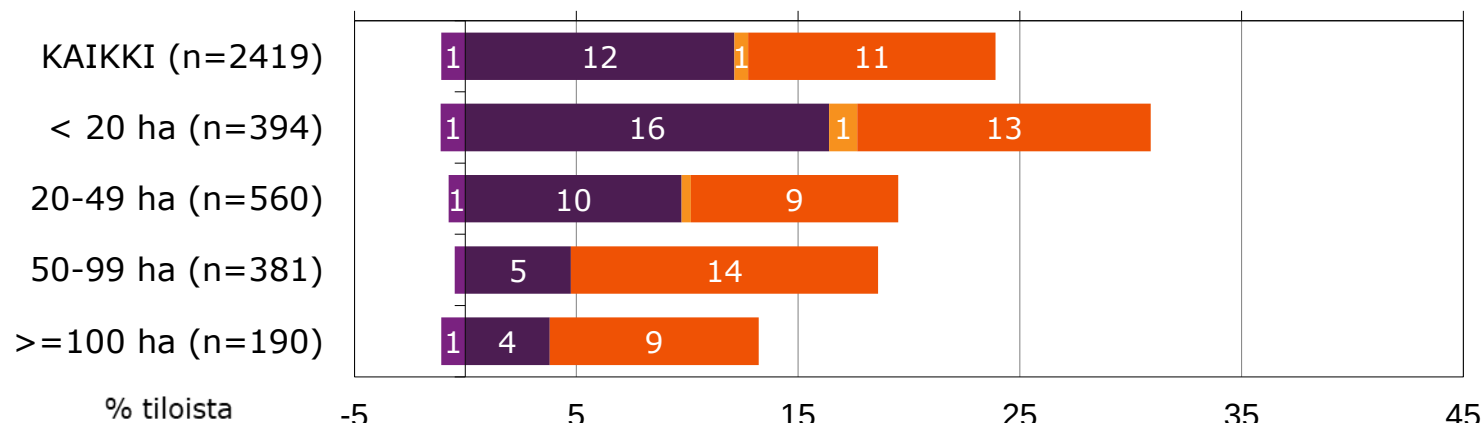


Kiinnostus luomuun on hieman hiipunut kahden vuoden takaisesta

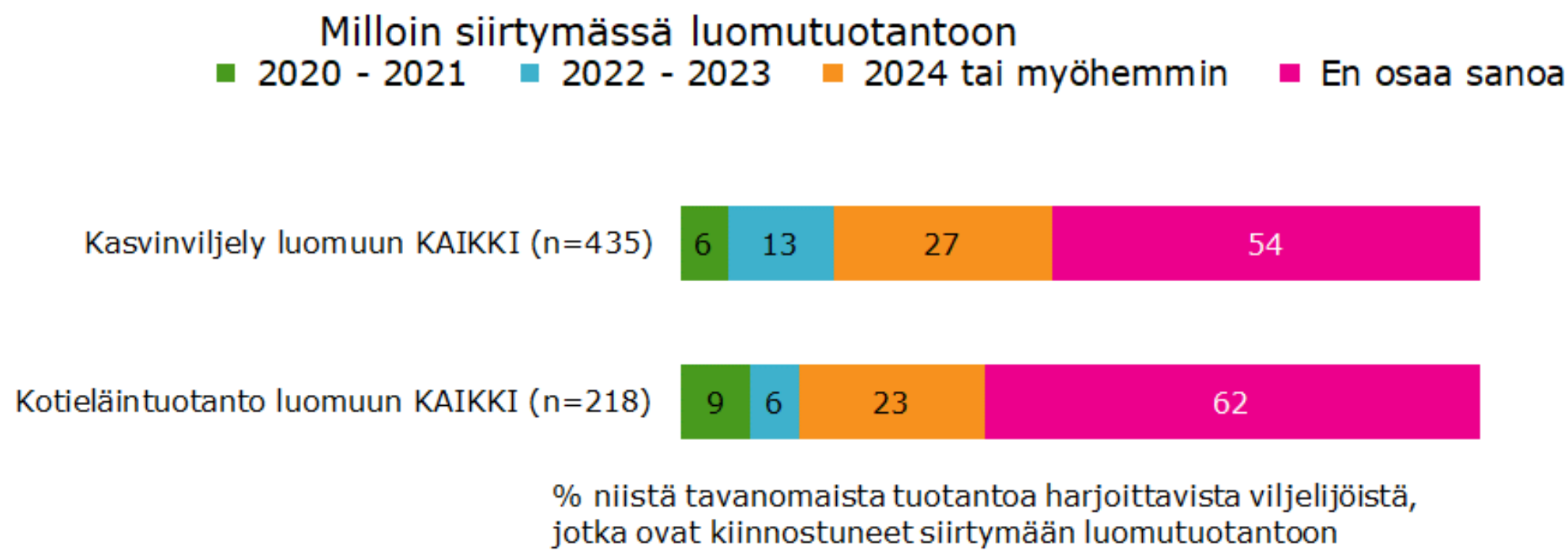
2018



2020

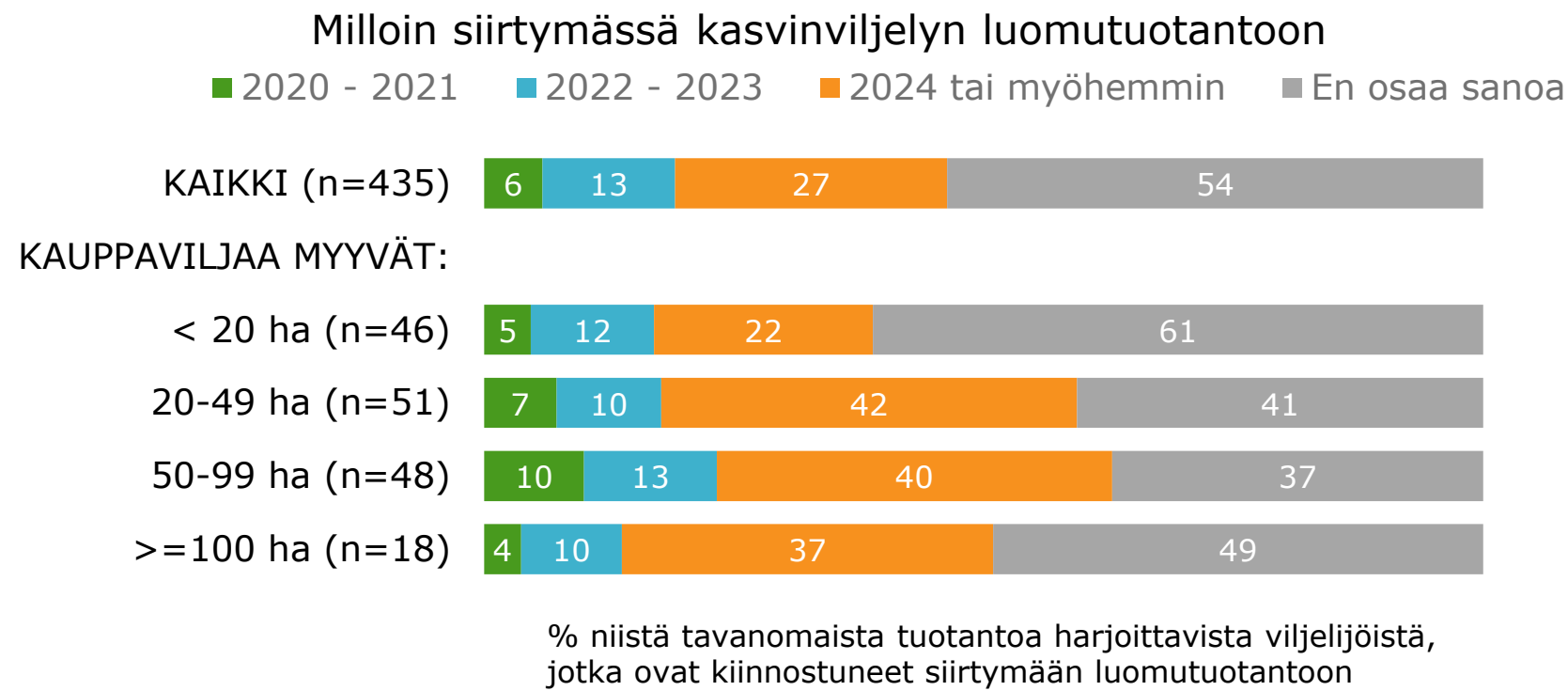


Suurin osa luomusta kiinnostunut ajattelee siirtyvänsä luomuun vasta 2024 tai myöhemmin



Luomuun siirtymisen aikataulu vilja-alan mukaan

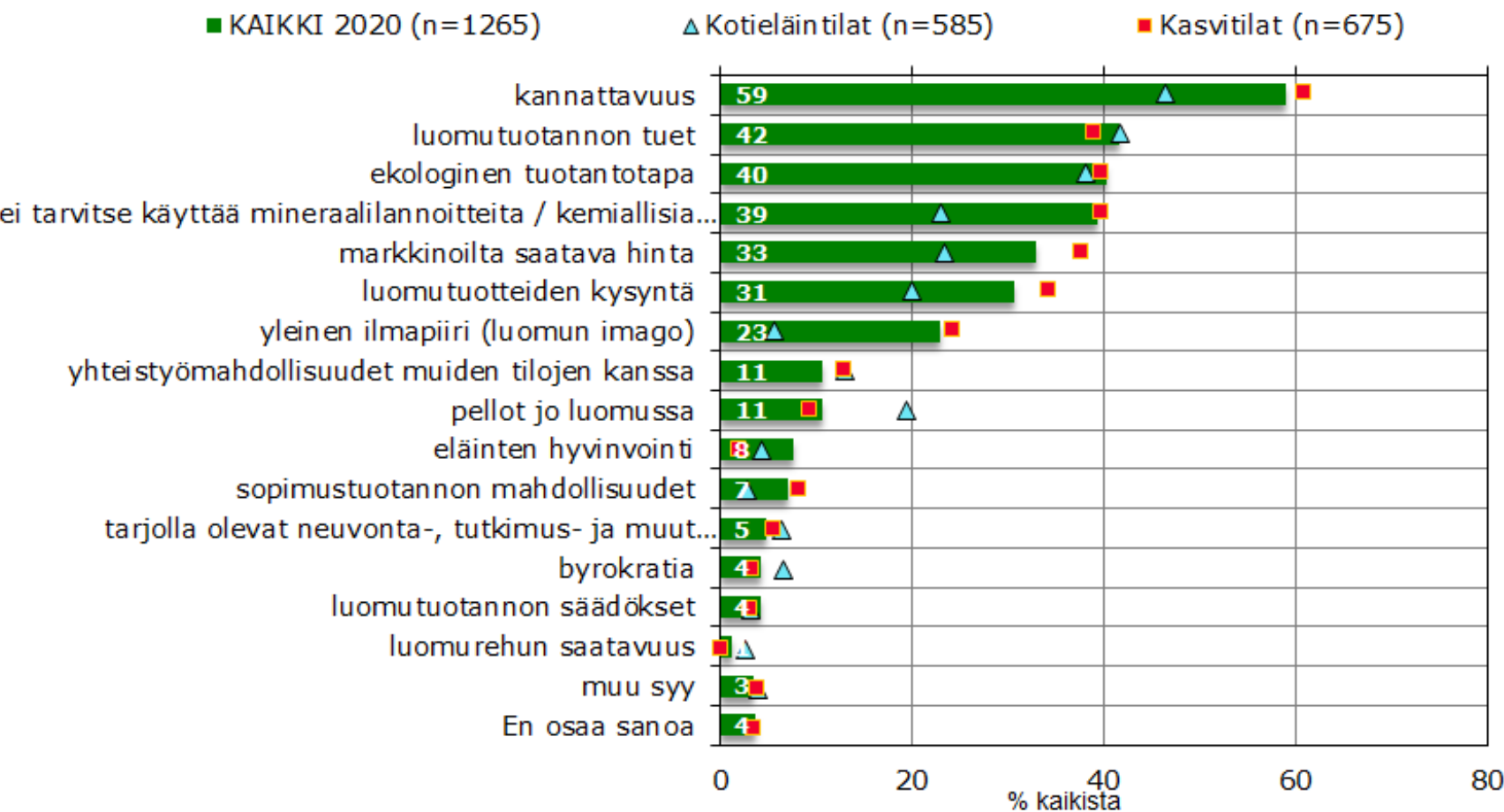
- moni suunnittelee siirtymistä vasta hieman myöhemmin



Kuva hyvästä kannattavuudesta, tuista, lannoitteiden tarpeettomuudesta ja ekologisuudesta vetoavat luomussa erityisesti

Luomuun siirtymiseen vaikuttavat tekijät

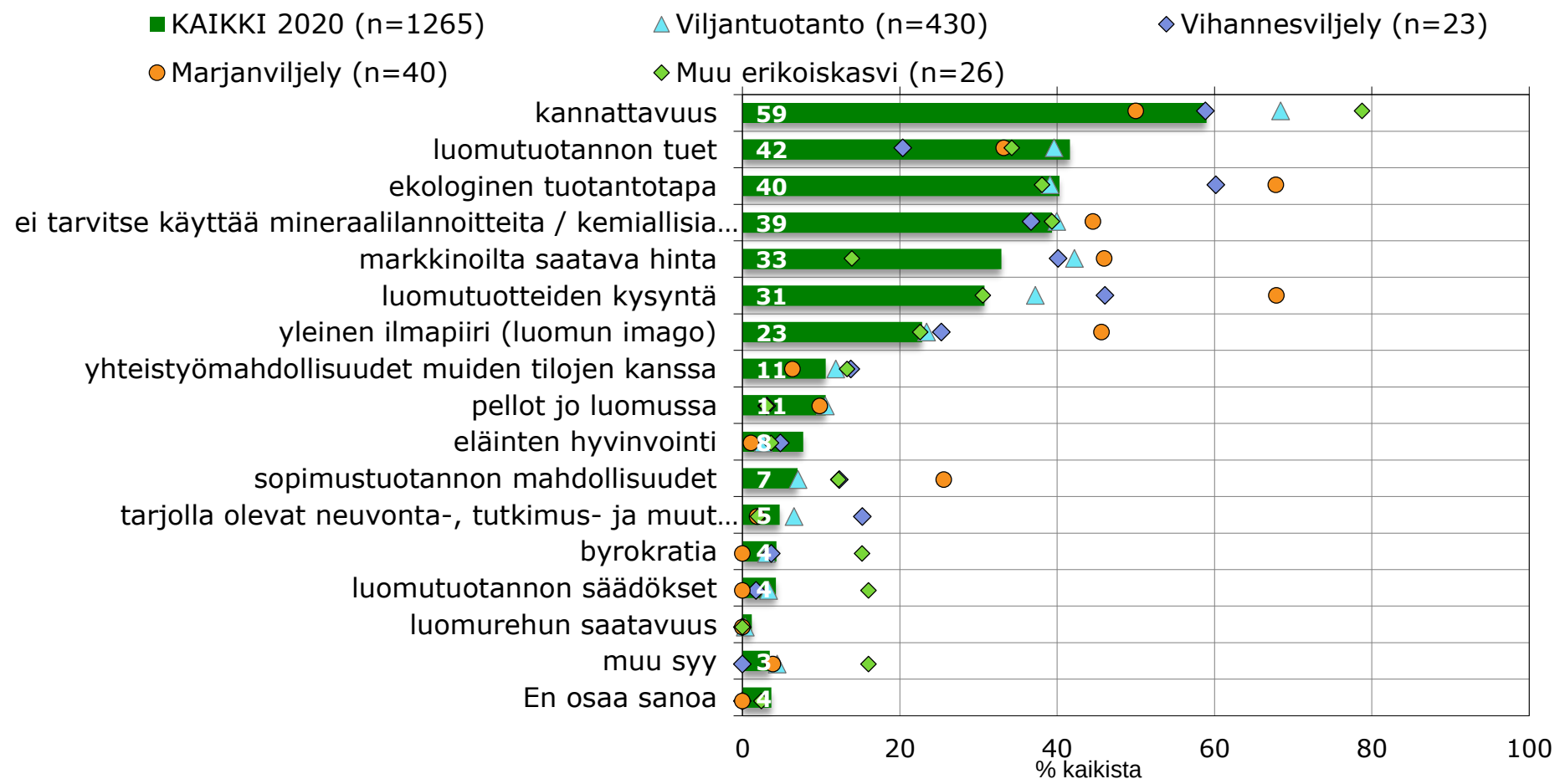
TUOTANTOSUUNTA:



Syyt siirtyä luomuun kasvitiloilla

Luomuun siirtymiseen vaikuttavat tekijät

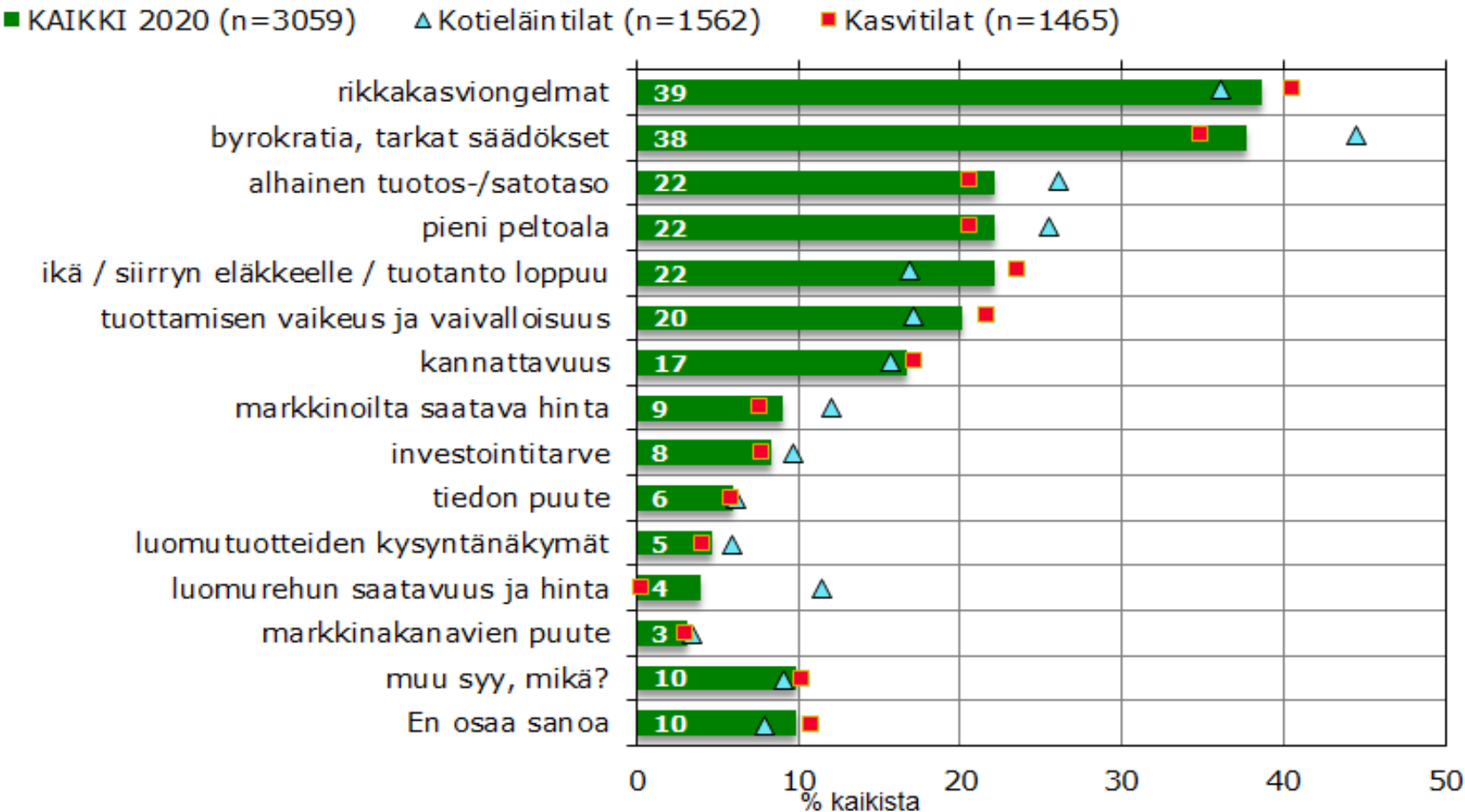
PÄÄTUOTANTOSUUNTA 2020:



Rikkakasviongelmien luomuun siirtymisen suurin este kasviviloilla

Miksi luomuun siirtyminen ei kiinnosta

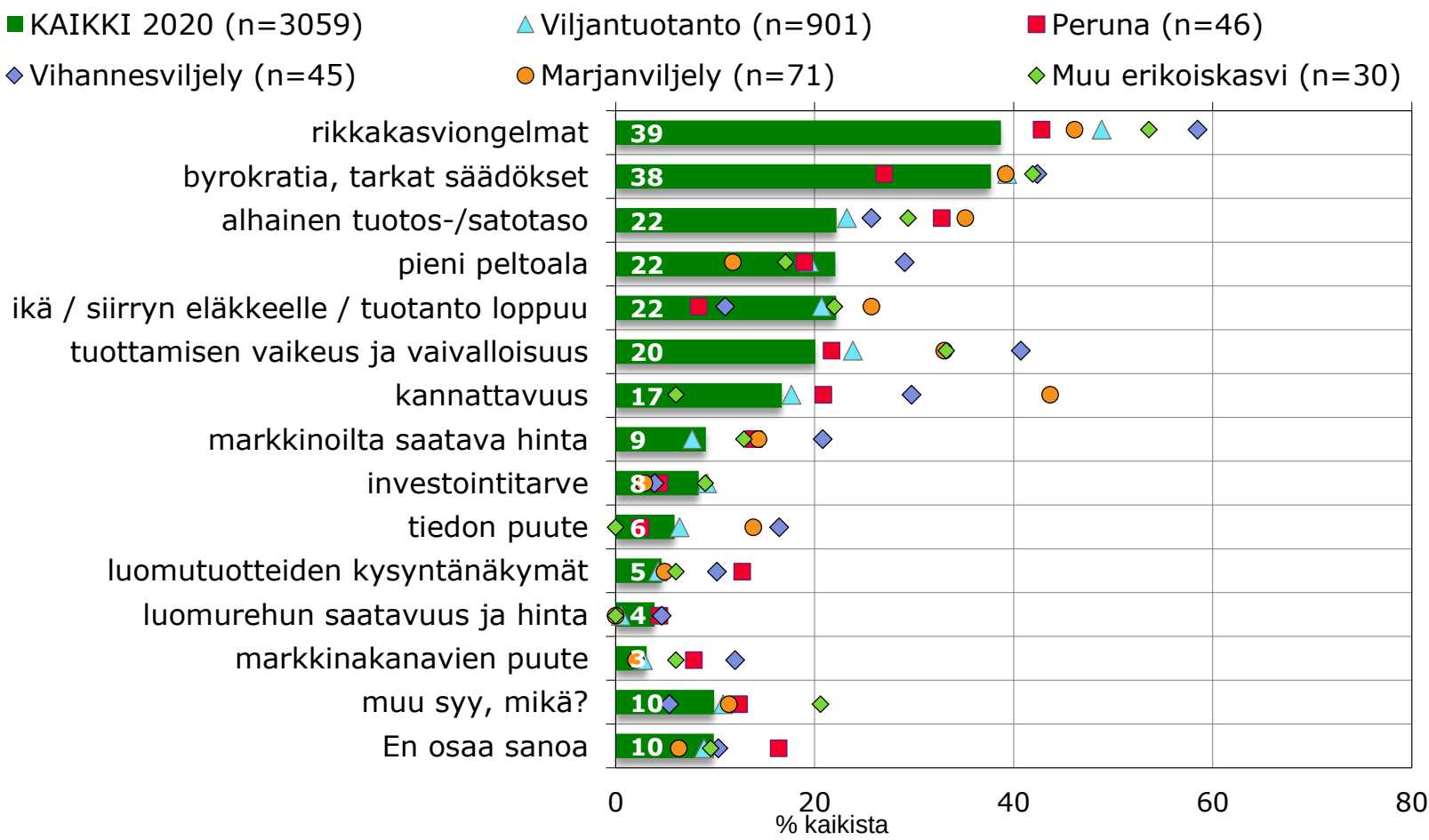
TUOTANTOSUUNTA:



Esteet siirtyä luomuun kasvitiloilla

Miksi luomuun siirtyminen ei kiinnosta

PÄÄTUOTANTOSUUNTA 2020:



KIITOS

